

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΑ
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

ΜΙΧΑΕΛΑ ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΛΑΚΙΔΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: 1.ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΜΠΟΤΣΟΓΛΟΥ

2.ΔΟΜΝΑ-ΜΙΚΑ ΚΑΚΑΝΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΡΙΑ: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΑΘΜΟΣ:

ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ:

ΒΟΛΟΣ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα έγινε με στόχο να εξετάσει τις απόψεις των γονέων για την προσχολική αγωγή και τα κριτήρια που θέτουν όταν επιλέγουν κάποιο ιδιωτικό παιδικό σταθμό. Στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε απάντησαν 83 γονείς (51 άντρες και 32 γυναίκες) ηλικίας εικοσιπέντε ως πενήντα ετών.

Από τις απαντήσεις που δώσανε βρέθηκε ότι, όσον αφορά τα στοιχεία που έχουν να κάνουν με τον στόχο της φοίτησης στο νηπιαγωγείο, η πλειοψηφία των γονέων συμφωνεί με την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την «υποχρεωτικότητα» του νηπιαγωγείου, θεωρεί το νηπιαγωγείο ως ένα χώρο αγωγής, εκπαίδευσης και ανάπτυξης του παιδιού και πιστεύει ότι ο αριθμός των παιδιών ανά τμήμα δεν πρέπει να ξεπερνάει τα δεκαπέντε άτομα. Επίσης, ενδιαφέρεται κυρίως για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού, με τους περισσότερους να στέλνουν το παιδί τους στο σχολείο έχοντας ως σκοπό την καλύτερη κοινωνικοποίηση του. Ενώ, όσον αφορά την επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό και τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν από εκείνον, φάνηκε ότι, θεωρούν ως σημαντικότερο προσόν τον χαρακτήρα, έχουν καλές σχέσεις με την νηπιαγωγό και αναζητούν να μάθουν αν το παιδί συμμετέχει στο πρόγραμμα.

Επιπλέον, αναφορικά με την στάσεις και τις απόψεις των γονέων που σχετίζονται με την φοίτηση των παιδιών τους σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό, παρουσιάστηκε ότι, οι περισσότεροι γνώρισαν το κέντρο προσχολικής εκπαίδευσης που διάλεξαν είτε, μέσω γνωστών/φίλων/συγγενών είτε, μέσω προσωπικής έρευνας. Από τη μία, εξετάζοντας την γνώμη τους για τις καινοτομίες που προσφέρει ένας παιδικός σταθμός, οι περισσότεροι θεώρησαν σημαντικότερη, την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες. Από την άλλη, παρατηρώντας τους παράγοντες που

επηρεάζουν την κρίση τους σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου φορέα αγωγής, παρουσιάζεται ότι, οι περισσότεροι δίνουν βάση κυρίως στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και την παροχή υγιεινού φαγητού. Ενώ, ως προς τον χώρο τους απασχολεί περισσότερο η καθαριότητα.

Συσχετίζοντας μάλιστα τις απαντήσεις που δόθηκαν με κάποια δημογραφικά στοιχεία προκύπτουν κάποιες συγκρίσεις. Αρχικά, παρατηρείται ότι οι γυναίκες αξιολογούν θετικότερα την σχέση τους με τον εκπαιδευτικό, δίνουν περισσότερη σημασία στον χαρακτήρα του και θεωρούν τον υπαίθριο χώρο πιο σημαντικό όταν επιλέγουν παιδικό σταθμό, αντίθετα οι άντρες εμφανίζουν να δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για την κοινωνικοποίηση του παιδιού τους. Έπειτα, οι γονείς που έχουν δύο παιδιά συμφωνούν περισσότερο, με την «υποχρεωτικότητα» του νηπιαγωγείου, με την ύπαρξη μέχρι δεκαπέντε παιδιών στην τάξη και θεωρούν την καθαριότητα λίγο πιο σημαντική σε σχέση με τους υπόλοιπους. Επίσης, παρουσιάζεται ότι όσο αυξάνεται η ηλικία τους, τόσο μειώνεται το ενδιαφέρον για την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού στην τάξη και την οργάνωση επισκέψεων από ειδικούς. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με την μόρφωση των γονέων. Πιο συγκεκριμένα οι γονείς που κατέχουν υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης θεωρούν την εκμάθηση ξένης γλώσσας και τις επισκέψεις ειδικών στο σχολείο μικρότερης σημασίας σε σχέση με τους λιγότερο μορφωμένους. Τέλος, εκείνοι που έχουν παιδιά στα προνήπια επηρεάζονται περισσότερο από την καθαριότητα και την τιμή των διδασκτρων, σε σχέση με τους γονείς που έχουν προπρονήπια.

Abstract

The present study was carried out to examine the views of parents on early childhood education and the criteria set when choosing a private kindergarten. The questionnaire was answered by 83 parents (51 men and 32 women) aged twenty-five to fifty.

The answers given revealed that, for items related to the goal of schooling in kindergarten, the majority of parents agree with the decision of the Ministry of Education on the "obligatoriness" of kindergarten, they consider kindergarten as an area of education, training and development of the child and believe that the number of children per class should not exceed fifteen. Also they are particularly interested in the social and emotional development of the child and most of them send their child to school with the purpose of optimizing its socialization. With regard to the communication with the teacher and the features they desire from him, they appear to consider character as the most important asset, they have good relations with the teacher and inquire whether the child participates in the program.

Moreover, the answers regarding the attitudes and opinions of parents related to their children's attendance at a private kindergarten show that most of them chose a specific preschool education center either after recommendation from friends / relatives or after personal research. On the one hand, considering the feedback on the innovations offered by a nursery, the majority considered the existence of a special educator for children with special needs as most important. On the other hand, observing the factors that influence their judgment regarding the selection of the appropriate kindergarten, these show that they are mainly interested on curriculum and the provision of healthy food, while in relation to space, cleanliness is what they consider most important.

Correlating the answers to some demographic data we can make some comparisons. Firstly, it appears that women evaluate their relationship with the teacher more positively, they give more importance to character and regard outdoor space as more important when considering a daycare center, unlike men who show more interest in their child's socialization. Then, parents who have two children agree more with the "obligatoriness" of kindergarten, the existence of up to fifteen children per classroom and consider cleanliness a bit more important than others. Furthermore, the older the parent is, the lower the interest on the existence of a special teacher in the classroom or the organization of visits by specialists. Similar observations can be made in relation to the education of parents. More specifically, highly-educated parents consider the learning of a foreign language, and the visits of specialists to the school as less important in comparison to those with lower education. Finally, those who have children who are four to five years old are more affected by the cleanliness and the amount of tuition, compared with parents who have children who are two to three years old.

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερας την καθηγήτρια του τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κα. Καφένια Μπότσογλου και την καθηγήτρια του τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Δόμνα Μίκα Κακανά για την βοήθεια που μου προσέφεραν με την άψογη συνεργασία, τις πολύτιμες συμβουλές και την καθοδήγηση τους σε όλη την διάρκεια της εκπόνησης αυτής της διπλωματικής εργασίας. Επίσης, ευχαριστώ την μητέρα μου Έλλη για την υπομονή και την στήριξη της που μου προσέφερε όλο αυτόν τον καιρό. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα και όσους με βοήθησαν κατά την διάρκεια της συλλογής των δεδομένων μου.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	8
2. Ο ρόλος της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης.....	10
3. Σχέση σχολείου-οικογένειας.....	22
4. Οι απόψεις των γονέων για την προσχολική αγωγή	32
5. Τα κριτήρια με τα οποία επιλέγουν οι γονείς κέντρο προσχολικής αγωγής...39	
6. Μέθοδος.....	48
6.1 Ερωτήματα.....	48
6.2 Συμμετέχοντες.....	48
6.3 Εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	49
6.4 Διαδικασία έρευνας.....	51
7. Αποτελέσματα.....	53
8. Συμπεράσματα-Συζήτηση.....	62
9. Βιβλιογραφία.....	67
10. Παράρτημα.....	74

Εισαγωγή

Η αύξηση των εργαζόμενων μητέρων, το μέγεθος των οικογενειών που συρρικνώνεται και η παροχή βοήθειας από τους συγγενείς που εξαφανίζεται αποτελούν παγκόσμια φαινόμενα στην εποχή που διανύουμε (Boocock, 1995). Οι γονείς για να καλύψουν τις ανάγκες τις δικές τους και του παιδιού τους για την απόκτηση κάποιων εκπαιδευτικών εμπειριών εκτός σπιτιού πρέπει να μπου στην διαδικασία να επιλέξουν το κατάλληλο φορέα προσχολικής αγωγής που να τους ταιριάζει κρίνοντας πάντα την ποιότητα του (Robertson, Gunn, Lanamata & Pryor, 2007).

Από την ανασκόπηση όμως της διαθέσιμης βιβλιογραφίας φάνηκε ότι δεν υπάρχουν πολλές μελέτες (κυρίως στην Ελλάδα) που να διερευνούν τις στάσεις των γονέων και τις προσδοκίες τους απέναντι στην προσχολική αγωγή, τα κριτήρια με τα οποία κάνουν την επιλογή τους για την παροχή φροντίδας μέσα ή έξω από το σπίτι καθώς και την γνώμη τους για την ποιότητα που μπορεί να χαρακτηρίζει ένα φορέα προσχολικής εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά, οι πληροφορίες αυτές αποτελούν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για οποιοδήποτε ασχολείται με την προσχολική αγωγή (Long, Wilson, Kutnick & Teleford 1996). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι απόψεις των γονέων και ο τρόπος σκέψης τους μπορούν να βελτιώσουν την επαγγελματική πρακτική των φορέων και να συμβάλλουν ακόμα και σε πολιτικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη παροχή της προσχολικής εκπαίδευσης από το κράτος (Noble, 2005).

Για να ληφθούν όμως οι προσδοκίες των γονέων υπόψη, η συμμετοχή τους στην προσχολική αγωγή πρέπει να γίνει εντονότερη (Foot, Howe, Chyene, Terras & Rattray, 2000). Η συμβολή τους αυτή μάλιστα στην εκπαιδευτική διαδικασία του

παιδιού τους είναι γνωστή ως «γονεϊκή εμπλοκή» , εμφανίζεται με διάφορες μορφές και η επιρροή της στην ανάπτυξη του παιδιού έχει πολλά θετικά αποτελέσματα (Γεωργίου, 2000).

Οι απόψεις των γονέων για την προσχολική αγωγή φαίνεται να επηρεάζουν αρκετά και τις απαιτήσεις που μπορεί να έχουν από ένα κέντρο παροχής προσχολικής αγωγής. Γενικά, παρατηρείται ότι οι επιδιώξεις που έχουν από ένα φορέα είναι κυρίως να είναι έμπιστος, ευέλικτος, οικονομικός και προσβάσιμος (McKim, 1993). Τα κριτήρια τους χωρίζονται σε κάποιους τομείς, όπου έχουν να κάνουν με την παροχή φροντίδας και ασφάλειας, με την προώθηση σωστής εκπαίδευσης, με την σωστή διαχείριση των ρυθμίσεων που επιβάλλονται από το κράτος και με την διευκόλυνση κάποιων αναγκών που αφορούν αποκλειστικά τους ίδιους (Foot et al. , 2000).

Τα κέντρα προσχολικής αγωγής άλλωστε αποτελούν μεγάλο κομμάτι της ζωής των παιδιών εφόσον περνάνε τουλάχιστον οχτώ ώρες την ημέρα μέσα σε αυτά (McKim, 1993). Όταν τα προγράμματα που παρέχουν είναι ποιοτικά, τότε τα θεμέλια που καλλιεργούνται για την μελλοντική ανάπτυξη του παιδιού γίνονται ισχυρά (Qadiri & Manhas, 2009). Γεγονός το οποίο συμβάλει θετικά στο να κατανοήσουν οι γονείς το σημαντικό ρόλο που παίζει η προσχολική αγωγή στην εκπαίδευση του παιδιού τους.

Ο ρόλος της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης

Ο όρος «προσχολική αγωγή» χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει ένα ευρύ φάσμα επιδράσεων των ενηλίκων και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο μικρό παιδί. Τις επιδράσεις αυτές τις δέχεται το παιδί, χρονικά, από την γέννηση του έως την ηλικία των έξι ετών που ξεκινάει να πηγαίνει δημοτικό (Κιτσαράς, 2001). Οι επιδράσεις που ασκούνται είτε, είναι τυχαίες, ανεπίσημες, χωρίς άμεσο σκοπό, μεθόδευση και πρόθεση και λαμβάνουν χώρα στο ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον, είτε, είναι προγραμματισμένες, επίσημες, οργανωμένες και μεθοδευμένες και λαμβάνουν χώρα στα διάφορα κέντρα προσχολικής αγωγής (Πρόγραμμα σπουδών για το νηπιαγωγείο, 2011).

Η αναγκαιότητα της προσχολικής αγωγής αναγνωρίζεται διεθνώς ήδη από τον Ιούλιο του 1962, όπου η UNESCO και το Διεθνές Γραφείο Αγωγής οργάνωσαν Εκπαιδευτικό Συνέδριο, το οποίο κατέληξε σε κάποια βασικά συμπεράσματα: 1. είναι αναγκαίο το παιδί να αποκτήσει μια κατάλληλη εκπαίδευση για την σωματική, πνευματική και ηθική του εξέλιξη, 2. παρόλο που η οικογένεια αποτελεί το ευνοϊκότερο περιβάλλον για την ανάπτυξη του παιδιού, δεν μπορεί να ικανοποιήσει όλες τις ανάγκες του για αγωγή και εκπαίδευση όταν αυτό πλησιάζει την ηλικία των τεσσάρων ετών, 3. αυξάνεται ο αριθμός των εργαζόμενων γυναικών κατά συνέπεια η προσχολική αγωγή γίνεται κοινωνικό αίτημα της εποχής, 4. η φοίτηση ενός παιδιού στα προσχολικά ιδρύματα βοηθάει στην ομαλή μετάβαση από το περιβάλλον της οικογένειας στο σχολείο, 5. η φοίτηση στα συγκεκριμένα κέντρα εκπαίδευσης δίνει την δυνατότητα να διαγνωστούν έγκαιρα ενδεχόμενες πνευματικές ή σωματικές διαταραχές στην εξέλιξη του παιδιού, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα όσο πιο νωρίς γίνουν αντιληπτές (όπως αναφέρεται στο Κιτσαράς, 2001).

Η προσχολική αγωγή μπορεί να υλοποιηθεί μέσα στο σπίτι με τη βοήθεια των γονέων, των παππούδων, των συγγενών και διάφορων άλλων ενηλίκων (babysitters). Μπορεί όμως να προωθηθεί και εκτός σπιτιού σε παιδότοπους, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία. Η αγωγή που προσφέρεται μέσα στο σπίτι σχετίζεται κυρίως με τον όρο «φροντίδα», δεν έχει συγκεκριμένο ωράριο, βοηθάει κυρίως τους εργαζόμενους γονείς και αφορά παιδιά όλων των ηλικιών. Η αγωγή όμως που παρέχεται εκτός σπιτιού σχετίζεται με τον όρο «εκπαίδευση», αποτελείται από προγράμματα περιορισμένης διάρκειας, έχει εκπαιδευτικό προσανατολισμό και αφορά παιδιά συγκεκριμένων ηλικιών (Boocock, 1995). Η ισορροπία ανάμεσα σε αυτούς τους δύο όρους ποικίλει ανάλογα με την ηλικία του παιδιού και αλλάζει καθώς μεγαλώνει (McKim, 1993).

Η προσχολική αγωγή σαν όρος είναι αρκετά γενικός και έχει προκαλέσει πολλά ερωτηματικά. Προσχολική (πριν από το σχολείο) σημαίνει ότι ο εν λόγω θεσμός δεν είναι σχολείο. Τα τελευταία χρόνια όμως τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό παρατηρείται μια σύγκλιση όσον αφορά το παιδαγωγικό περιεχόμενο του θεσμού. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις που επικρατούν στα αναλυτικά προγράμματα το νηπιαγωγείο παρέχει και αγωγή και εκπαίδευση, είναι συνεπώς και σχολείο, αλλά ένα σχολείο ιδιαίτερο. Η δομή και η λειτουργία του οποίου υπαγορεύονται από την ανάπτυξη των παιδιών της συγκεκριμένης ηλικίας και τις αναπαραστάσεις της από τους ενήλικους (Κυπριανός, 2007).

Παρόλο που η προσχολική εκπαίδευση θεωρείται υποτιμημένη σε σχέση με τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης, αποτελεί ενδιαφέρον θέμα μελέτης για διάφορους λόγους. Πρώτον, διότι τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού είναι τα πιο σημαντικά, εφόσον μέσα από τις αρχικές του εμπειρίες, σχέσεις και γνώσεις καλλιεργεί την προσωπικότητα του και δομεί συμπεριφορές που σχετίζονται με την μετέπειτα

εξέλιξη της ζωής του. Δεύτερον, γιατί κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου δημιουργούνται μεγάλες ανισότητες ανάμεσα στα παιδιά ανάλογα βέβαια και με τις δυνατότητες που προσφέρει το περιβάλλον για να αναπτυχθούν όσο το δυνατόν καλύτερα. Τέλος, διότι γενικά δεν έχει δοθεί η πρέπουσα σημασία σε αυτή την βαθμίδα. Το κράτος αδυνατεί πολλές φορές να καλύψει τις ανάγκες των οικογενειών και των παιδιών τους, είτε, παρέχοντας περιορισμένες θέσεις στα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης, είτε, προσφέροντας προγράμματα χαμηλής ποιότητας (Αναγνωστοπούλου, 2003).

Ζούμε σε έναν αιώνα συνεχών αλλαγών και εξελίξεων, σε μία εποχή που χαρακτηρίζεται από τις πολλαπλές πιέσεις που ασκούνται στο εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας. Οι πιέσεις αυτές μάλιστα είναι τόσο εξωτερικές (νέα δομή της οικογένειας, έκρηξη γνώσεων, επίδραση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης κ.λπ.), όσο και εσωτερικές (ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και θεωρίες για την διαδικασία μάθησης) (Παπαγεωργίου, 2006). Η προσχολική εκπαίδευση λοιπόν, ως η αρχική βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει να είναι ανάμεσα στις πρώτες προτεραιότητες του κάθε κράτους διότι είναι μια ηχηρή επένδυση ακαδημαϊκά, κοινωνικά και οικονομικά. Όσοι μάλιστα έχουν κομιστεί τα οφέλη της προσχολικής αγωγής κοστίζουν λιγότερα στους φορολογούμενους διότι έχουν καλύτερη εκπαίδευση, δουλειά, περισσότερα χρήματα και μειωμένο το αίσθημα της εγκληματικότητας. Ο γερουσιαστής Zell Miller και πρώην κυβερνήτης της Georgia των ΗΠΑ χαρακτήρισε την προσχολική αγωγή ως «τη πιο σημαντική βαθμίδα εκπαίδευσης». Πολλοί πολίτες φαίνεται να συμφωνούν εφόσον η συμμετοχή τους στα προγράμματα προσχολικής αγωγής είναι μεγάλη (Barnett & Hustedt, 2003, p.57).

Η έγκαιρη παρέμβαση των συγκεκριμένων προγραμμάτων θεωρείται από την κοινωνία ένα μέσο πρόληψης ή βελτίωσης των προβλημάτων των οικογενειών με

μικρά παιδιά και προστασίας γενικότερα των παιδιών που διατρέχουν κάποιο κίνδυνο. Η προσχολική εκπαίδευση και οι διάφορες υπηρεσίες φροντίδας αποτελούν προϋπόθεση για την αγροτική και αστική ανάπτυξη και μέρος της κοινωνικής και οικονομικής υποδομής των υγειών και πλούσιων τοπικών κοινοτήτων (Dahlberg, Moss & Pence, 1999).

Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης, η οποία είναι και επαρκής ποιοτικά βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα σε πλούσιες βιομηχανικές χώρες σε σχέση με τις φτωχά αναπτυσσόμενες. Επιπλέον, μεγάλες διαφορές διακρίνουν ακόμα και τα έθνη που είναι γεωγραφικά κοντά και σε παρόμοια επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης. Στις περισσότερες χώρες, η πρόσβαση στην προσχολική αγωγή είναι πολύ μεγαλύτερη στα αστικά κέντρα παρά στις αγροτικές περιοχές και τα ποσοστά εγγραφής των παιδιών της μεσαίας τάξης υπερβαίνουν εκείνα των παιδιών που ζουν κάτω από συνθήκες φτώχειας (Boocock, 1995).

Στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα όμως παρατηρήθηκε μία γενική αύξηση των παιδιών που φοιτούν στα νήπια και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής αγωγής (Cotton & Conklin, 2005). Το φαινόμενο αυτό είναι λογικό αν λάβει κάποιος υπόψη ότι έχει αυξηθεί ο αριθμός των εργαζόμενων γυναικών αλλά και των μονογονεϊκών οικογενειών, ο πυρήνας της οικογένειας αδυνατεί λόγω πολλών υποχρεώσεων να προσφέρει στα παιδιά της κοινωνικά ερεθίσματα, τα παιδιά δεν έχουν αρκετές ευκαιρίες για παιχνίδι με τους συνομηλίκους τους ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις και τα πορίσματα της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας έδειξαν ότι η προσχολική αγωγή προσφέρει κάποια οφέλη διότι οι εμπειρίες που αποκτούν τα παιδιά στην συγκεκριμένη ηλικία δεν επηρεάζουν μόνο τη μετέπειτα πορεία τους στο σχολείο, αλλά και όλη τους την ζωή (Ντολιοπούλου, 2000).

Η ποσότητα όμως δεν συνεπάγεται και ποιότητα. Η ποιότητα ενός κέντρου προσχολικής αγωγής αξιολογείται από διάφορες διαστάσεις όπως την ακαδημαϊκή επιτυχία του παιδιού, την επάρκεια των εγκαταστάσεων και την ανάπτυξη θετικής σχέσης ανάμεσα στο προσωπικό και το παιδί (Mooney & Munton, 1998). Ενώ, σύμφωνα με τον Jacobson (2002) την ποιότητα ενός φορέα την επηρεάζει εκτός από τις παραπάνω διαστάσεις, η προετοιμασία που κάνει στα παιδιά για να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες του δημοτικού και το επίπεδο εκπαίδευσης του προσωπικού.

Σε ένα ποιοτικό πρόγραμμα επικρατεί το παιχνίδι και η μάθηση διαμέσου εμπειριών έχοντας ως κέντρο τα παιδιά, με τη βοήθεια πάντοτε των εκπαιδευτικών και του κατάλληλου υλικού. Τα παιδιά εκφράζουν ελεύθερα τις προτιμήσεις τους και δεν έχουν το ρόλο ενός παθητικού δέκτη, ο οποίος κάθεται απλά και ακούει τις πληροφορίες που του παρέχονται. Προωθείται η θετική πειθαρχία με την ίδια διαδικασία κάθε φορά για να μην επικρατήσει σύγχυση και όταν η συμπεριφορά του παιδιού είναι αρνητική υπάρχει καθοδήγηση και δίνονται επιλογές (Early Stars, 2004). Το κλειδί για μια ποιοτική εκπαίδευση είναι να ταιριάζουν οι προσδοκίες των ενηλίκων με τις ικανότητες των παιδιών (Miller & Almon, 2009).

Σε έρευνα που έχει γίνει στην Αμερική παρουσιάστηκε ότι τα ποιοτικά προγράμματα προσχολικής αγωγής μπορούν να παράγουν ουσιώδη οφέλη στη μάθηση και την ανάπτυξη των φτωχών παιδιών (Barnett, 1998), αλλά οι ερευνητές διαφωνούν στο αν αυτά τα οφέλη είναι μόνιμα (Barnett & Hustedt, 2003). Για αυτό το λόγο υλοποιήθηκαν τριάντα οχτώ μελέτες στις οποίες τα αποτελέσματα βασίστηκαν στην μέτρηση IQ των παιδιών, στα κατορθώματά τους, την ακαδημαϊκή τους επιτυχία, την επανάληψη της τάξης, την ένταξη τους σε ειδικές τάξεις και την αποφοίτησή τους από το γυμνάσιο. Βρέθηκε λοιπόν ότι η προσχολική εκπαίδευση έχει μεγάλες

επιδράσεις στην επιτυχία των παιδιών, αλλά όχι στο IQ. Το IQ σχετίζεται με την συχνότητα παρακολούθησης των μαθημάτων. Τα οφέλη κυρίως στα φτωχά παιδιά είναι σημαντικά, ωστόσο είναι βραχυπρόθεσμα (Barnett, 1998). Το κοινό συμπέρασμα που βγήκε από τους Barnett και Camilli το 2002 (όπως αναφέρεται στο Barnett & Hustedt, 2003) είναι ότι όταν τα παιδιά αυτά φεύγουν από τα προγράμματα μειώνονται και οι επιδράσεις στην γνωστική τους ανάπτυξη και τελικά χάνονται ενώ μερικές επιδράσεις που αφορούν την σχολική τους επιτυχία παραμένουν σταθερές. Παρόμοια όμως είναι και τα συμπεράσματα που έχουν βγει και από έρευνες σε άλλα δεκατρία έθνη σε όλο τον κόσμο (Αυστραλία, Καναδά, Κολομβία, Γαλλία, Γερμανία, Ινδία, Ιρλανδία, Ιαπωνία, Σιγκαπούρη, Νότια Κορέα, Σουηδία, Τουρκία και Ηνωμένο Βασίλειο) (Boocock, 1995).

Σκοπός της ανάπτυξης διάφορων προγραμμάτων προσχολικής αγωγής είναι να προωθήσουν την ευημερία όλων των παιδιών. Ένα από αυτά τα αξιόλογα προγράμματα που έχει δημιουργηθεί στην Αμερική είναι και το Head Start, το οποίο σχεδιάστηκε για να μειώσει το κενό ανάμεσα στα φτωχά παιδιά και τους περισσότερο ευνοημένους οικονομικά συνομηλίκους τους όσον αφορά την ετοιμότητα για μάθηση. Οι παρεμβάσεις του προγράμματος αυτού προσπάθησαν να αποτρέψουν ή τουλάχιστον να ελαχιστοποιήσουν τους σωματικούς, γνωστικούς και συναισθηματικούς περιορισμούς των παιδιών που ζουν κάτω από συνθήκες φτώχειας. Έχοντας σκοπό να βοηθήσουν στην πρόληψη της ακαδημαϊκής τους αποτυχίας και των προβλημάτων συμπεριφοράς μέσα στην τάξη και μελλοντικά κατά την διάρκεια την ενηλικίωσης τους, όπως η παραίτηση από το σχολείο, η ανεργία, η εγκληματικότητα και η ψυχολογική και σωματική νοσηρότητα (Anderson et al., 2003).

Η προσχολική αγωγή όμως βελτιώνει την μάθηση και την ανάπτυξη όλων των παιδιών, όχι μόνο αυτών που ζουν κάτω από καταστάσεις φτώχειας (Shonkoff & Philips, 2000). Τα παιδιά που βιώνουν υψηλής ποιότητας σταθερή φροντίδα στην προσχολική ηλικία συμμετέχουν σε πολυπλοκότερα παιχνίδια, παρουσιάζουν πιο ασφαλείς σχέσεις με τους ενήλικες και τα υπόλοιπα παιδιά και έχουν υψηλότερες επιδόσεις στην κριτική ικανότητα και την γλωσσική ανάπτυξη (Howes, 1988).

Είναι εμφανές ότι η προσχολική αγωγή παίζει σημαντικό ρόλο στην ζωή ενός παιδιού εφόσον το βοηθάει να ξεκινήσει θετικά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση του. Δομεί τα θεμέλια για την γενική ανάπτυξη του και συντελεί στο να κατανοήσει διάφορα θέματα. Αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο βήμα του παιδιού στην οργανωμένη φροντίδα και μάθηση της ευρύτερης κοινωνίας διότι επηρεάζει άμεσα τις πνευματικές ικανότητες, τις διαπροσωπικές δεξιότητες, την κοινωνική συμπεριφορά και την προσωπικότητα του. Με αυτό τον τρόπο, το παιδί καλλιεργεί τα προσόντα του για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις μελλοντικές απαιτήσεις του σχολείου (Qadiri & Manhas, 2009). Θεωρείται ότι η ηλικία των τριών με πέντε ετών είναι η καταλληλότερη για να ξεκινήσουν τα παιδιά την εκπαίδευση τους (Boocock, 1995).

Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι η προσχολική εκπαίδευση ενισχύει τις γλωσσικές δεξιότητες του παιδιού και την ικανότητα του να μαθαίνει και να ανταλλάσει σωστά ιδέες και συναισθήματα με τους άλλους (Qadiri & Manhas, 2009). Μέσω του παιχνιδιού το παιδί αποκτά ενσυναίσθηση και κατανόηση, καλλιεργεί τη φαντασία του, αποκτά αυτοέλεγχο και αναπτύσσει υψηλότερα επίπεδα σκέψης (Miller & Almon, 2009). Η φυσική υγεία, οι γνώσεις, η γλώσσα και η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη είναι τομείς που προωθούνται από την προσχολική εκπαίδευση και στηρίζουν ουσιαστικά την σχολική ετοιμότητα (Aderson et al., 2003).

Τα παιδιά μάλιστα που έχουν φοιτήσει σε κέντρα προσχολικής αγωγής είναι πιο πιθανό να πετύχουν μελλοντικά ακαδημαϊκά και γενικά στην ζωή τους (Thill, 2004).

Τα πρώτα χρόνια της ζωής του ανθρώπου μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία μιας ομαλής ανάπτυξης, αλλά επιφυλάσσουν και διάφορους κινδύνους. Οι πρόωρες αναπτυξιακές ευκαιρίες που προσφέρουν διάφορα προγράμματα προσχολικής αγωγής αποτελούν κρίσιμη βάση για την ακαδημαϊκή επιτυχία, την υγεία και τη γενική ευημερία ενός παιδιού. Κρίσιμες διαστάσεις της ανάπτυξης του παιδιού αποτελεί η αυτορρύθμιση, η δημιουργία κοινωνικών σχέσεων, η απόκτηση γνώσεων και η ανάπτυξη ειδικών δεξιοτήτων. Οι διαστάσεις αυτές επηρεάζονται από την ατομική νευροβιολογία του, τη σχέση του με τους παιδαγωγούς και τη ψυχολογική και φυσική επαφή του με το καινούργιο περιβάλλον. Η αλληλεπίδραση μάλιστα των βιολογικών παραγόντων με το κοινωνικό περιβάλλον ασκεί σημαντική επιρροή στην ετοιμότητα του παιδιού να μάθει και να πετύχει στο σχολείο τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον (Anderson et al., 2003). Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι στις αρχές της νηπιακής ηλικίας ο εγκέφαλος έχει φτάσει περίπου στο 50% του ενήλικου βάρους του, ενώ, όταν το παιδί γίνει έξι ετών ο εγκέφαλος αποκτά το 90% του συνολικού βάρους (Cole & Cole, 2001).

Όσο η προσχολική εκπαίδευση αναπτύσσεται, τόσο αυξάνονται και διάφορες αντιπαραθέσεις που αφορούν τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Υπάρχει όμως ομοφωνία όσον αφορά κάποιους στόχους που πρέπει να τεθούν όπως η προώθηση της ανάπτυξης και της μαθησιακής και σχολικής ετοιμότητας, η αύξηση της απόδοσης στο σχολείο, οι ανάλογες παρεμβάσεις σε παιδιά που έχουν προβλήματα και ανάγκη ή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, η δημιουργία αναπτυξιακά κατάλληλων πρακτικών με επιθυμητά αποτελέσματα, η πραγματοποίηση αξιολογών

προγραμμάτων και σχεδίων, η παροχή αποτελεσματικών κοστών και πάνω από όλα η επίτευξη ποιότητας (Dahlberg et al. , 1999).

Στην χώρα μας η προσχολική εκπαίδευση παρέχεται τόσο στα δημόσια νηπιαγωγεία, στα οποία φοιτούν παιδιά ηλικίας τεσσάρων έως έξι ετών και υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, όσο και στους δημοτικούς παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς, όπου φοιτούν παιδιά ηλικίας δύομιση έως έξι χρονών και σαράντα ημερών έως έξι ετών αντίστοιχα και υπάγονται στους δήμους. Όπως επίσης, και στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς όπου φοιτούν παιδιά ηλικίας δύομιση έως έξι χρονών και σαράντα ημερών έως έξι ετών αντίστοιχα, που ιδρύονται από διάφορα ιδρύματα και ιδιωτικούς φορείς και υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλειας και Πρόνοιας (Ντολιοπούλου, 2008).

Σκοπός του προγράμματος προσχολικής αγωγής είναι η ανάπτυξη κάποιων βασικών ικανοτήτων του παιδιού, οι οποίες αποτελούνται από ένα συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων. Μέσα από το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα λοιπόν προωθείται η επικοινωνία, η προσωπική ταυτότητα και αυτονομία, η δημιουργική, κριτική και προσωπική σκέψη και οι κοινωνικές ικανότητες (Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, 2011).

Η σημερινή κατάσταση της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα σηματοδοτείται όμως και από μια σειρά αλλαγών. Θεσμοθετήθηκαν κάποια καινούργια μέτρα από το κράτος κάτω από πιέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να μπορέσει έστω και καθυστερημένα να ανταπεξέλθει όσο το δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών τους (Παπαπροκοπίου, 2003).

Πρώτον, οι δημοτικοί παιδικοί σταθμοί άλλαξαν εποπτευόμενο φορέα, μεταβιβάστηκαν από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Σύμφωνα με το άρθρο 42 του 2218 /94 (ΦΕΚ90/Α/94) και το άρθρο 9 του Ν.2503/97 οι δήμοι και οι κοινότητες είναι υποχρεωμένοι να αναλάβουν πλήρως την οργάνωση και τη διαχείριση νέων ιδρυμάτων ή να τα ενσωματώσουν στα δικά τους υπό την εποπτεία Ενιαίων Νομικών Προσώπων με εσωτερικούς κανόνες λειτουργίας οι οποίοι θα έχουν ψηφιστεί από το νέο διοικητικό συμβούλιο (όπως αναφέρεται στο Παπαπροκοπίου, 2003).

Δεύτερον, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν.2525/97 (ΦΕΚ 188) καθιερώνεται η λειτουργία ολοήμερου νηπιαγωγείου με ωράριο λειτουργίας οκτώ με τέσσερις, έχοντας σκοπό την αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής και την ολοκληρωμένη προετοιμασία των νηπίων για το δημοτικό σχολείο, την ενίσχυση της κρατικής μέριμνας με στόχο την μείωση των μορφωτικών και κοινωνικών διακρίσεων και την εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων (όπως αναφέρεται στο Ντολιοπούλου, 2005). Οι στόχοι αυτοί σύμφωνα με την Ντολιοπούλου (2005) δεν διαφέρουν από τους στόχους του συνηθισμένου νηπιαγωγείου, ο επιπλέον χρόνος όμως δίνει την δυνατότητα να επιτευχθούν με περισσότερη άνεση και επιτυχία. Από την άλλη πλευρά όμως κοστίζει περισσότερο οικονομικά στο κράτος λόγω των επιπλέον δαπανών που προκύπτουν και επίσης υπάρχει κίνδυνος να δοθεί περισσότερο έμφαση στην ακαδημαϊκή διδασκαλία, γεγονός που μπορεί να αγχώσει και να κουράσει τα παιδιά.

Τρίτον, στην χώρα μας η φοίτηση στα νηπιαγωγεία μέχρι το 2007 δεν ήταν υποχρεωτική. Από το ξεκίνημα όμως της σχολικής χρονιάς 2007-2008 με την παρ. 1 του άρθρου 73 του Ν.3518/06 (ΦΕΚ 272), ορίστηκε υποχρεωτική η φοίτηση στο νηπιαγωγείο για όλα τα παιδιά που από την 31^η Δεκεμβρίου συμπληρώνουν το

πέμπτο έτος της ηλικίας τους, επεκτείνοντας έτσι την υποχρεωτικότητα της εκπαίδευσης στη χώρα μας στα δέκα χρόνια. Με αυτόν τον τρόπο, η προσχολική αγωγή απέκτησε σταδιακά μεγάλη σημασία καθώς το νηπιαγωγείο δεν θεωρείται πλέον πρόδρομος του σχολείου αλλά μέρος ενός ενιαίου συνόλου εκπαίδευσης. Πέρα από τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, ένας άλλος λόγος που οδήγησε την κυβέρνηση να ψηφήσει το μέτρο της υποχρεωτικότητας στο ελληνικό νηπιαγωγείο ήταν και η ικανοποίηση ενός μακροχρόνιου αιτήματος του κλάδου εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος τα τελευταία χρόνια μαστίζεται από ανεργία (όπως αναφέρεται στο Ντολιοπούλου, 2008).

Τέλος, είναι άξια αναφοράς, κυρίως λόγω των οικονομικών προβλημάτων που μαστίζουν τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, η δράση «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής ζωής» της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α) με την βοήθεια του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων από το 2007 ως το 2013. Η συγκεκριμένη δράση αφορά τις μητέρες βρεφών, νηπίων, παιδιών και εφήβων/ ατόμων με αναπηρία, οι οποίες επιθυμούν να εγγράψουν τα παιδιά τους σε δομές παροχής φροντίδας και φιλοξενίας, ώστε να διευκολυνθούν να εναρμονίσουν τους απαιτητικούς και αντικρουόμενους ρόλους τους μεταξύ οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Στόχος είναι να αυξηθεί η απασχολησιμότητα και η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην εργασία. Αποτελεί όμως προϋπόθεση το να εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα ή να είναι άνεργες και το εισόδημα της οικογένειας να μην υπερβαίνει τα 40.000 ευρώ (Ανακτήθηκε από http://www.eetaa.gr/enarmonisi/paidikoi_stathmoi_2012/index.html).

Τις δομές αποτελούν βρεφικοί, βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, βρεφονηπιακοί σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών

(Κ.Δ.Α.Π.) και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών με αναπηρία (Κ.Δ.Α.Π.-ΜΕ.Α.). Οι μητέρες που πληρούν τις προϋποθέσεις και επιλεγούν μπορούν να στείλουν το παιδί τους σε αυτές τις συγκεκριμένες δομές δωρεάν αφού τα έξοδα καλύπτονται από την συγκεκριμένη δράση. Η βοήθεια που παρέχει αυτή η δράση είναι πολύ μεγάλη κυρίως στις οικογένειες που δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν οικονομικά στα δίδακτρα που ζητούν οι συγκεκριμένες δομές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα όπου ο αριθμός των αιτήσεων των ενδιαφερόμενων μητέρων για την δράση το 2010 ήταν 24.856, το 2011 ήταν 54.954 και το 2012 είναι 78.348 με ανάλογη αύξηση και στον αριθμό αιτήσεων παιδιών (Ανακτήθηκε από http://www.eetaa.gr/enarmonisi/paidikoi_stathmoi_2012/index.html).

Σχέση Σχολείου-Οικογένειας

Η προσχολική αγωγή θεωρείται ότι αποτελεί ένα δίκτυο σχέσεων και ως προς την δομή της δεν διαφέρει από τους άλλους θεσμούς της τυπικής εκπαίδευσης (δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο, πανεπιστήμιο). Διαφέρει όμως σε άλλα σημεία, όπως η ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία του χώρου που χρησιμοποιείται και η δυνατότητα μεγαλύτερης αυτονομίας από το περιβάλλον. Οι ιδιαιτερότητες αυτές απορρέουν από δύο αλληλοεξαρτώμενες πτυχές, την ηλικία του παιδιού και την επιρροή της οικογένειας (Κυπριανός, 2007).

Τα παιδιά από την προσχολική τους ηλικία ανήκουν σε δύο κυρίως μικροσυστήματα, την οικογένεια και το σχολείο, τα οποία βρίσκονται σε μία συνεχή αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς μοιράζονται την ευθύνη για τη μάθηση των παιδιών, η δημιουργία λοιπόν μιας αρμονικής σχέσης μεταξύ τους μπορεί να οδηγήσει σε διάφορα οφέλη που δεν αφορούν μόνο τα παιδιά, αλλά και τους παιδαγωγούς και τους γονείς (Ντολιοπούλου & Κοντογιάννη, 2003).

Από την μία μεριά, η οικογένεια παρέχει στα παιδιά μία υποστήριξη που αφορά την κουλτούρα, την κοινωνικοποίηση και τα συναισθήματα τους, αξίες που είναι απαραίτητες για να λειτουργήσουν ομαλά (Comer & Haynes, 1991). Δίνει δηλαδή μία πρωταρχική εμπειρία αγωγής με τρόπο προσιτό και πειστικό καθώς η συμπεριφορά των γονέων αποτελεί πρότυπο για μίμηση (Τσιάντζη, 1996). Ενώ, το σχολείο από την άλλη, τους προσφέρει ευκαιρίες για να αλληλεπιδράσουν θετικά με άλλους ενήλικες και παιδιά, δείχνοντας πάντα σεβασμό για τις εμπειρίες που κουβαλάνε από το περιβάλλον τους σπιτιού τους και στοχεύοντας στη συνεχόμενη ανάπτυξη και την ανάλογη μάθηση (Comer & Haynes, 1991).

Στα τρία πρώτα έτη της ζωής του το παιδί μαθαίνει, σχεδόν μονοπωλιακά, μέσω της οικογένειας να μιλάει, να αποκτά γνώσεις, να αντιλαμβάνεται και να μαθαίνει τρόπους επίλυσης κοινωνικών συγκρούσεων. Επίσης, μέσα σε αυτή το παιδί συνειδητοποιεί το ρόλο του φύλου του που αποτελεί έκφραση της ταυτότητας του. Η οικογένεια εκτός από την μεγάλη μορφωτική της αξία και την τεράστια επίδραση της στα παιδιά ιδιαίτερα κατά την πρώιμη παιδική ηλικία τους αποτελεί μία πολύ σημαντική ομάδα κοινωνικοποίησης του ατόμου. Οι σχέσεις επικοινωνίας, στοργής, αγάπης, συμπάθειας, συνεργασίας και γενικά οι δεσμοί, οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι αξίες που αναπτύσσονται μέσα σε αυτή είναι εντονότεροι από ότι σε οποιαδήποτε άλλη ομάδα (Κιτσαράς, 2001). Η σημασία της παρουσιάζεται και στον πρόλογο της «Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού» του Ο.Η.Ε όπου αναφέρει ότι «το παιδί, για τη αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώσει σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, σε μια ατμόσφαιρα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης» (όπως αναφέρεται στο Κιτσαράς, 2001, σ.154).

Το περιβάλλον της οικογένειας παρέχει στο παιδί ασφάλεια, περίθαλψη, προφύλαξη από τη συναισθηματική απομόνωση και βοήθεια στις αντίξοες συνθήκες και ανάγκες της ζωής ενώ παράλληλα μεταδίδει σε αυτό αξίες, κανόνες και τρόπους συμπεριφοράς. Επίσης, προσφέρει πλούσιες γλωσσικές εμπειρίες ιδιαίτερα αν πρόκειται για οικογένεια που ανήκει στην ανώτερη κοινωνική ομάδα και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις ιδέες και την συμπεριφορά του. Η κοινωνική θέση των γονέων, το επάγγελμα και η οικονομική τους κατάσταση ασκούν βαθιά επίδραση στο εύπλαστο χαρακτήρα του παιδιού και συντελούν θετικά ή αρνητικά στην ένταξη του στο γενικό κοινωνικό σύνολο. Συμβάλλουν στην καλλιέργεια αρετών, όπως η αλληλεγγύη, ο σεβασμός, η ευγένεια, η καλή συμπεριφορά και η ηθική (Κιτσαράς, 2001).

Οι σχέσεις μεταξύ των μελών μιας οικογένειας είναι καθοριστικές για τη σωστή αγωγή του παιδιού. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συχνότητα και το είδος των επαφών των γονέων με το παιδί τους είναι ο ελεύθερος χρόνος που τους προσφέρεται, ο αριθμός των παιδιών, η διάθεση και η ηλικία των γονέων, η κοινωνική τους θέση, το είδος της επαγγελματικής τους ενασχόλησης και το πνευματικό τους επίπεδο. Η ποιότητα αυτών των σχέσεων επηρεάζει σημαντικά την εξέλιξη του παιδιού. Το παιδί αντιγράφει πιστά τη συμπεριφορά των ανθρώπων του περιβάλλοντός του, τα οποία άλλωστε αποτελούν για αυτό πρότυπα προς μίμηση (Κιτσαράς, 2001). Αν οι γονείς έχουν ενεργητική και ζωτική θέση σε όλα τα ζητήματα της κοινωνίας, τότε και το παιδί θα συμμερίζεται το παράδειγμα τους και θα συμμετέχει και αυτό από την μεριά του στα έργα και τις φροντίδες τους αφομοιώνοντας τους αντίστοιχους ηθικούς κανόνες (Τσιαντζή, 1996).

Το μορφωτικό και παιδαγωγικό έργο της οικογένειας ασκείται κάτω από πλεονεκτικούς όρους σε σύγκριση με άλλους θεσμούς όπως τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι βιωματικές σχέσεις ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά και οι φυσικοί και ψυχικοί δεσμοί ασκούν μεγάλη επίδραση, η οποία ενισχύεται από τον περιορισμένο αριθμό των μελών της οικογένειας και την διάρκεια. Η συγκεκριμένη επίδραση ξεπερνάει τα στενά χρονικά όρια κάθε άλλου μορφωτικού παράγοντα, εφόσον το παιδί από την είσοδο του στο νηπιαγωγείο μέχρι να τελειώσει το σχολείο συνήθως περνάει το περισσότερο χρόνο του στο οικογενειακό περιβάλλον. Τέλος, άλλο πλεονέκτημα της μεθόδου της παιδαγωγικής επίδρασης της οικογένειας είναι ότι κατά κύριο λόγο έχει χαρακτήρα φυσικό και αβίαστο, χωρίς να είναι προγραμματισμένη, οπότε την δέχεται και το παιδί με περισσότερη ευκολία χωρίς να δυσανασχετεί. Πάντοτε όμως πρέπει να υπάρχει προσοχή από την πλευρά των

γονέων, γιατί ο εσφαλμένος τρόπος μεταχείρισης του παιδιού μπορεί να αποτελέσει δυσμενή παράγοντα οικογενειακής αγωγής (Κιτσαράς, 2001).

Βέβαια και το νηπιαγωγείο συμβάλει σημαντικά πέρα από τα ερεθίσματα που προσφέρει για τη γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και στην κοινωνικοποίηση του. Στον συγκεκριμένο χώρο το νήπιο μπαίνει σε μια καινούργια ομάδα, μαθαίνει να διαχειρίζεται την ατομικότητα του, την οποία δημιούργησε στο οικογενειακό του περιβάλλον και εσωτερικεύει αξίες και κανόνες συνειδητοποιώντας έννοιες της δικαιοσύνης, της αντικειμενικότητας και της αρετής. Η επαφή του με τους συνομήλικους βελτιώνει τις κοινωνικές του σχέσεις και επιδρά στην συμπεριφορά του αποφασιστικά. Οι εκπαιδευτικοί της πρώτης τάξης του δημοτικού μπορούν να αναγνωρίσουν πολλές φορές ότι τα παιδιά που φοίτησαν σε νηπιαγωγείο είναι περισσότερο αυθόρμητα, ανεξάρτητα, με αυτοπεποίθηση και ενδιαφέρον για το περιβάλλον τους και γενικά περισσότερο κοινωνικοποιημένα από τα παιδιά που δεν είχαν την εμπειρία να φοιτήσουν σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής. Το νηπιαγωγείο γεφυρώνει την απόσταση ανάμεσα σε αυτά τα δύο διαφορετικά απόψεις δομής περιβάλλοντα, το οικογενειακό και το σχολικό και διευκολύνει την ομαλή μετάβαση, ένταξη και προσαρμογή του παιδιού από το ένα περιβάλλον στο άλλο (Κιτσαράς, 2001).

Για ένα παιδί αυτή η αλλαγή περιβάλλοντος από την οικογένεια στο σχολείο αποτελεί τρομερή αλλαγή στην καθημερινότητα του, γεγονός το οποίο μπορεί να το οδηγήσει σε διάφορες αντιδράσεις και συμπεριφορές (McKim, 1993). Η μετάβαση και η επαφή του με το καινούργιο περιβάλλον (νέα πρόσωπα, νέοι χώροι και νέα αντικείμενα) δημιουργεί συνήθως φόβο αποχωρισμού, ο οποίος επιδρά άμεσα στη συμπεριφορά και την ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας. Ο φόβος αυτός μάλιστα προκαλεί άγχος, το ονομαζόμενο «άγχος αποχωρισμού», το

οποίο συνδέεται με την προσκόλληση, που εμφανίζεται στη βρεφική ηλικία και εμπεδώνεται στην νηπιακή (Κιτσαράς, 2001). Μια καλή συνεργασία επομένως ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς μπορεί να συμβάλει θετικά σε μία ομαλότερη μετάβαση του από το οικείο περιβάλλον της οικογένειας στο καινούργιο περιβάλλον που αποτελεί το σχολείο (McKim, 1993).

Για να υπάρξει δημιουργική συνεργασία και αλληλεπίδραση ανάμεσα στην οικογένεια και το νηπιαγωγείο πρέπει να επικρατήσουν κάποιες βασικές και απαραίτητες προϋποθέσεις. Πρέπει να δημιουργηθεί συμφωνία και από τις δύο πλευρές ώστε να κατανοήσουν τους σκοπούς, τα καθήκοντα, τα μέσα και τις μεθόδους αγωγής που χρειάζονται για να αναπτύξει το παιδί πολύπλευρα και αρμονικά την προσωπικότητά του. Επιπλέον, πρέπει να υπάρξει κοινή συμπεριφορά αντιμετώπισης του παιδιού ως συγκροτημένο μέλος και των δύο ομάδων που να την διέπει ο σεβασμός στην προσωπικότητα του παιδιού. Τέλος, πρέπει να υπάρξει αμοιβαίος σεβασμός, εμπιστοσύνη και αλληλοβοήθεια στις σχέσεις ανάμεσα στους παιδαγωγούς και τους γονείς, έχοντας πάντα ως στόχο την ευτυχία του παιδιού (Τσιάντζη, 1996).

Οι γονείς κατέχουν σημαντικό ρόλο στην προσχολική αγωγή και φροντίδα (Lueng & Lau, 1992). Οι πληροφορίες που διαθέτει μία οικογένεια για το παιδί της είναι ιδιαίτερα χρήσιμες και απαραίτητες για τη σωστή οργάνωση μαθησιακών εμπειριών που έχουν νόημα για τους ίδιους τους μαθητές και ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ικανότητες τους (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011). Σύμφωνα με έρευνα που έγινε στην Αμερική το ενδιαφέρον των γονέων να συμμετάσχουν στην αγωγή των παιδιών τους αρκετές φορές σχετίζεται με την ανάπτυξη και την σχολική τους επίδοση. Συγκεκριμένα παρουσιάστηκε ότι η απλή γονική επίβλεψη της προόδου στο σπίτι έχει πολύ χαμηλή σχέση με την ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών, ενώ οι

φιλοδοξίες/προσδοκίες των γονέων που αφορούν την εκπαιδευτική επιτυχία των παιδιών τους έχουν ισχυρότερη σχέση με την ακαδημαϊκή επίδοση τους (Fan & Chen, 2001). Πολλές φορές μάλιστα η συμβολή τους βοηθάει τα παιδιά να κατανοήσουν τον σημαντικό ρόλο που παίζει το σχολείο στη ζωή (Pomerantz, Moorman & Litwack, 2007). Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγουν και οι Yan και Lin (2002) όπου παρατήρησαν ότι η συμμετοχή των γονέων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες συνδέεται με τη συνολική μάθηση, ανακάλυψαν λοιπόν ότι όσο μεγαλύτερη είναι, τόσο περισσότερο επηρεάζει θετικά τη μελλοντική ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών τους (όπως αναφέρεται στο Qadiri & Manhas, 2009).

Μάλιστα η οποιοδήποτε είδους συμβολή των οικογενειών στη μαθησιακή διαδικασία κάτω από τις οδηγίες των εκπαιδευτικών ενισχύει θετικά τις απόψεις και την εικόνα που σχηματίζουν οι ίδιοι οι γονείς για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Όταν ο δάσκαλος δίνει στους γονείς τη δυνατότητα να λειτουργήσουν υποστηρικτικά στη μαθησιακή διαδικασία, τους δίνει ουσιαστικά και την ευκαιρία να κατανοήσουν πιο ολοκληρωμένα το ρόλο του νηπιαγωγείου και να εκτιμήσουν το έργο του. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται και η έννοια του αλληλοσεβασμού, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως ένα θετικό πρότυπο για τα ίδια τα παιδιά (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011). Από τη μεριά τους όμως και οι γονείς επωφελούνται όταν εμπλέκονται στο πρόγραμμα του σχολείου, διότι με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσουν τις δεξιότητες τους ως γονείς και την αυτογνωσία τους και βελτιώνουν την ικανότητα τους για την υποστήριξη και την ανατροφή των παιδιών τους (Foot, Howe, Chyene, Terras & Rattray, 2002).

Από έρευνα που έγινε το 2002 παρουσιάστηκε ότι υπάρχουν τρεις κατηγορίες αιτιών που ωθούν τους γονείς να συμμετάσχουν στην αγωγή του παιδιού τους: 1. να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους για κοινωνική επαφή και δημιουργία φίλων, 2. να

βιώσουν την εμπειρία του τρόπου που παρέχεται η προσχολική εκπαίδευση, 3. να λάβουν ανατροφοδότηση και να παρακολουθήσουν την πρόοδο του παιδιού τους. Παρόλα αυτά στην ίδια έρευνα βρέθηκε ότι οι γονείς στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία συμμετέχουν λιγότερο στην μαθησιακή διαδικασία, σε σχέση με τα δημόσια, γεγονός που δεν αποτελούσε πρόβλημα για αυτούς διότι έκαναν την συγκεκριμένη επιλογή για να απαλλαγούν από διάφορες δεσμεύσεις (Foot et al., 2002).

Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι γνωστή ως γονεϊκή εμπλοκή (parental involvement). Οι μορφές της ποικίλουν από μία τυπική επίσκεψη στο σχολείο για ενημέρωση, μέχρι την ουσιαστική συμβολή του γονέα στο πρόγραμμα και σε σοβαρές αποφάσεις. Το είδος επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η ηλικία του παιδιού, η επίδοση του στα μαθήματα, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων, το φύλο τους, η συμπεριφορά του κάθε παιδαγωγού κ.ά. (Γεωργίου, 2000). Σε έρευνα που έγινε στην Αγγλία παρουσιάστηκαν κάποια οφέλη που προκύπτουν από τη συνεργασία του νηπιαγωγείου με τους γονείς. Βρέθηκε λοιπόν ότι η συγκεκριμένη συνεργασία οδήγησε τους νηπιαγωγούς σε υψηλότερες προσδοκίες, αύξησε τα κίνητρα των παιδιών, καθώς και τις φιλοδοξίες και την εμπιστοσύνη των γονέων (Woodhead, 1985). Ενώ το 2010 σε έρευνα των Powel, Son, File και Juan βρέθηκε ότι τα παιδιά τα οποία είχαν γονείς που συμμετείχαν ενεργά στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του σχολείου είχαν αναπτύξει καλύτερα τις κοινωνικές τους δεξιότητες, δεν παρουσίαζαν προβληματική συμπεριφορά στην τάξη και είχαν καλύτερα αποτελέσματα στον τομέα των μαθηματικών. Όπως επίσης τα παιδιά των οποίων οι γονείς θεωρούσαν ότι είχαν καλή ανταπόκριση από τους εκπαιδευτικούς είχαν καλύτερες επιδόσεις στο διάβασμα και στις κοινωνικές συναναστροφές.

Όταν ένας παιδαγωγός έχει θετική στάση απέναντι στον γονέα και τον υποστηρίζει, τότε τον βοηθάει να εμπλακεί περισσότερο στην εκπαίδευση του παιδιού του. Επιπλέον, η στάση του παιδαγωγού απέναντι στο παιδί κάνοντας του κάποια σχόλια είτε, θετικά, είτε, αρνητικά, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη συμπεριφορά του γονέα απέναντι του. Οι γονείς δυσανεγούνται όταν ο εκπαιδευτικός είτε, είναι ανίκανος να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις τους, είτε, είναι ψυχρός και ενδιαφέρεται μόνο για την δουλειά του. Γενικά, αυτό που επιζητούν στις σχέσεις που αναπτύσσουν με τους παιδαγωγούς είναι να υπάρχει συνεργασία, επικοινωνία, ευαισθησία για τα προβλήματα τους και αλληλοεκτίμηση ώστε να επιτύχουν τον κοινό στόχο που έχουν θέσει και είναι η ομαλή εξέλιξη του παιδιού (Swick, 2004).

Μπορεί οι γονείς και οι δάσκαλοι να έχουν πολλά κοινά εφόσον στοχεύουν και οι δύο στο συμφέρον του παιδιού, η έννοια όμως του καλού είναι διαφορετική για κάθε πλευρά και αυτό οδηγεί σε αναπόφευκτες συγκρούσεις (Γεωργίου, 2000). Παρόλο, που ο κοινός σκοπός είναι αυτονόητος, για να υπάρξει συνεργασία πρέπει οι γονείς να μάθουν αλλά και να υποστηρίξουν τις αποδεκτές από το νηπιαγωγείο αξίες (Κιτσαράς, 2004). Σε πολλές περιπτώσεις οι γονείς λόγω κοινωνικής θέσης και σπουδών επιδιώκουν να έχουν λόγο στην εκπαίδευση του παιδιού τους. Χωρίς να παρεμβαίνουν καθημερινά, είναι παρόντες συμβολικά στο χώρο του σχολείου και επηρεάζουν τις πρακτικές και την σχέση μεταξύ παιδαγωγών και παιδαγωγημένων. Οι εκπαιδευτικοί λοιπόν έχουν να κάνουν με περισσότερο απαιτητικούς γονείς και ως ένα βαθμό τελούν υπό την διακριτική ματιά τους. Για να αναγνωριστεί η δουλειά τους οφείλουν να μην αγνοήσουν την γνώμη των γονέων και κυρίως να αιτιολογούν την δική τους (Κυπριανός, 2007).

Σύμφωνα με τους Edwards & Knight (1994) οι εκπαιδευτικοί από τη μεριά τους αισθάνονται περίεργα λόγω της αμφισβήτησης που μπορεί να παρουσιαστεί από τους

γονείς για την επαγγελματική τους ιδιότητα. Ενώ, οι γονείς από τη δική τους πλευρά μπορεί να αισθανθούν απροετοίμαστοι και αδαείς λόγω άγχους και αύξησης των ευθυνών τους (Foot, et al., 2000). Η ύπαρξη όμως καθεαυτή του παιδιού που ανήκει και στις δύο ομάδες τους υποχρεώνει να έρθουν σε επαφή και να αφήσουν κατά μέρος τις διαφορές τους (Γεωργίου, 2000).

Έρευνα το 2004 στην Ελλάδα έδειξε ότι παρόλο που η γονεϊκή εμπλοκή παρουσιάζεται με διάφορες μορφές ήδη από τις πρώτες βαθμίδες αγωγής και εκπαίδευσης του παιδιού, οι γονείς έχουν μικρή επαφή με το νηπιαγωγείο ή το παιδικό σταθμό. Η συμμετοχή τους στην προσχολική αγωγή παρουσιάζει αναλογίες αλλά και κάποιες σημαντικές διαφορές από την αντίστοιχη συμμετοχή τους στο δημοτικό. Η εμπλοκή τους μάλιστα επηρεάζεται από κάποιους παράγοντες όπως το φύλο του γονέα, το είδος του προσχολικού ιδρύματος που φοιτά το παιδί τους και το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας. Με τα αποτελέσματα να φανερώνουν ότι η συμμετοχή των γονέων στο σπίτι είναι εντονότερη από την συμμετοχή τους στην τάξη και ότι η εμπλοκή τους στο πρόγραμμα είναι μεγαλύτερη στα νηπιαγωγεία παρά στους παιδικούς σταθμούς (Μανωλίτσης, 2004).

Επιπλέον, σε έρευνα του Γεωργίου που έγινε στην Κύπρο το 1996 βρέθηκε ότι συνήθως οι γονείς επισκέπτονται το σχολείο για να ενημερωθούν σχετικά με την επίδοση του παιδιού τους ή ως προσκεκλημένοι σε διάφορες εκδηλώσεις. Λίγοι είναι αυτοί που συμμετέχουν εθελοντικά σε διάφορες μη εκπαιδευτικές δραστηριότητες που μπορεί να οργανωθούν. Αυτοί μάλιστα που ανήκουν σε υψηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα και έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχουν συχνότερη και καλύτερη επαφή. Αντίθετα, οι γονείς των οποίων τα παιδιά εμφανίζουν προβλήματα ακαδημαϊκά ή συμπεριφοράς επισκέπτονται λιγότερο το

σχολείο σε σχέση με τους άλλους γονείς των οποίων τα παιδιά δεν εμφανίζουν τέτοιου είδους θέματα.

Τέλος, σε άλλη έρευνα των Bell και Finch (2004) παρουσιάστηκε ότι μόνο το ένα τρίτο (36%) των γονέων συμμετείχε με ουσιώδη τρόπο στην προσχολική αγωγή. Από αυτούς που συμμετείχαν ο πιο κοινός τρόπος ήταν η εθελοντική βοήθεια στις δραστηριότητες μάθησης και παιχνιδιού και στην οργάνωση εκδηλώσεων με σκοπό τον έρανο. Οι γονείς που συμμετείχαν περισσότερο είχαν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ήταν λευκοί με υψηλούς μισθούς και εργασιακά προσόντα. Αυτοί μάλιστα που δούλευαν λιγότερες ώρες ήταν πιο πιθανό να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε σχέση με αυτούς που ήταν άνεργοι, οι οποίοι δεν βοηθούσαν καθόλου.

Οι απόψεις των γονέων για την προσχολική αγωγή

Οι γονείς κατέχουν ένα αρκετά σοβαρό παιδαγωγικό ρόλο στη ζωή των παιδιών τους. Αναλαμβάνουν λοιπόν όλη την ευθύνη να εξασφαλίσουν για αυτά την ανάλογη εκπαίδευση και φροντίδα (Foot, et al., 2000). Παρόλο, που μπορεί να θεωρούν ότι είναι οι καταλληλότεροι άνθρωποι για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του παιδιού τους, ταυτόχρονα αναγνωρίζουν και την ανάγκη του παιδιού για εκπαίδευση εκτός σπιτιού. Συμφωνούν με την άποψη ότι τα παιδιά κερδίζουν γνώσεις όταν συναναστρέφονται και με άλλους ενήλικους εκτός οικογενείας διότι τους δίνονται περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση (Robertson, et al., 2007). Οι περισσότεροι πιστεύουν συγκεκριμένα ότι με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά τους ανακαλύπτουν ένα καινούργιο περιβάλλον και αναπτύσσουν την ικανότητα της επικοινωνίας εφόσον έρχονται σε επαφή με άλλους, ανταλλάσσουν γνώμες και ιδέες και εκφράζουν ελεύθερα τα συναισθήματα τους. Η εγγραφή του παιδιού σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο βήμα για την ένταξη του στην ευρύτερη κοινωνία (Qadiri & Manhas, 2009). Έχοντας τον ρόλο του «καταναλωτή», πέρα από την ενεργητική συμμετοχή τους στην επιλογή οποιοδήποτε φορέα, οφείλουν να συλλέξουν πληροφορίες και να σχηματίσουν την δική τους γνώμη για την ποιότητα φροντίδας που επιθυμούν (Bradbard, Brown & Bischoff, 1992).

Σύμφωνα με τον Robertson και τους συνεργάτες του (2007) υπάρχουν τρεις κατηγορίες λόγων που ωθούν τους γονείς να στείλουν το παιδί τους σε ένα κέντρο προσχολικής αγωγής. Πρώτον, για να αναπτύξει το παιδί τους τις ικανότητες του που έχουν σχέση με την κοινωνικοποίηση, την εκπαίδευση, την γλώσσα και την κουλτούρα. Δεύτερον, για να αναπτύξουν τις δικές τους δεξιότητες εφόσον αποκτούν καινούργιες εμπειρίες και συναναστρέφονται με άλλους ενήλικες οι οποίοι αντιμετωπίζουν τις ίδιες ανησυχίες με αυτούς είτε ως γονείς είτε ως εκπαιδευτικοί.

Τέλος, για να αποκτήσουν περισσότερο χρόνο ώστε να ανταπεξέλθουν στις υπόλοιπες υποχρεώσεις τους.

Η επιλογή ενός κατάλληλου κέντρου προσχολικής εκπαίδευσης είναι ένα θέμα πολύ σημαντικό και δύσκολο, διότι αν η ποιότητα που παρέχει είναι καλή μπορεί να βελτιώσει τις ζωές όχι μόνο των παιδιών αλλά και των ίδιων των γονέων (Thill, 2004). Σύμφωνα με τον Edsall (2004) οι γονείς γνωρίζουν ότι αν η επιλογή τους γίνει σωστά τα παιδιά τους θα ωφεληθούν ποικιλοτρόπως εφόσον θα τους δοθούν ευκαιρίες να αναπτύξουν πέρα από τις δεξιότητες επικοινωνίας και τον εγγραμματισμό τους. Αυτό το γεγονός από μόνο του πολλαπλασιάζει τις ευκαιρίες για ευτυχισμένη ζωή και παρέχει το θεμέλιο για μελλοντική εκπαίδευση (όπως αναφέρεται στο Qadiri & Manhas, 2009). Η επιλογή τους εξαρτάται άμεσα από τα κριτήρια που θέτουν ως απαραίτητες προϋποθέσεις για να στείλουν το παιδί τους σε έναν χώρο που έχει ως κύριο στόχο την μάθηση και από την γνώμη που έχουν σχηματίσει ήδη για την προσχολική εκπαίδευση.

Έχουν γίνει πολλές έρευνες οι οποίες εξετάζουν αυτές τις απόψεις. Στην δεκαετία του 1980 η Διεθνής Ένωση για την Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών Επιτευγμάτων (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) διεξήγαγε μία έρευνα σε διάφορες χώρες (Χόνγκ-Κόνγκ, Βέλγιο, Ιταλία, Ισπανία, ΗΠΑ, Φιλανδία, Νιγηρία, Πορτογαλία, Ταϊλάνδη) για την προσχολική αγωγή και προέκυψε από τα αποτελέσματα ότι οι μητέρες στέλνουν τα παιδιά τους στους παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία για διαφορετικούς λόγους, άλλες για το ψυχολογικό όφελος του παιδιού τους και άλλες απλά για φύλαξη. Αυτό δεν οφείλονταν στον παράγοντα εργασία, αλλά στην παράδοση της προσχολικής αγωγής που είχε η κάθε χώρα ξεχωριστά. Συγκεκριμένα, όταν ο αριθμός των παιδιών που φοιτούσαν σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής ήταν υψηλός, το ποσοστό των μητέρων που

πίστευαν στην εκπαιδευτική του αξία ήταν και αυτό ανάλογα υψηλό. Αντίθετα, στις χώρες που το ποσοστό εγγραφών σε προσχολικά κέντρα ήταν χαμηλό, οι μητέρες έδιναν περισσότερο βάση στην «φύλαξη» (όπως αναφέρεται στο Κυπριανός, 2007).

Επιπλέον, οι Bernstein και Young (1973) σε ανάλυση της ερευνάς τους φανερώνουν ότι η σημασία του σχολείου διαφέρει ανάλογα με την κοινωνική τάξη. Τα αστικά στρώματα πίστευαν ότι η αγωγή των παιδιών έπρεπε να βασίζεται στον αυθορμητισμό και στην ανάπτυξη μέσω παιχνιδιού, αντίθετα, τα λαϊκά στρώματα έδιναν περισσότερο βάση στην πτυχή γνώση. Συμπερασματικά, η πρώτη ομάδα απέδιδε μεγαλύτερη αξία σε μια περισσότερο «ελεύθερη» προσχολική αγωγή, ενώ η δεύτερη την εκλάμβανε το σχολείο απλά ως ένα χώρο μάθησης. Αντίθετα όμως είναι τα αποτελέσματα της έρευνας της Ζαφειράκου και των συνεργατών της (1996) στην Θράκη, όπου οι μητέρες που ζούσαν στις αγροτικές περιοχές και ανήκαν σε λαϊκά στρώματα απαξίωναν εν μέρει τον ρόλο του νηπιαγωγείου και των νηπιαγωγών καθώς η φοίτηση των παιδιών τους ήταν άτακτη, γεγονός το οποίο οφειλόταν πολλές φορές στην δυνατότητα που είχαν να τα αφήσουν με τις γιαγιάδες τους (όπως αναφέρεται στο Κυπριανός, 2007).

Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγει και ο Liang σε έρευνα που έκανε στις ΗΠΑ το 1998 ο οποίος λαμβάνει όμως υπόψη και τον παράγοντα της ηλικίας του παιδιού. Βρήκε ότι από τα παιδιά που δεν πάνε σε παιδικούς σταθμούς πριν από την ηλικία των τριών (σχεδόν δύο στους τρεις Αμερικανούς) περίπου το 30% γράφεται μετά στην ηλικία των τεσσεράμισι. Πιστεύει λοιπόν, ότι η τάση αυτή οφείλεται στις απόψεις των γονέων, οι οποίοι πιστεύουν ότι οι σταθμοί βοηθάνε στην προετοιμασία των απαιτήσεων του δημοτικού και στο ότι είναι αναγκαία η εξάμηνη φοίτηση πριν το νηπιαγωγείο, το οποίο ενσωματώνεται ουσιαστικά στο δημοτικό. Παρατηρήθηκε μάλιστα, ότι τα παιδιά εύπορων και μορφωμένων οικογενειών πηγαίνουν

περισσότερο σε παιδικούς σταθμούς, κατά συνέπεια τα παιδιά που γράφονται στα τεσσεράμισι χρόνια τους είναι παιδιά άπορων οικονομικά και πολιτισμικά οικογενειών (όπως αναφέρεται στο Κυπριανός, 2007).

Επίσης, σε έρευνα που έγινε το 1996 από τον Long και τους συνεργάτες του, οι περισσότεροι γονείς (93%) είναι αρκετά ικανοποιημένοι με την φροντίδα που παρέχεται στο παιδί τους και αναγνωρίζουν τον σημαντικό ρόλο που παίζει η προσχολική αγωγή στη ζωή ενός παιδιού. Το ίδιο αποτέλεσμα έβγαλε και η έρευνα των Peyton, Jacobs, O'Brien και Roy, (2001) με το 70% των μητέρων που έχουν παιδιά στην ηλικία των τριών ετών να είναι χαρούμενες με την επιλογή τους. Παρομοίως και σε έρευνα που έγινε στον Wisconsin, μάλιστα βρέθηκε ότι οι γονείς είχαν θετικές αντιλήψεις για την ποιότητα φροντίδας που δέχτηκε το παιδί τους, δεν ήταν όμως εξοικειωμένοι με τις διαδικασίες κρατικής χορήγησης αδειών και τις απαιτήσεις του υγειονομικού για τα κέντρα προσχολικής αγωγής (Thill, 2004). Βέβαια, πολλές φορές η θετική αξιολόγηση που κάνουν για τον βαθμό ποιότητας του κέντρου αγωγής που επιλέγουν είναι υπερβολική διότι εκείνη την στιγμή δεν σκέφτονται ρεαλιστικά αλλά επηρεάζονται από τις επιθυμίες και τις ελπίδες που τρέφουν για το καλό του παιδιού τους (Cryer & Burchinal, 1997).

Στην Αγγλία βρέθηκε ότι οι περισσότεροι γονείς πίστευαν ότι υπήρχε έλλειψη φορέων προσχολικής αγωγής στην περιοχή τους. Οι λόγοι που σχημάτισαν την συγκεκριμένη γνώμη ήταν ότι τα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης ήταν πάντοτε γεμάτα, δυσκολευόντουσαν να βρουν κάποια υπηρεσία και ότι υπήρχε έλλειψη υπηρεσιών προσχολικής αγωγής γενικά, όχι μόνο τοπικά. Το μεγαλύτερο ποσοστό (62%) δεν είχε να προσάψει κάτι άσχημο για τον φορέα. Σαν θετικά στοιχεία οι περισσότεροι ανέφεραν τον υψηλό πήχη διδασκαλίας και εκπαίδευσης, την ικανότητα των εκπαιδευτικών να επικοινωνούν καλά με τα παιδιά και τους γονείς και την ζεστή

και φιλική ατμόσφαιρα που επικρατούσε στον χώρο. Ενώ, στα στοιχεία που πίστευαν ότι πρέπει να βελτιωθούν ανέφεραν ότι θα προτιμούσαν να αυξηθεί το παιχνίδι στην αυλή και ο αριθμός του προσωπικού ανά τμήμα όπως επίσης να ανανεωθούν οι κτηριακές εγκαταστάσεις (Bell & Finch, 2004).

Σε άλλη έρευνα που έγινε το 1996 από τους Howe, Foot, Chyene, Terras και Rattray παρουσίασαν ότι οι γονείς γενικά αναγνωρίζουν κάποια οφέλη που τους παρέχουν οι υπηρεσίες προσχολικής αγωγής. Συγκεκριμένα το 74% αναγνωρίζει ότι δίνεται δυνατότητα για κοινωνική αλληλεπίδραση, 22% θεωρεί ότι αναπτύσσεται ανεξαρτησία, το 19% πιστεύει ότι μαθαίνονται οι έννοιες του προγράμματος και της πειθαρχίας, το 15% νομίζει ότι προσφέρεται μια ποικιλία εμπειριών και το 11% σκέφτεται ότι παρέχονται θεμέλια για μελλοντική εκπαίδευση (όπως αναφέρεται στο Robertson et al., 2007).

Την ίδια χρονιά (1996) ο Long και οι συνεργάτες του όταν εξέτασαν το τι πιστεύουν οι γονείς ότι κάνουν τα παιδιά τους όταν βρίσκονται σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής βρήκαν ότι το 82% πίστευε ότι αναπτύσσονται γνωστικά (με τη χρήση πάζλ, άμμου, νερού κ. ά), το 48% ότι μαθαίνουν γράμματα και αριθμούς, το 29% ότι αλληλεπιδρούν κοινωνικά (εφόσον έρχονται σε επαφή με συνομήλικους), το 25% ότι αναπτύσσονται σωματικά (με τη βοήθεια αθλητικών δραστηριοτήτων), το 19% ότι αναπτύσσονται συναισθηματικά και σωματικά, το 15% ότι βλέπουν τηλεόραση και βίντεο και το 7% ότι ανακαλύπτουν τις οικογενειακές αξίες.

Ενώ, σε παρόμοια έρευνα οι Bell και Finch (2004) ανακάλυψαν ότι το 95% των γονέων πίστευαν ότι η προσχολική εκπαίδευση βοηθάει το παιδί να αναγνωρίζει τα γράμματα, τις λέξεις, τους αριθμούς και τα σχήματα, να απολαμβάνει την ανάγνωση ενός βιβλίου, να παίζει με τα υπόλοιπα παιδιά και να κάνει φίλους, να μαθαίνει να

συμπεριφέρεται σωστά, να συμμετέχει σε δημιουργικές δραστηριότητες όπως η μουσική, το θέατρο και η ζωγραφική και να μάθει να χρησιμοποιεί σωστά κάποια εργαλεία όπως το ψαλίδι.

Επιπλέον, όταν ο Long και οι συνεργάτες του (1996) εξέτασαν τις προσδοκίες των γονέων για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών ικανοτήτων των παιδιών τους βρήκαν ότι οι περισσότεροι γονείς θεωρούσαν ότι τα παιδιά πρέπει να αναγνωρίζουν τα χρώματα πριν την ηλικία των δύο ετών και ενός μήνα, να αρχίσουν να μετράνε πριν την ηλικία των δύομισή ετών και να αρχίσουν να διαβάζουν πριν την ηλικία των τριών ετών και εννέα μηνών. Γεγονός το οποίο φανερώνει την ανυπομονησία τους για την όσο πιο δυνατόν γρήγορη ανάπτυξη του παιδιού τους χωρίς να έχουν επίγνωση των ακαδημαϊκών απόψεων σχετικά με την έναρξη αυτών των δεξιοτήτων.

Όσον αφορά το είδος της διδακτικής μεθόδου που πρέπει να χρησιμοποιείται στην τάξη από τους εκπαιδευτικούς φαίνεται ότι οι γονείς με χαμηλότερη μόρφωση πιστεύουν ότι οι αυστηρότερες και με δασκαλοκεντρικό χαρακτήρα ασκήσεις είναι καταλληλότερες για τα παιδιά τους και τις εφαρμόζαν και στο σπίτι. Ενώ, οι γονείς με υψηλή μόρφωση θεωρούσαν αρκετά ωφέλιμες τις περισσότερο ελεύθερες με παιδοκεντρικό χαρακτήρα ασκήσεις (Stipek, Milburn, Clements & Daniels, 1992).

Αργότερα οι Qadiri και Manhas (2009) σε έρευνα τους έδειξαν ότι μεγάλο ποσοστό των γονέων πιστεύουν ότι ο καλύτερος τρόπος μετάδοσης της προσχολικής εκπαίδευσης είναι το παιχνίδι διότι τα παιδιά μαθαίνουν πιο γρήγορα και ταυτόχρονα διασκεδάζουν. Το 52% πίστευαν ότι το μόνο το παιχνίδι βοηθάει τα παιδιά να διατηρήσουν τις γνώσεις τους και να μη βαρεθούν ενώ το 48% πίστευαν ότι πρέπει να υπάρχει ένας συνδυασμός παιγνιώδη με τυπικού τρόπου μάθησης έχοντας το φόβο μήπως τα παιδιά δεν πάρουν την διαδικασία στα σοβαρά μόνο με το παιχνίδι.

Παρόμοια, και σε έρευνα του Long και των συνεργατών του (1996) βρέθηκε ότι το 54% των γονέων θεωρούσε ότι το παιχνίδι είναι σημαντικό στην ανάπτυξη του παιδιού και το 45% από αυτούς το θεωρούσε πολύ σημαντικό. Ενώ, μόνο ένας γονέας βρέθηκε να έχει αντίθετη άποψη από όλους.

Επιπλέον, στην ίδια έρευνα βρέθηκε ότι οι περισσότεροι γονείς (81%) θεωρούν την προσχολική εκπαίδευση σαν ένα συνδυασμό προετοιμασίας του παιδιού για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και παροχής διαδραστικής μάθησης. Πολλοί από αυτούς (25%) θεωρούν ότι τα παιδιά που φοιτούν σε νηπιαγωγεία αναπτύσσουν καλύτερη υγεία και μαθαίνουν καλύτερα τους κανόνες υγιεινής. Ενώ κάποιοι άλλοι θεωρούσαν ότι με την παροχή προσχολικής αγωγής τα παιδιά καλλιεργούν δεξιότητες ανάγνωσης(19%) και επικοινωνίας(16%). Πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να κατακτήσουν κάποιες έννοιες του αλφαριθμητισμού για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τα επόμενα χρόνια με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ευκολία. Τα παιδιά με αυτόν τον τρόπο ανακαλύπτουν και βιώνουν νέα πράγματα, εξερευνούν το περιβάλλον και αναπτύσσουν καινούργια σκεπτικά. Αναπτύσσουν δεξιότητες ανεξαρτησίας όπως η αυτοπεποίθηση και ενεργητικότητα και βασικές μηχανικές δεξιότητες όπως η ελαστικότητα (Qadiri & Manhas, 2009).

Τα κριτήρια με τα οποία επιλέγουν οι γονείς κέντρο προσχολικής αγωγής

Τις τελευταίες δεκαετίες λόγω των κοινωνικοοικονομικών αλλαγών που έχουν γίνει όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι ζωές των οικογενειών έχουν αλλάξει ριζικά. Επομένως, ο χρόνος που διαθέτουν οι δύο εργαζόμενοι γονείς τόσο μεταξύ τους όσο και με τα παιδιά είναι περιορισμένος (Παπαγεωργίου, 2006). Για αυτό τον λόγο, υπάρχουν δύο κύριες ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν, η ανάγκη για φύλαξη του παιδιού εφόσον και οι δύο γονείς δουλεύουν και η ανάγκη για την βελτίωση της κοινωνικής και γνωστικής του ανάπτυξης (Robertson et al., 2007). Η δυνατότητα λοιπόν παροχής ποιοτικής φροντίδας από τα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης είναι σημαντική. Οι γονείς επιζητούν το καλύτερο για το παιδί τους και γνωρίζουν ότι επιλέγοντας το κατάλληλο κέντρο παροχής παιδικής φροντίδας συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη και την σχολική του ετοιμότητα (Thill, 2004).

Υπάρχουν διάφοροι τύποι φορέων προσχολικής αγωγής όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως. Οι γονείς έχοντας τον ρόλο του «καταναλωτή» πρέπει να εμπλακούν ενεργά στην επιλογή του κατάλληλου φορέα αγωγής και πρέπει να τους παρέχονται ολοκληρωμένα οι ανάλογες πληροφορίες για την ποιότητα της φροντίδας που προσφέρεται στο καθένα (Davis & Thornburg, 1994). Έχουν την δυνατότητα να επισκεφτούν το κέντρο προσχολικής αγωγής του παιδιού τους όποτε επιθυμούν, επομένως σαν παρατηρητές μπορούν να αξιολογήσουν την ποιότητα του και να αποχωρίσουν από τον συγκεκριμένο φορέα αν δεν τους ικανοποιεί (Cryer & Burchinal, 1997).

Από την μία, φαίνεται ότι οι γονείς έχουν επίγνωση των διαφορετικών τύπων προσχολικής αγωγής που μπορούν να παρασχεθούν στο παιδί τους εντός ή εκτός του σπιτιού (Johansen, Liebowitz & Waite, 1996). Από την άλλη, σε έρευνα του

Robertson και των συνεργατών του (2007) παρουσιάζεται ότι δεν ήξεραν που να ψάξουν για να βρουν τον φορέα που να τους ταιριάζει, μάλιστα το 80% από αυτούς είχαν επισκεφτεί τουλάχιστον ένα κέντρο προσχολικής αγωγής πριν πάρουν κάποια απόφαση. Οι οικονομολόγοι υποθέτουν ότι οι γονείς δυσκολεύονται στην επιλογή τους επειδή οι πρωταγωνιστές που βιώνουν ουσιαστικά την εμπειρία της προσχολικής αγωγής δεν είναι αυτοί αλλά τα παιδιά τους, επομένως δεν μπορούν να κρίνουν άμεσα αν έπραξαν σωστά (Cryer & Burchinal, 1997).

Λίγες μελέτες υπάρχουν οι οποίες να εξετάζουν τις προσδοκίες των γονέων από τους διαφόρους τύπους προσχολικής αγωγής που υπάρχουν μέσα ή έξω από το σπίτι, όπως και τα πιστεύω τους για το τι χαρακτηρίζει ένα ποιοτικό είδος προσχολικής εκπαίδευσης. Η αντίφαση που επικρατεί είναι ότι κάνουν τις επιλογές τους χωρίς να έχουν κάποια βάση και αυτό συμβαίνει πολλές φορές διότι είτε η γνώμη τους επηρεάζεται από το κοντινό τους περιβάλλον, είτε κάνουν έρευνα σε επιφανειακό επίπεδο (Long et al., 1996). Όταν δεν έχουν αξιόλογες πληροφορίες παίρνουν γρήγορες αποφάσεις για το μέλλον και πολλές φορές απογοητεύονται (Bradbard, et al., 1992).

Σύμφωνα με τον Long et al. (1996) οι ανησυχίες των γονέων διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία του παιδιού τους, το είδος προσχολικής αγωγής που επιλέγουν και την κοινωνική τους θέση. Το 92% των γονέων γνώριζαν τι ήθελαν από ένα κέντρο προσχολικής αγωγής το 69% όμως θα επιθυμούσε να είχε περισσότερες πληροφορίες αν ήταν εφικτό. Σε έρευνα των Bell και Finch (2004) μόνο το 40% θεωρούσε ότι γνώριζε λίγες πληροφορίες και ήταν κυρίως οι γονείς που είχαν μικρότερα παιδιά. Στα ίδια συμπεράσματα περίπου οδηγήθηκε και ο Robertson με τους συνεργάτες του (2007) με επιπλέον στοιχεία ότι οι μητέρες έκαναν την περισσότερη έρευνα σε σχέση με τους πατέρες πριν επιλέξουν αυτό που τους ταιριάζει και επηρεάστηκαν κυρίως

από την οικογένεια τους, φίλους και γείτονες. Μερικές μόνο από αυτές χρησιμοποίησαν το internet και τις αγγελίες. Ενώ, όσοι γονείς είχαν και άλλο παιδί ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση εφόσον είχαν περισσότερη εμπειρία για να κάνουν καλύτερη επιλογή.

Η επιλογή των γονέων για το είδος του φορέα που θέλουν να διαλέξουν εξαρτάται από την αξία/προτεραιότητα που δίνουν στην εκπαίδευση, την τοποθεσία, ευκολία και τις ανάγκες τους (Foot, et al., 2000). Αυτοί που έδιναν βάση στην αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της προσχολικής αγωγής (δηλαδή το είδος προγραμμάτων που προσφέρονταν, τα εκπαιδευτικά υλικά που χρησιμοποιούνταν, την κατάρτιση του προσωπικού και την διαθεσιμότητα ποικιλίας εξοπλισμού) επέλεξαν συνήθως τους παιδικούς σταθμούς. Αντίθετα, εκείνοι που έδιναν βάση στις δικές τους μόνο ανάγκες (όπως το κόστος, η τοποθεσία και το ωράριο του φορέα) θεωρούσαν πιο σημαντικό να διαλέξουν την βοήθεια στο σπίτι (Johansen, et al., 1996).

Οι περισσότεροι γονείς που έχουν παιδιά στην ηλικία τριών έως πέντε προτιμούν τα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης και τα νηπιαγωγεία (Robertson et al., 2007). Αναλόγως και οι μητέρες που έχουν υψηλή εκπαίδευση, μεγαλύτερα παιδιά και καμία βοήθεια στο σπίτι επιλέγουν περισσότερο να πάνε το παιδί τους σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής (Fuller, Hollway & Liang, 1996). Αντίθετα οι γονείς που έχουν υψηλότερα επίπεδα άγχους αποχωρισμού συνήθως διαλέγουν την βοήθεια στο σπίτι παρά σε κάποιο κέντρο προσχολικής αγωγής και επηρεάζουν επίσης την προσαρμογή του παιδιού τους στο σχολείο (McKim, 1993).

Οι ελεύθερες μητέρες συνήθως προτιμούν να ζητήσουν τη βοήθεια κάποιου συγγενή. Ενώ, στις περιπτώσεις που τα ζευγάρια δεν έχουν σταθερό ωράριο δουλειάς και ο άντρας δουλεύει διαφορετικές ώρες από τη γυναίκα του τις περισσότερες φορές

προσφέρεται να φυλάξει ο ίδιος το παιδί του (Han, 2004). Τέλος, σε έρευνα που έγινε στην Αμερική βρέθηκε ότι οι αφροαμερικανοί επιλέγουν περισσότερο τα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης, ενώ οι ισπανόφωνες οικογένειες αναζητούν την βοήθεια από συγγενείς. Αυτό το γεγονός μπορεί να βασίζεται στη διαφορετική κουλτούρα αλλά μπορεί να εξαρτάται και από το εισόδημα, την εργασία και την διαθεσιμότητα της κάθε οικογένειας (Shlay, Tran, Weinraub & Harmon, 2004).

Επιπλέον, άλλος παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή των γονέων είναι οι απόψεις τους για το είδος των διδακτικών μεθόδων που πρέπει να χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς μέσα στην τάξη. Οι γονείς που δίνουν βάση στις επιδόσεις του παιδιού τους είναι πιο πιθανό να το γράψουν σε ένα κέντρο που χρησιμοποιεί δασκαλοκεντρικές αρχές. Ενώ, οι γονείς που συμφωνούν περισσότερο με τον παιδοκεντρικό τρόπο διδασκαλίας είναι πιο πιθανό να στείλουν το παιδί τους σε ένα φορέα που δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στις κοινωνικές δεξιότητες και την αυτοεικόνα του παιδιού παρά στις ακαδημαϊκές επιτυχίες (Stipek, et al. , 1992).

Όταν ένας γονέας πάντως αποφασίσει να εμπιστευτεί ένα φορέα προσχολικής αγωγής φέρνει μαζί του ένα παιδί με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως η ηλικία, το φύλο, η διάθεση, η αναπτυξιακή κατάσταση, το ιατρικό ιστορικό και οι προηγούμενες εμπειρίες του. Όπου και αυτό από την μεριά του έχει κάποιες προσδοκίες από τη σχέση που θα αναπτύξει με τις νηπιαγωγούς, οι οποίες εξαρτώνται άμεσα από την ήδη υπάρχουσα σχέση που έχει με τους γονείς του (McKim, 1993). Η τάξη αποτελεί ένα χώρο πολυμορφίας όπου δεν χωράνε διακρίσεις (σε φύλο, εθνική ταυτότητα, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, ειδικές ανάγκες) όλα τα παιδιά πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μία ενιαία ομάδα, όπου το κάθε μέλος της έχει απλά τις δικές του ιδιαιτερότητες/χαρίσματα. Οι φορείς λοιπόν πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κάθε οικογένειας ξεχωριστά (McKim, 1993).

Παράλληλα όμως και οι ίδιοι οι γονείς μεταφέρουν κάποια χαρακτηριστικά και προσδοκίες που επηρεάζουν τις αποφάσεις τους όπως η ηλικία, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, η εκπαίδευση, το εισόδημα, η κουλτούρα, το ιατρικό ιστορικό, οι αξίες και τα πιστεύω τους (McKim, 1993). Για παράδειγμα, σε έρευνα που έγινε στην Νέα Ζηλανδία βρέθηκε ότι όσοι άνηκαν στην φυλή των Μαόρι θεωρούσαν εξίσου σημαντική με άλλους παράγοντες τη διδασκαλία της κουλτούρας τους στα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης (Robertson, et al., 2007). Ενώ, σε άλλη έρευνα που έγινε παρουσιάστηκε ότι οι μονιγονεϊκές οικογένειες δίνουν περισσότερη σημασία σε πρακτικά θέματα που έχουν να κάνουν με το κόστος και την τοποθεσία μιας υπηρεσίας, σε σχέση με τις υπόλοιπες που έχουν άλλες προτεραιότητες (Peyton et al., 2001).

Σε γενικές γραμμές, είναι ξεκάθαρο ότι οι γονείς ψάχνουν φορείς που να συνδυάζουν την υψηλή ποιότητα με το χαμηλό κόστος, γεγονός το οποίο είναι απολύτως δικαιολογημένο αν ληφθούν υπόψη διάφορες έρευνες που έχουν γίνει στην Αμερική (US Department of Human Services, 2002) οι οποίες παρουσιάζουν ότι η παροχή εκπαιδευτικής αγωγής είναι ένα από τα μεγαλύτερα έξοδα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι οικογένειες που έχουν παιδιά. Υπάρχουν όμως και άλλοι αξιόλογοι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφασή τους, οι οποίοι ποικίλουν και διαφοροποιούνται ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του κάθε κηδεμόνα (Thill, 2004).

Σε κάποιες έρευνες που έγιναν βρέθηκε ότι οι γονείς και κυρίως αυτοί που εργάζονται, πολλές φορές δίνουν περισσότερη σημασία σε ανάγκες που αφορούν πρακτικά θέματα όταν πρέπει να επιλέξουν κέντρο προσχολικής αγωγής. Τέτοιου είδους ανάγκες αποτελούν η τοποθεσία της υπηρεσίας, οι μέρες και οι ώρες λειτουργίας και η παροχή μέσου μεταφοράς (Noble, 2007 · Robertson et al., 2007). Σε αντιπαράθεση όμως με αυτά ευρήματα έρχεται η έρευνα των Sharp και Davis (όπως

αναφέρεται στο Foot, et al. , 2000) η οποία παρουσίασε ότι οι γονείς θεωρούν ότι η προϋπάρχουσα φήμη που έχει ένα κέντρο προσχολικής αγωγής και η παροχή ασφάλειας και χαράς στο παιδί είναι πιο σημαντικοί παράγοντες σε σχέση με τα θέματα, τα οποία αφορούν την τοποθεσία του σχολείου, τα ανοιχτά ωράριο και τα δίδακτρα.

Η γνώμη των «σημαντικών άλλων» και κυρίως των οικογενειών που έχουν προηγούμενες εμπειρίες από διάφορα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης αποτελεί έναν εξωτερικό παράγοντα που επηρεάζει την επιλογή των γονέων αρκετά. Η συλλογή διαφορετικών απόψεων, είναι ένα εργαλείο που τους βοηθάει να κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στα κέντρα προσχολικής αγωγής και να διαλέξουν αυτό που τους ταιριάζει. Όσο καλύτερη είναι η φήμη μιας υπηρεσίας, τόσο πιο θετική είναι η επιρροή. Για να εξετάσουν μάλιστα αν το παιδί τους είναι χαρούμενο που φοιτεί στον συγκεκριμένο φορέα που έχουν επιλέξει παρατηρούν τις μη λεκτικές του αντιδράσεις δηλαδή την ευχαρίστηση και την προθυμία που δείχνει όταν πηγαίνει (Noble, 2007).

Επιπλέον, πίστευαν ότι για να θεωρηθεί το περιβάλλον ενός φορέα ασφαλές πρέπει να πληρεί κάποιους κανόνες. Οι κανόνες ασφαλείας αφορούσαν τον εξοπλισμό που πρέπει να είναι ανθεκτικός, τα παιχνίδια να είναι κατάλληλα για κάθε ηλικία, οι πόρτες να κλειδώνουν και γενικά, να υπάρχει επίγνωση για το ποιός κυκλοφορεί και έρχεται σε επαφή με τα παιδιά. Ενώ, οι κανόνες υγιεινής αφορούσαν το τακτικό πλύσιμο των χεριών, τον εμβολιασμό για την πρόληψη κολλητικής αρρώστιας, την απολύμανση σε περίπτωση ανάγκης και την ύπαρξη προσωπικού στον τομέα της καθαριότητας (Thill, 2004). Βέβαια, σε έρευνα της Shlay και των συνεργατών της (2004) φάνηκε ότι οι γονείς έδιναν μεγαλύτερη σημασία στην εκπαίδευση, τα προσόντα και την προσέγγιση του προσωπικού, παρά στην τήρηση των

συγκεκριμένων κανόνων ώστε να δοθεί στις υπηρεσίες άδεια και πιστοποίηση από το κράτος.

Κάθε οικογένεια επιθυμεί να αισθανθεί αποδεκτή και καλοδεχούμενη από τον εκάστοτε φορέα διότι θεωρεί ότι είναι διαφορετική (Noble, 2007). Οι γονείς όσον αφορά τη σχέση τους με τους παιδαγωγούς δίνουν βάση στο γενικό ενδιαφέρον που δείχνουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί για την οικογένεια τους ξεχωριστά, στην ικανότητα τους να είναι αποτελεσματικοί, αλλά ταυτόχρονα και στοργικοί και στη δημιουργία μίας αμφίδρομης σχέσης σεβασμού, συνεργασίας και επικοινωνίας. Γενικά, θέλουν να εμπλέκονται στη διαδικασία μάθησης του παιδιού τους, να αξιοποιούνται οι ιδέες τους και να εκτιμάται η συμβολή τους στην ολόπλευρη ανάπτυξη του (Swick, 1995).

Σε επίσκεψη της η Bennett ως εκπαιδευτικός ειδικής προσχολικής αγωγής στο σχολείο Reggio Emilia στην Ιταλία, όπου βασικό στοιχείο της φιλοσοφίας του ήταν η δημιουργία μίας κοινότητας ενηλίκων οι οποίοι να φροντίζουν και να εκτιμούν τα παιδιά, παρατήρησε ότι οι γονείς στο συγκεκριμένο κέντρο συμμετείχαν σε κάθε σχεδιασμό και σε πολλές δραστηριότητες. Έπαιρναν μέρος στην τοπική κοινότητα, σε συμβουλευτικές επιτροπές και πρόσφεραν εθελοντική βοήθεια. Συμμετείχαν στα σχέδια εργασίας, συζητούσαν με τα παιδιά και τα βοηθούσαν να συλλέξουν πληροφορίες. Μιλώντας μαζί τους λοιπόν, κατάλαβε ότι η ενασχόληση τους με τις εκπαιδευτικές εμπειρίες του παιδιού, τους έδινε μεγάλη ευχαρίστηση (Bennett, 2001).

Όσο πιο συχνά έρχονται σε επαφή με το προσωπικό τόσο μεγαλύτερη ικανοποίηση νιώθουν (Thill, 2004). Πιστεύουν ότι πρέπει να γνωρίζουν την εκπαίδευση του προσωπικού, όπως και τις απόψεις του για την παιδική ηλικία. Όσο περισσότερα προσόντα κατέχει κάποιος, τόσο το καλύτερο διότι με αυτόν τον τρόπο οι

εκπαιδευτικοί καταλαβαίνουν καλύτερα τα παιδιά και δουλεύουν πιο αποτελεσματικά (Noble, 2007). Ένα κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό το χαρακτηρίζει η ευαισθησία απέναντι στα παιδιά, η αξιοπιστία, η καλή επικοινωνία με τους γονείς, ο αυτοέλεγχος, ο ενθουσιασμός και η ενεργητικότητα. Θεωρείται μάλιστα ότι είναι πιο συνεργάσιμο, αντιλαμβάνεται καλύτερα την ανάπτυξη και τις γνώσεις που έχει κατακτήσει το παιδί και είναι περισσότερο γνώριμο με τις δραστηριότητες και τα υλικά της τάξης (Thill, 2004).

Παρόλο, που η παροχή ασφάλειας και φροντίδας φαίνεται να έχουν τον κυρίαρχο λόγο, όσο το παιδί πλησιάζει στο δημοτικό, τόσο αυξάνεται το ενδιαφέρον των γονιών του για την εκπαιδευτική του ανάπτυξη (Foot et al., 2000). Θεωρούν ότι τα κέντρα προσχολικής αγωγής θα πρέπει να προετοιμάζουν το παιδί για το δημοτικό και να συμβάλουν στην ακαδημαϊκή του ανάπτυξη. Η γνώση πρέπει να δουλεύεται αυτόνομα στο κάθε παιδί, το οποίο όμως ταυτόχρονα θα πρέπει και να συμμετέχει ως κομμάτι μίας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η αυτοεκτίμηση του και αξιολογούνται και αυξάνονται οι δυνατότητες του (Noble, 2007). Σε έρευνα των Haystead, Howarath & Strachan το 1980 (όπως αναφέρεται Foot, et al., 2000) υψηλή προτεραιότητα των γονέων αποτελεί η ευκαιρία που δίνεται στα παιδιά να κοινωνικοποιηθούν με συνομήλικους τους, ενώ σε άλλες εμφανίζεται ως χαμηλή (Long, et al., 1996).

Τέλος, ένας άλλος αξιόλογος παράγοντας είναι και η αναλογία στην τάξη ανάμεσα στο προσωπικό και τα παιδιά, διότι έχει αποδειχτεί ότι τα μικρότερα τμήματα βοηθούν στην καλύτερη ανάπτυξη του παιδιού. Όταν αυτή η αναλογία δεν είναι ισορροπημένη, τότε οι ενήλικες όπως είναι λογικό δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην διαχείριση των παιδιών παρά στην διδασκαλία και την αλληλεπίδραση μαζί τους. Ενώ, όταν υπάρχει ισορροπία οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν στα

παιδιά ζεστή και υποστηρικτική φροντίδα και να τα ενθαρρύνουν προσφέροντάς τους περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση (Vandell, 1999).

Ενώ, όσο αφορά το περιβάλλον της τάξης οι γονείς θέλουν να επικρατεί μία θετική ατμόσφαιρα που να έχει ως στόχο την συνεργασία και τη δημιουργικότητα, κάνοντας τα παιδιά τους να αισθάνονται οικεία σαν να βρίσκονται στο σπίτι τους (Noble, 2007). Για ένα μικρό παιδί το οποίο το φρόντιζε ένας ενήλικας όλο το εικοσιτετράωρο η μετάβαση του από το σπίτι στο κέντρο προσχολικής αγωγής μπορεί να αποκτήσει ιδιαίτερα δραματικό χαρακτήρα. Επομένως, θα πρέπει να αισθανθεί άνετα μέσα στο κλίμα του προσφέρει το καινούργιο περιβάλλον που γνωρίζει (McKim, 1993).

Επειδή όμως όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, από την ανασκόπηση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας παρουσιάστηκε ότι υπάρχει μικρός αριθμός ερευνών (κυρίως στην Ελλάδα) που να διερευνούν τις στάσεις των γονέων και τις προσδοκίες τους απέναντι στην προσχολική αγωγή. Η μελέτη που ακολουθεί επιθυμεί να συμβάλει σε αυτή τη διαδικασία εξετάζοντας κάποιες από τις απόψεις των γονέων για θέματα που αφορούν την προσχολική αγωγή και τα κριτήρια που θέτουν όταν επιλέγουν κάποιο ιδιωτικό παιδικό σταθμό.

Μέθοδος

Η παρούσα μελέτη επισκόπησης (έρευνα πεδίου) έγινε με σκοπό να μελετηθούν οι απόψεις των γονέων για την προσχολική αγωγή και τους παράγοντες που θεωρούν περισσότερο σημαντικούς όταν επιλέγουν παιδικό σταθμό. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ειδικού εργαλείου – ερωτηματολογίου και ακολούθησε ποσοτική μέθοδος ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων.

Ερωτήματα

- Αν κάποια από τα δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία γονέα, τόπος διαμονής, επίπεδο εκπαίδευσης γονέα, αριθμός παιδιών στην οικογένεια, τάξη που φοιτά το παιδί) σχετίζονται με τις απόψεις των γονέων που αφορούν το στόχο φοίτησης στο νηπιαγωγείο, την επικοινωνία με την νηπιαγωγό και τα χαρακτηριστικά της.
- Αν κάποια από τα δημογραφικά στοιχεία σχετίζονται με τις απόψεις των γονέων αναφορικά με τη φοίτηση σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό.

Συμμετέχοντες

Συνολικά διανεμήθηκαν 100 ερωτηματολόγια και συγκεντρώθηκαν 83. Η ανταπόκριση κρίνεται απόλυτα ικανοποιητική (83%). Το άτομα είχαν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Από το δείγμα, τα 73 άτομα (το 88% του πληθυσμού) πηγαίνουν τα παιδιά τους σε κάποιο ιδιωτικό παιδικό σταθμό, ενώ μόνο 10 (το 12%) έχουν γράψει το παιδί τους στο δημόσιο (Πίνακας 1.0, Γράφημα 1.0).
- Η κατανομή ως προς το φύλο προκύπτει ότι οι γυναίκες είναι το 61,4% και άνδρες 38,6% του δείγματος (Πίνακας 1.1, Γράφημα 1.1).

- Αναφορικά με την ηλικία, η μέση ηλικία είναι τα 36,6 έτη με ελάχιστη τιμή τα 25 και μέγιστη τα 50 έτη (Πίνακας 1.2, Γράφημα 1.2).
- Ως προς τον τόπο διαμονής το 84,3% των ατόμων ανέφεραν ως τόπο το Βόλο με το αμέσως επόμενο ποσοστό 9,6% τη Θεσσαλονίκη. Οι υπόλοιπες περιοχές εμφανίζουν μικρότερα ποσοστά (Πίνακας 1.3, Γράφημα 1.3).
- Εξετάζοντας το εκπαιδευτικό επίπεδο, η πλειοψηφία των ατόμων του δείγματος 53% έχουν δηλώσει απόφοιτοι ΑΕΙ, με το επόμενο ποσοστό 15,7% να είναι όμοιο για τα άτομα που δήλωσαν απόφοιτοι ΤΕΙ και απόφοιτοι ΙΕΚ. Τα υπόλοιπα επίπεδα εκπαίδευσης εμφανίζουν μικρότερη εκπροσώπηση (Πίνακας 1.4, Γράφημα 1.4).
- Παρατηρώντας το πλήθος των παιδιών το 50% των γονέων έχουν ένα παιδί, το 42,7% δήλωσαν δύο παιδιά και το 7,3% τρία. Σε καμία περίπτωση δεν δηλώθηκε άτομο με περισσότερα των τριών παιδιών (Πίνακας 1.5, Γράφημα 1.5).
- Τέλος, όσον αφορά την τάξη που παρακολουθεί το παιδί, το 47% των περιπτώσεων αφορούν παιδιά σε τάξη προ – προνηπίων. Το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται εξίσου μεταξύ των παιδιών των τάξεων προνηπίων και νηπίων (Πίνακας 1.6, Γράφημα 1.6).

Οι ανάλογοι πίνακες και γραφήματα παρατίθενται στο Παράρτημα.

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ατομικό ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από δεκαοχτώ ερωτήσεις – δηλώσεις σε τρεις ενότητες:

- Δημογραφικά στοιχεία των γονέων
- Στοιχεία που αφορούν το στόχο φοίτησης στο νηπιαγωγείο, την επικοινωνία με την νηπιαγωγό και τα χαρακτηριστικά της
- Στάσεις και απόψεις αναφορικά με τη φοίτηση σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό

1. Τα δημογραφικά στοιχεία των γονέων αφορούν:

- Φύλο
- Ηλικία
- Τόπος κατοικίας
- Αριθμός παιδιών
- Εκπαιδευτικό επίπεδο
- Τάξη παιδιών

2. Τα στοιχεία που αφορούν το στόχο φοίτησης νηπιαγωγείου, την επικοινωνία με την νηπιαγωγό και τα χαρακτηριστικά της είναι:

- Αξιολόγηση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Προσδοκίες από το νηπιαγωγείο
- Προσδοκίες από την νηπιαγωγό
- Σχέση γονέα και νηπιαγωγού

- Ιδανικό πλήθος παιδιών ανά τμήμα
3. Οι στάσεις και απόψεις που αφορούν την επιλογή για φοίτηση σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό ομαδοποιούνται και αξιολογούνται στις ακόλουθες ομάδες:
- Ύπαρξη καινοτόμων δράσεων
 - Παράγοντες που αφορούν τον χώρο
 - Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή παιδικού σταθμού

Το σύνολο των μεταβλητών είναι κατηγορικές, ενώ για το σύνολο των ερωτήσεων της τρίτης ενότητας δίνονται απαντήσεις με την βοήθεια της πενταβάθμιας κλίμακας Likert όπου η τιμή 1 αντιστοιχεί στην επιλογή ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ και η τιμή 5 στην επιλογή ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ.

Διαδικασία έρευνας

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2012. Ο πληθυσμός της έρευνας είναι γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας των οποίων τα παιδιά φοιτούν σε τάξεις προ – προ, προ νηπίων και νηπίων και αφορούν τάξεις παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων κυρίως της περιοχής του Δήμου Βόλου και Θεσσαλονίκης. Προκειμένου να συλλεχθεί δείγμα από τον πληθυσμό επιλέχθηκε διανομή του εργαλείου στο σύνολο 100 γονέων του πληθυσμού στόχου δημόσιων και ιδιωτικών μονάδων εκπαίδευσης, στο οποίο απάντησαν οι 83.

Στους παραπάνω γονείς διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο είτε αυτοπροσώπως (κατά την διάρκεια της εργασίας μου σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό του Βόλου) είτε μέσω διαδικτύου με την χρήση e-mail. Επίσης, τηρήθηκαν ορισμένοι κανόνες δεοντολογίας. Τα άτομα του δείγματος ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας, συμμετείχαν εκούσια, οι απαντήσεις τους όντας ανώνυμες, έγιναν σεβαστές και υπήρξε απόλυτη εχεμύθεια. Ολόκληρο το εργαλείο της έρευνας παρατίθεται στο Παράρτημα. Τα ερωτηματολόγια αφού παραδίδονταν στα άτομα του δείγματος συγκεντρώνονταν πάλι σε διαφορετική χρονική στιγμή εντός επτά ημερών. Η συμπλήρωση ερωτηματολογίων έγινε ατομικά από τον κάθε γονέα ξεχωριστά. Ενώ, ο χρόνος συμπλήρωσης εκτιμάται στα έντεκα λεπτά.

Αρχικά, γίνεται η παρουσίαση των κατανομών συχνοτήτων και ποσοστών καθώς και των μέτρων θέσης και διασποράς (μέσων τιμών και τυπικών αποκλίσεων) των αρχικών μεταβλητών των ερωτηματολογίων (περιγραφική στατιστική). Το μεγαλύτερο πλήθος των ερωτήσεων είναι κατηγορικές κλίμακας Likert, οι οποίες αξιοποιούνται ως κατηγορικές αλλά και ως συνεχείς μεταβλητές. Κατόπιν, γίνεται έλεγχος εξάρτησης των μεταβλητών κάθε ομάδας με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος της έρευνας (επαγωγική στατιστική).

Για τους παραπάνω ελέγχους γίνεται:

- εφαρμογή ελέγχου μέσων τιμών με t test στην περίπτωση του ελέγχου των μεταβλητών του ερωτηματολογίου και των κατηγορικών δημογραφικών μεταβλητών όταν αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες
- εφαρμογή ελέγχου μέσων τιμών με ανάλυση διασποράς ANOVA στην περίπτωση του ελέγχου των μεταβλητών και των κατηγορικών δημογραφικών μεταβλητών όταν αυτές επιδέχονται περισσότερες από δύο απαντήσεις

- επίσης εφαρμογή χ^2 test στην περίπτωση του ελέγχου των κατηγορικών δημογραφικών μεταβλητών με τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου, οι οποίες είναι επίσης κατηγορικές
- υπολογισμός δείκτη συσχέτισης Pearson R, για τον έλεγχο της συσχέτισης μεταξύ της ηλικίας ως συνεχούς μεταβλητής και των μεταβλητών του ερωτηματολογίου

Το επίπεδο σημαντικότητας που χρησιμοποιείται είναι $\alpha=,05$.

Η ανάλυση του δείγματος έγινε με το στατιστικό πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες (SPSS – PASW Statistics 20).

Αποτελέσματα

Περιγραφική στατιστική

Ως προς τα στοιχεία που αφορούν το στόχο φοίτησης νηπιαγωγείου

Στον πίνακα 2.0 παρουσιάζεται την κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών που αφορούν την συμφωνία με την υποχρεωτικότητα του νηπιαγωγείου (Γράφημα, 2.0). Εξετάζοντας την άποψη των γονέων για την απόφαση του Υπ. Παιδείας να γίνει υποχρεωτική η φοίτηση στο νηπιαγωγείο, το 57,8% των γονέων συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό, με τις θετικές επιλογές να συγκεντρώνουν αθροιστικό ποσοστό περίπου 81%.

Στον πίνακα 2.1 παρουσιάζεται την κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών που αφορούν τις προσδοκίες από το νηπιαγωγείο (Γράφημα 2.1). Για το μεγαλύτερο σύνολο των γονέων (95,2%) το νηπιαγωγείο είναι χώρος αγωγής, εκπαίδευσης και ανάπτυξης του παιδιού. Αντίθετα πολύ μικρά ποσοστά επιλογής συγκεντρώνουν οι

άλλες δύο κατηγορίες δηλαδή, ότι το νηπιαγωγείο είναι χώρος μάθησης ή χώρος φύλαξης του παιδιού.

Αντίστοιχη με την προηγούμενη στάση είναι και η κατανομή των απαντήσεων στον προσδιορισμό των τομέων ανάπτυξης του προγράμματος του νηπιαγωγείου που παρουσιάζεται στον πίνακα 2.2 (Γράφημα 2.2). Έτσι, το 79,5% των απαντήσεων συγκεντρώνονται στην κατηγορία που αφορά την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Ενώ, οι υπόλοιπες δύο επιλογές που αφορούν την γνωστική ανάπτυξη ή την γλωσσική ανάπτυξη συγκεντρώνουν μικρότερα ποσοστά, 13,3% και 7,2% αντίστοιχα.

Όμοια με τα προηγούμενα ποσοστά εμφανίζεται στον πίνακα 2.3 και η κατανομή αναφορικά με το στόχο – λόγο φοίτησης του παιδιού στο νηπιαγωγείο (Γράφημα 2.3). Το 55,4% των γονέων του δείγματος προσδιορίζει ως σημαντικότερο λόγο την κοινωνικοποίηση. Ακολουθεί ο εμπλουτισμός των γνώσεων και δεξιοτήτων σε ποσοστό 26,5% και η αυτονομία του σε μικρότερο ποσοστό 18,1%.

Τέλος, αναφορικά με το καταλληλότερο πλήθος μαθητών ανά τμήμα στον πίνακα 2.4, η πλειοψηφία των γονέων (88%) θεωρεί ότι πρέπει να είναι έως δεκαπέντε παιδιά. Ενώ, κανένα άτομο δεν απάντησε έως τριάντα (Γράφημα 2.4).

Ως προς τα στοιχεία που αφορούν τα χαρακτηριστικά του νηπιαγωγού και την σχέση μαζί του.

Ο χαρακτήρας του νηπιαγωγού αναδεικνύεται ως κύριο προσόν από το 67,5% των ατόμων του δείγματος. Η μόρφωση του νηπιαγωγού επιλέγεται ως πιο σημαντικό προσόν μόνο από το 16,9% του δείγματος και με όμοιο σχεδόν ποσοστό (15,7%)

επιλέγεται η εμπειρία του και η ηλικία του (Πίνακας 2.5, Γράφημα 2.5). Ενώ κανένας δεν επέλεξε την εξωτερική εμφάνιση.

Προσδιορίζοντας τις ερωτήσεις των γονέων προς τον νηπιαγωγό στον πίνακα 2.6, αυτές επικεντρώνονται στο ενδιαφέρον για το αν το παιδί συμμετέχει στο πρόγραμμα του τμήματος (52,4%) και ακολουθεί η γενική ερώτηση «Έχετε κάτι να μου πείτε» από το 26,8% με την οποία οι γονείς αφήνουν ουσιαστικά στον εκπαιδευτικό την ευκαιρία να εστιάσει στο ζήτημα που ίσως έχει εντοπίσει ότι αφορά το παιδί, παρά να τον καθοδηγήσουν οι ίδιοι (Γράφημα, 2.6).

Τέλος, αξιολογώντας την σχέση με τον νηπιαγωγό στον πίνακα 2.7, η σχέση αυτή προσδιορίζεται ως πολύ καλή από το 58,5% των ατόμων του δείγματος ενώ γενικά η θετική αξιολόγηση συγκεντρώνει το 90,2% των γονέων (Γράφημα 2.7).

Επαγωγική Στατιστική

Σύγκριση των τιμών των απαντήσεων που αφορούν το στόχο φοίτησης στο νηπιαγωγείο, την επικοινωνία με την νηπιαγωγό και τα χαρακτηριστικά της, με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά.

Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών του ερωτηματολογίου με το φύλο, στατιστικά σημαντική εξάρτηση προκύπτει μόνο στις παρακάτω περιπτώσεις:

Η σχέση με τον νηπιαγωγό διαφοροποιείται με το φύλο. Βλέποντας τους μέσους όρους προκύπτει ότι ο μέσος όρος των ανδρών (3,22) είναι μικρότερος του αντίστοιχου των γυναικών (3,64), άρα η διαφοροποίηση οφείλεται στη θετικότερη αξιολόγηση της σχέσης με τον εκπαιδευτικό των γυναικών έναντι των ανδρών (Πίνακας 3.0).

Επίσης, αναφορικά με τον προσδιορισμό του σημαντικότερου προσόντος του νηπιαγωγού, από το χ^2 test προκύπτει εξάρτηση με το φύλο. Εξετάζοντας τις κατανομές των απαντήσεων προκύπτει ότι οι προσδοκίες των γυναικών εστιάζονται κυρίως στον χαρακτήρα με υψηλότερο ποσοστό επιλογής από το αντίστοιχο των ανδρών (Πίνακας 3.1).

Τέλος, με τον προσδιορισμό του σημαντικότερου λόγου για τη φοίτηση στο νηπιαγωγείο, από το χ^2 test προκύπτει πάλι εξάρτηση με το φύλο. Παρατηρώντας τις κατανομές των απαντήσεων προκύπτει ότι η κοινωνικοποίηση είναι λόγος που επιλέγεται από το υψηλότερο ποσοστό των ανδρών (78,1%) με το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών να περιορίζεται στο 41,2% με τον παράγοντα του εμπλουτισμού των γνώσεων και δεξιοτήτων να επιλέγεται από το 35% των γυναικών και μόνο από το 12% των ανδρών (Πίνακας 3.2).

Εξάρτηση όμως με τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου εντοπίζεται και ως προς το πλήθος των παιδιών της οικογένειας:

Σχετικά με την υποχρεωτικότητα της φοίτησης στο νηπιαγωγείο, η στάση διαφοροποιείται ανάλογα με το πλήθος των παιδιών. Εξετάζοντας τους μέσους όρους προκύπτει ότι ο μέσος όρος των γονέων με 1 παιδί (3,20) είναι μικρότερος του αντίστοιχου των γονέων με 2 παιδιά (3,57). Άρα οι γονείς με 2 παιδιά εμφανίζουν υψηλότερο βαθμό συμφωνίας (Πίνακας 3.3).

Επιπλέον, και όσον αφορά τον προσδιορισμό του πλήθους παιδιών ανά τμήμα, από το χ^2 test προκύπτει εξάρτηση με το πλήθος παιδιών στην οικογένεια. Από τις κατανομές των απαντήσεων προκύπτει ότι και στις 2 περιπτώσεις οι γονείς συμφωνούν ότι το πλήθος πρέπει να είναι έως 15 παιδιά. Αυτή η άποψη επιλέγεται από τους γονείς με δύο παιδιά σε μεγαλύτερο ποσοστά από τους υπόλοιπους (Πίνακας 3.4).

Καμία εξάρτηση δεν εντοπίζεται ως προς την ηλικία, τον τόπο καταγωγής, την βαθμίδα εκπαίδευσης ή την τάξη του παιδιού.

*Περιγραφική στατιστική*Στάσεις και απόψεις αναφορικά με τη φοίτηση σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό.

Ως κύριοι λόγοι γνωριμίας με τον ιδιωτικό παιδικό σταθμό εμφανίζονται οι συστάσεις μέσω γνωστών καθώς και η προσωπική έρευνα. Η διαφήμιση δηλώνεται από το 12% ενώ τυχαία επέλεξε το 5,5% του δείγματος (Πίνακας 4.0, Γράφημα 4.0).

Ακολουθεί παρουσίαση του πλήθους των απαντήσεων ανά ομάδα ερωτήσεων καθώς και των μέτρων θέσης και διασποράς. Στις ερωτήσεις-δηλώσεις χρησιμοποιείται πενταβάθμια κλίμακα του Likert, όπου σε αυτή αντιστοιχίζεται με τον χαμηλότερο βαθμό σημαντικότητας η τιμή 1, με τον υψηλότερο βαθμό σημαντικότητας η τιμή 5 και η ενδιάμεση τιμή της κλίμακας είναι η τιμή 3, εξετάζοντας τις κατανομές των ποσοστών και κυρίως τους μέσους όρους των δηλώσεων προκύπτει ότι:

Ως προς την ύπαρξη καινοτόμων δράσεων από τον ιδιωτικό παιδικό σταθμό

Το σύνολο σχεδόν όλων των καινοτομιών που αναφέρονται αξιολογούνται θετικά καθώς τα υψηλότερα αθροιστικά ποσοστά απαντήσεων συγκεντρώνονται στις θετικές επιλογές. Εξάιρεση εμφανίζεται στην εκμάθηση ξένης γλώσσας όπου το 67,2% των ατόμων συγκεντρώνονται στις αρνητικές ή μέτριες απαντήσεις, ενώ παράλληλα ο μέσος όρος της συγκεκριμένης καινοτομίας είναι $\mu=2,82$ και κατατάσσεται σε μέτρια θέση. Σε μέτρια θέση με σχετικά λίγο υψηλότερο μέσο όρο ($\mu=3,18$) κατατάσσεται και η χρήση των νέων τεχνολογιών (Πίνακας 4.1, Γράφημα 4.1, Πίνακας 4.2, Γράφημα 4.2)

Όλες οι υπόλοιπες προτεινόμενες καινοτομίες εμφανίζουν υψηλούς μέσους όρους με υψηλότερους στις περιπτώσεις:

- Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο (γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)
- Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες
- Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε εργοστάσια κ.τ.λ)

Στάσεις και απόψεις αναφορικά με τον χώρο σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό.

Αξιολογώντας τους παράγοντες που αφορούν το χώρο, σημαντικότερος αναδεικνύεται η καθαριότητα με μέσο όρο 4,85 τιμή κοντά στην άριστη τιμή 5 και συγκέντρωση ποσοστών στην υψηλότερη κατηγορία 86%. Ακολουθεί ο υπαίθριος χώρος ενώ θετικές αξιολογήσεις αλλά συγκριτικά χαμηλότερες από τους υπόλοιπους παράγοντες εμφανίζουν το μέγεθος και η διαμόρφωση-διακόσμηση (Πίνακας 4.3, Γράφημα 4.3, Πίνακας 4.4, Γράφημα 4.4).

Στάσεις και απόψεις σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή παιδικού σταθμού.

Αξιολογώντας τους παράγοντες επιλογής σταθμού (Πίνακας 4.5, Γράφημα 4.5, Πίνακας 4.6, Γράφημα 4.6) σημαντικότερος αναδεικνύεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με μέσο όρο 4,81 και με το σύνολο των επιλογών στις θετικές κατηγορίες

και ακολουθεί η παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού με $\mu=4,79$ με το 95,8% στις θετικές κατηγορίες. Αμέσως μετά έρχονται οι επιλογές:

- Η τιμή των διδάκτρων
- Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα
- Ο χώρος

Με μέσους όρους υψηλότερους της τιμής 4 και άρα με θετικές αξιολογήσεις. Τέλος, σε μέτρια με θετική στάση κατατάσσεται ο μέσος όρος ($\mu=3,49$) της παροχής σχολικού λεωφορείου.

Επαγωγική Στατιστική

Σύγκριση των τιμών των απαντήσεων αναφορικά με τη φοίτηση σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό, με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά.

1. Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών με το φύλο, στατιστικά σημαντική εξάρτηση προκύπτει μόνο στην παρακάτω περίπτωση:

Ως προς τον υπαίθριο χώρο του σταθμού. Εξετάζοντας τους μέσους όρους προκύπτει ότι ο μέσος όρος των γυναικών (4,70) είναι υψηλότερος του αντίστοιχου των ανδρών (4,38) και άρα η διαφοροποίηση οφείλεται στον υψηλότερο βαθμό σημαντικότητας του παράγοντα στην αξιολόγηση των γυναικών έναντι των ανδρών (Πίνακας 5.0).

2. Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών της με την ηλικία, στατιστικά σημαντική εξάρτηση προκύπτει μόνο στις παρακάτω περιπτώσεις:

Εφαρμόζοντας συντελεστή συσχέτισης προκύπτει ότι η ηλικία συσχετίζεται με τους παράγοντες καινοτομίας του προγράμματος του παιδικού σταθμού όπως

- Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο (γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ) και
- Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες.

Η σχέση και στις δύο περιπτώσεις είναι ασθενής και αρνητική ($r=-,361$ και $-,328$ αντίστοιχα) κάτι που σημαίνει ότι όσο αυξάνει η ηλικία μειώνεται η τιμή αξιολόγησης του παράγοντα άρα τα άτομα θεωρούν λιγότερο σημαντική την συγκεκριμένη καινοτομία (Πίνακας 5.1).

3. Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών με το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων προκύπτουν τα ακόλουθα:

Εφαρμόζοντας ANOVA (Πίνακας 5.2), η αξιολόγηση της καινοτομίας της εκμάθησης ξένης γλώσσας εξαρτάται στατιστικά σημαντικά από το εκπαιδευτικό επίπεδο. Εξετάζοντας τους μέσους όρους κάθε βαθμίδας προκύπτει ότι η αξιολόγηση της σημαντικότητας μειώνεται όσο το εκπαιδευτικό επίπεδο αυξάνει. ($\mu[\text{IEK}]=3,39$ και $\mu[\text{ΑΕΙ}]=2,54$).

Όμοια είναι ακριβώς και η στάση των γονέων αναφορικά με τις Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο, όπου επίσης η εξάρτηση είναι στατιστικά σημαντική (Πίνακας 5.2). Και σε αυτή την περίπτωση η υψηλότερη βαθμολογία αξιολόγησης δίνεται από τους γονείς αποφοίτους ΙΕΚ σε σχέση με τη χαμηλότερη της αντίστοιχης μέσης βαθμολογίας των αποφοίτων ΑΕΙ. ($\mu[\text{IEK}]=4,70$ και $\mu[\text{ΑΕΙ}]=4,18$).

4. Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών με το πλήθος των παιδιών στην οικογένεια προκύπτουν τα ακόλουθα:

Η μόνη περίπτωση που διαφοροποιείται με το πλήθος παιδιών είναι η αξιολόγηση της καθαριότητας του σταθμού. Εξετάζοντας τους μέσους όρους προκύπτει ότι ο μέσος όρος των γονέων με δύο παιδιά (4,94) είναι υψηλότερος του αντίστοιχου των υπολοίπων (4,74) (Πίνακας 5.3).

5. Εξετάζοντας τη σχέση των μεταβλητών με την τάξη που φοιτά το παιδί της κάθε οικογένειας προκύπτουν τα ακόλουθα:

Εφαρμόζοντας ANOVA(Πίνακας 5.4), η αξιολόγηση της καθαριότητας εξαρτάται στατιστικά σημαντικά από την τάξη. Εξετάζοντας τους μέσους όρους ανά τάξη προκύπτει ότι η αξιολόγηση της σημαντικότητας αυξάνεται όσο το επίπεδο αυξάνει. ($\mu[\text{προ- προ}] = 4,73$ και $\mu[\text{νηπίων}] = 5$). Στατιστικά σημαντική εξάρτηση εμφανίζεται και στην περίπτωση των διδάκτρων. Από την πολλαπλή σύγκριση των μέσων τιμών κατά Scheffe (Πίνακας 5.5) προκύπτει ότι η διαφοροποίηση εντοπίζεται μεταξύ της χαμηλότερης μέσης βαθμολογίας στην περίπτωση των προ – προ νηπίων (4,23) και της υψηλότερης των προνηπίων (4,80). Η περίπτωση των νηπίων κατατάσσεται ενδιάμεσα.

(Οι ανάλογοι πίνακες και γραφήματα παρατίθενται στο Παράρτημα.)

Συμπεράσματα –Συζήτηση

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο να εξετάσει τη γνώμη των γονέων για την προσχολική αγωγή και τους παράγοντες που θεωρούν περισσότερο σημαντικούς όταν επιλέγουν κάποιο ιδιωτικό παιδικό σταθμό.

Αρχικά, από τις απαντήσεις που δώσανε βρέθηκε ότι, όσον αφορά τα στοιχεία που έχουν να κάνουν με το στόχο τις φοίτησης στο νηπιαγωγείο, το 57,8% των γονέων συμφωνεί απόλυτα με την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την «υποχρεωτικότητα» του νηπιαγωγείου, γεγονός το οποίο δικαιολογείται εφόσον οι γονείς αναγνωρίζουν την ανάγκη του παιδιού τους για εκπαίδευση εκτός σπιτιού και συμφωνούν με την άποψη ότι τα παιδιά κερδίζουν γνώσεις όταν συναναστρέφονται και με άλλους ενήλικους εκτός οικογενείας διότι τους δίνονται περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση (Robertson et al. ,2007). Βέβαια, παρατηρώντας και τα αναλυτικά προγράμματα που έχουν θεσπιστεί, η σημαντικότητα και το παιδαγωγικό περιεχόμενο της προσχολικής αγωγής δεν χωρούν καμία αμφισβήτηση (Κυπριανός, 2007), αυτή η άποψη βρίσκει σύμφωνο και το 95,2%, από το δείγμα, το οποίο θεωρεί το νηπιαγωγείο ως ένα χώρο αγωγής, εκπαίδευσης και ανάπτυξης του παιδιού. Επιπλέον, το 79,5 % δείχνει να ενδιαφέρεται για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού, με το 55,4 % από το σύνολο να στέλνει το παιδί του στο σχολείο έχοντας ως σκοπό την καλύτερη κοινωνικοποίηση του, επιβεβαιώνοντας την έρευνα του Robertson και των συνεργατών του το 2007. Τέλος, το 88% πιστεύει ότι ο αριθμός των παιδιών ανά τμήμα δεν πρέπει να ξεπερνάει τα δεκαπέντε άτομα, φανερώνοντας με αυτόν τον τρόπο, ότι θεωρούν πολύ σημαντικό για να λειτουργήσει μία τάξη, να υπάρχει η κατάλληλη αναλογία ανάμεσα σε εκπαιδευτικό και μαθητές (Vandell, 1999).

Όσον αφορά την επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό και τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν από εκείνον, φάνηκε ότι, το 56% θεωρεί ως σημαντικότερο προσόν τον χαρακτήρα και το 58,5% έχει πολύ καλές σχέσεις με την νηπιαγωγό σε αντίθεση με τα ευρήματα της έρευνας του Μανωλίτση που έγινε το 2004, η οποία παρουσίασε ότι οι γονείς έχουν πολύ μικρή επαφή με το νηπιαγωγείο. Ενώ, το 52,4% θέλει να μάθει κυρίως αν το παιδί συμμετέχει στο πρόγραμμα, άποψη που συμφωνεί με εκείνη του Γεωργίου που έγινε στην Κύπρο το 1996, η οποία έδειξε ότι συνήθως οι γονείς επισκέπτονται το σχολείο για να ενημερωθούν σχετικά με την επίδοση του παιδιού τους.

Επιπλέον, αναφορικά με τις στάσεις και τις απόψεις των γονέων που σχετίζονται με τη φοίτηση των παιδιών τους σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό, παρουσιάστηκε ότι, οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι ΑΕΙ, επομένως επιβεβαιώνεται η άποψη του Κυπριανού (2007) ότι οι γονείς με υψηλότερα επίπεδα μόρφωσης προτιμούν συνήθως κάποιο ιδιωτικό φορέα, σε σχέση με κάποιο δημόσιο. Όπως επίσης γνώρισαν το κέντρο προσχολικής εκπαίδευσης που διάλεξαν είτε μέσω γνωστών/φίλων/συγγενών, είτε μέσω προσωπικής έρευνας, συμφωνώντας έτσι με προηγούμενες έρευνες (Long et al., 1996· Noble et al., 2007· Robertson et al., 2007). Σε αυτό το σημείο είναι αξιοπρόσεκτο το πολύ μικρό ποσοστό των γονέων που δήλωσε τη διαφήμιση (12%) μέσο γνωριμίας αν αναλογιστεί κανείς τη ραγδαία εξέλιξη μετάδοσης πληροφοριών στην εποχή μας (internet, ΜΜΕ, έντυπα κ. ά) . Ο συγκεκριμένος τομέας μάλιστα από την ανασκόπηση ερευνών που πραγματοποιήθηκε για αυτή την εργασία, θα μπορούσε να θεωρηθεί αρκετά παραμελημένος καθώς στις περισσότερες έρευνες που εξετάστηκαν δεν αναφέρεται καν.

Από τη μία, διερευνώντας την γνώμη τους για τις καινοτομίες που προσφέρει ένας παιδικός σταθμός, οι περισσότεροι θεώρησαν σημαντικότερες, την ύπαρξη ειδικού

παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες, τις επισκέψεις ειδικών (γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ. τ. λ) στο σχολείο και τη διοργάνωση εξωσχολικών εκδρομών. Από την άλλη, παρατηρώντας τους παράγοντες που επηρεάζουν την κρίση τους σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου φορέα αγωγής, παρουσιάζεται ότι, οι περισσότεροι δίνουν κυρίως βάση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μετά ακολουθεί η παροχή υγιεινού φαγητού και τέλος η τιμή των διδάκτρων. Ενώ, ως προς τον χώρο τους απασχολεί περισσότερο η καθαριότητα. Απόψεις που δικαιολογούνται από την στιγμή που η πλειοψηφία των γονέων να επιθυμεί να πετύχει την ύπαρξη υψηλής ποιότητας με χαμηλό κόστος (US Department of Human Services, 2002), σε ένα κέντρο προσχολικής αγωγής το οποίο να είναι έμπιστο, ευέλικτο, οικονομικό και προσβάσιμο (McKim, 1993).

Σχετίζοντας μάλιστα τις απαντήσεις που δόθηκαν με κάποια δημογραφικά στοιχεία προκύπτουν κάποιες συγκρίσεις. Πρώτον, παρατηρείται ότι οι γυναίκες αξιολογούν θετικότερα τη σχέση τους με τον εκπαιδευτικό, δίνουν περισσότερη σημασία στον χαρακτήρα του και θεωρούν τον υπαίθριο χώρο πιο σημαντικό όταν επιλέγουν παιδικό σταθμό, αντίθετα οι άντρες εμφανίζουν να δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για την κοινωνικοποίηση του παιδιού τους. Έπειτα, οι γονείς που έχουν έως δύο παιδιά συμφωνούν περισσότερο, με την «υποχρεωτικότητα» του νηπιαγωγείου, με την ύπαρξη μέχρι δεκαπέντε παιδιών στην τάξη και θεωρούν την καθαριότητα λίγο πιο σημαντική σε σχέση με τους υπόλοιπους. Επίσης, παρουσιάζεται ότι όσο αυξάνεται η ηλικία τους, τόσο μειώνεται το ενδιαφέρον για την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού στην τάξη και την οργάνωση επισκέψεων από ειδικούς. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με την μόρφωση των γονέων. Πιο συγκεκριμένα οι γονείς που κατέχουν υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης θεωρούν την εκμάθηση ξένης γλώσσας και τις επισκέψεις ειδικών στο σχολείο μικρότερης σημασίας σε σχέση με τους λιγότερο

μορφωμένους. Τέλος, εκείνοι που έχουν παιδιά στα προνήπια επηρεάζονται περισσότερο από την καθαριότητα και την τιμή των διδάκτρων, σε σχέση με τους γονείς που έχουν προπρονήπια.

Η έρευνα αυτή που πραγματοποιήθηκε αφορούσε γονείς που έχουν εγγεγραμμένα παιδιά σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό ή δημόσιο νηπιαγωγείο και διαμένουν σε συγκεκριμένες περιοχές (Βόλο, Θεσσαλονίκη, Λαμία, Λάρισα, Τρίκαλα, Κατερίνη) επομένως δεν είναι δόκιμο να γενικευτούν τα αποτελέσματα για όλη την Ελλάδα. Ενώ, αρκετό ενδιαφέρον θα είχε, αν συγκεντρώνονταν μεγαλύτερο δείγμα να υπήρχε μια σύγκριση απαντήσεων ανάμεσα στους γονείς που επιλέγουν δημόσιο φορέα για να εμπιστευτούν το παιδί τους και στους γονείς που επιλέγουν ιδιωτικό. Όπως και η χρήση συνεντεύξεων σε μελλοντική έρευνα για την καλύτερη συλλογή των απόψεων και των απαιτήσεων των γονέων από την προσχολική αγωγή θα ήταν πολύ βοηθητική, καθώς θα παρείχε την δυνατότητα για την καταγραφή περισσότερων λεπτομερειών.

Από την ανασκόπηση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας φάνηκε ότι δεν υπάρχουν πολλές μελέτες (κυρίως στην Ελλάδα) που να διερευνούν τις στάσεις των γονέων και τις προσδοκίες τους απέναντι στην προσχολική αγωγή, τα κριτήρια με τα οποία κάνουν την επιλογή τους για την παροχή φροντίδας μέσα ή έξω από το σπίτι καθώς και την γνώμη τους για την ποιότητα που μπορεί να χαρακτηρίζει ένα φορέα προσχολικής εκπαίδευσης. Καλό θα ήταν η συγκεκριμένη έρευνα να επεκταθεί περαιτέρω είτε με τη συλλογή μεγαλύτερου δείγματος είτε με τη χρήση αλλού ερωτηματολογίου για μεγαλύτερη ποικιλία ερωτήσεων-απαντήσεων, έχοντας βέβαια τον ίδιο σκοπό. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι οι απόψεις των γονέων και ο τρόπος σκέψης τους, αποτελούν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για οποιονδήποτε ασχολείται με την προσχολική αγωγή (Long et al., 1996) και μπορούν να βελτιώσουν

την επαγγελματική πρακτική των φορέων και να συμβάλλουν ακόμα και σε πολιτικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη παροχή της προσχολικής εκπαίδευσης από το κράτος (Noble, 2005).

Βιβλιογραφία

Αναγνωστοπούλου, Λ. (2003). Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές προεκτάσεις. Στο Εταιρία για την ανάπτυξη και την δημιουργική απασχόληση των παιδιών, *Προς μια συνεργατική και συμμετοχική επιμόρφωση στην προσχολική αγωγή* (σελ. 31-41). Αθήνα: Τυπωθύτω- Δάρδανος.

Anderson, L. M., Shinn, C., Fullilove, M. T., Scrimshaw, S. C, Fielding, J. E., Normand, J., Carande-Kulis V. G. & the Task Force on Community Preventive Services. (2003). The Effectiveness of Early Childhood Development Programs. *American Journal of Preventive Medicine*, 24(3S), 32-46.

Barnett, W. S. (1998). Long-Term Cognitive and Academic Effects of Early Childhood Education on Children in Poverty. *American Journal of Preventive Medicine*, 27, 204-207.

Barnett, W. S. & Hustedt J. T. (2003). Preschool: The Most Important Grade. *Educational Leadership*, 60(7), 54-57.

Bell, A. & Finch, S. (2004). *Sixth Survey of Parents of Three and Four Year Old Children and Their Use of Early Years Services*. Nottingham: DfES Publications.

Bennett, T. (2001). Reactions to visiting the infant-toddler and preschool centers in Reggio Emilia, Italy. *Early Childhood Research and Practice*, 3(1), 20-26.

Boocock, S. S. (1995). Early Childhood Programs in Other Nations: Goals and Outcomes. *The future of Children. Long-term outcomes of early childhood programs*, 5(3), 94-114.

Bradbard, M.R., Brown, E.G. & Bischoff, R. (1992). Developing the day care checklist for parents of school-age children. *Early Child Development and Care*, 83, 77-9.

Βρεφικοί – Παιδικοί - Βρεφονηπιακοί Σταθμοί. Αναρτήθηκε 19 Ιουνίου , 2012, από http://www.eetaa.gr/enarmonisi/paidikoi_stathmoi_2012/index.html.

Cole, M. & Cole, S. R. (2001). *Η ανάπτυξη των παιδιών, γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση ηλικία*. (μτφ. Μ. Σόλμαν, επιμ. Ζ. Μπαμπλέκου). Τόμος Α'. Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.

Comer, J. P. & Haynes, N. M. (1991). Parent Involvement in Schools: An Ecological Approach. *The Elementary School Journal*, 91(3), 271-277.

Cotton, K. & Conklin, S. (2005). Research on early childhood education. Available at <http://www.nmwrel.org>

Cryer, D. & Burchinal, M. (1997). Parents as Childcare consumers. *Early Childhood Research Quarterly*, 12, 35-58.

Γεωργίου, Σ. (2000). *Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Dahlberg G., Moss P. & Pence A. R. (1999). *Beyond Quality in Early Childhood Education and Care*. London, UK: Falmer Press.

Davis, N.S. & Thornburg, K.R. (1994). Child care: a synthesis of research. *Early Child Development and Care*, 98, 39-45.

Early Stars. (2004) Child Care Centers.PI-2. Retrieved August 11,2004 from: www.earlystars.com

Edwards, A. & Knight, P. (1994) *Effective Early Years Education*. Buckingham:Open University Press.

Edsall, S. (2004). *Report of an AEU Researchers on No Small Matter-Quality of Preschools Benefit Children and Society*. Australia: NSW Teachers Federation Australia.

Fan X. & Chen M. (2001). Parental involvement and student's academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.

Foot, H., Howe, C., Cheyne, B., Terras, M. & Rattray, C. (2000). Pre-school Education: Parents' preferences, knowledge and expectations Enseignement. *International Journal of Early Years Education*, 8(3), 189-204.

Foot, H., Howe, C., Cheyne, B., Terras, M. & Rattray, C. (2002). Parental Participation and Partnership in Pre-school Provision. *International Journal of Early Years Education*, 10(1), 5-19.

Fuller, B., Holloway, S. and Liang, X. (1996). Family selection of child-care centers: The influence of household support, ethnicity, and parental practices. *Child Development*, 67(6), 3320-3337.

Georgiou, St. (1996). Parental involvement in Cyprus. *International Journal of Educational Research*, 25(1), 33-43.

Han, W.J (2004). Nonstandard work schedules and child care decisions: Evidence from the NICHD Study of Early Child Care. *Early Childhood Research Quarterly*, 19, 231-256.

Howes, C. (1988). Relations between early child care and schooling. *Developmental Psychology*, 24 (1), 53-57.

Jacobson, L. (2000). Problems in child care found to persist. *Education Week*, 19, 1-2.

Johansen, A.S., Liebowitz, A. & Waite, L.J. (1996). The importance of child-care characteristics to choice of care. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 759-772.

Κιτσαράς, Γ. Δ. (2001). *Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα : Αυτοέκδοση.

Κιτσαράς, Γ. Δ. (2004). *Προγράμματα Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής Με Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Κυπριανός, Π. (2007). *Παιδί, Οικογένεια, Κοινωνία-Ιστορία της προσχολικής αγωγής από τις απαρχές έως τις μέρες μας*. Αθήνα : Gutenberg.

Long, P., Wilson, P., Kutnick, P. & Teleford, L. (1996). Choice and childcare: a survey of parental perceptions and views. *Early Child Development and Care*, 119, 51-63.

Leung, P. & Lau, W. (1992). Parenting and Motivational Orientation. A Meditational Model. *Dev Psy*, 44, 235-239.

Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η εμπλοκή των γονέων στην προσχολική αγωγή. *Το βήμα των κοινωνικών επιστημών*, 38(1), 121-145.

McKim, M. K. (1993). Quality child care: what does it mean for individual infants, parents and care givers? *Early Childhood Development and Care*, 88, 23-30.

Miller, E. & Almon, J. (2009). *Crisis in the Kindergarden. Why Children Need to Play in School*. United States of America: Alliance for Childhood.

Mooney, A. & Munton, A. G. (1998). Quality in early childhood service: parent, provider and policy perspectives. *Children and Society*, 12, 101-111.

Noble, K. (2005). *Early Childhood Education and Care: Parent conceptions of ECEC services and choice of services*. Queensland University of Technology, Centre for Innovation in Education, Faculty of Education, Australia.

Noble, K. (2007). Parent choice of early childhood education and care services. *Early Childhood Australia*, 32, 51-57.

Ντολιοπούλου, Ε. (2000). *Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.

Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.

Ντολιοπούλου, Ε. (2008). Η υποχρεωτικότητα στο ελληνικό Νηπιαγωγείο. Στο Δ. Μ. Κακανά & Γ. Σιμούλη (Επιμ.), *Η προσχολική εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές πρακτικές* (σελ. 60-70). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Ντολιοπούλου, Ε. & Κοντογιάννη, Α. (2003). Η εμπλοκή των γονέων στην προσχολική αγωγή. *Το βήμα των κοινωνικών επιστημών*, 38, 121-145.

Παπαγεωργίου, Γ. Ν. (2006). *Αγωγή και Επικοινωνία στο Σχολείο*. Αθήνα: Σοκόλη-Κουλεδάκη.

Παπαπροκοπίου, Ν. (2003). Δημόσιοι παιδικοί σταθμοί: χθες, σήμερα, αύριο. Στο Εταιρία για την ανάπτυξη και την δημιουργική απασχόληση των παιδιών, *Προς μια συνεργατική και συμμετοχική επιμόρφωση στην προσχολική αγωγή* (σελ. 43-58). Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.

Peyton, V., Jacobs, A., O'Brien, M. & Roy, C. (2001). Reasons for choosing child care: associations with family factors, quality, and satisfaction, *Early Childhood Research Quarterly*, 16, 191-208.

Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., & Litwack, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of Educational Review*, 77, 373–410.

Powell, D.R., Son, S. H., File, N. & Juan, S. (2010). Parent–school relationships and children's academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of School Psychology*, 48, 269-292.

Qadiri, F. & Manhas, S. (2009). Parental Perception Towards Preschool Education Imparted at Early Childhood Education Centers. *Study on home and community science*, 3(1), 19-24.

Robertson, J., Gunn, T.R., Lanumata, T. & Pryor, J. (2007). *Parental decision making in relation to the use of Early Childhood Education services*. New Zealand: Ministry of Education.

Shlay, A.B., Tran, H., Weinraub, M. & Harmon, M. (2004). *How parents evaluate childcare: A factorial survey analysis of perceptions of child care quality, fair market price and willingness to pay by low income, African-American Mothers*. Philadelphia: Temple University, Center for Public Policy.

Shonkoff, J. & Phillips, D. (2000). *From neurons to neighborhoods: The science of early child development*. Washington, DC: National Academies Press.

Stipek, D., Milburn, S., Clements, D. & Daniels, D. H. (1992). Parents' beliefs about appropriate education for young children. *Journal of applied developmental psychology*, 13, 293-310.

Swick, K. (1995). What parents really want from family involvement programs. *Day Care and Early Education*, 22(3), 20–23.

Swick, K. (2004). What parents seek in relations with early childhood family helpers. *Early Childhood Education Journal*, 31(3), 217-220.

Thill, A. M. (2004). Parents perceptions of the care their child receives in child care facilities in Barron county Wisconsin. University of Wisconsin-Stout, 1-44.

Τσιαντζή, Μ. Σ. (1996). *Αγωγή της Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg-Παιδαγωγική Σειρά.

US Department of Human Services. (2002). *The administration for children and families*. Retrieved June 14 2002 from: www.nccic.org/average

Vandell, D. (1999). Daycare quality and children's free play activities. *American Journal of Orthopsychiatry*, 53, 493-500.

Woodhead, M. (1985). Pre-school education haw long-term effects. But can they be generalized? *Oxford Review Education*, 11 (2), 133-155.

ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: ΕΣΠΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Παρακαλώ συμπληρώστε X στο ανάλογο κουτάκι και όπου ζητείται απαντήστε ολογράφως. Οι ατομικές πληροφορίες σας είναι εμπιστευτικές. Η ειλικρινή σας γνώμη θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις. Καλείστε να επιλέξετε την απάντηση που σας εκφράζει. Στις ερωτήσεις που έχουν κλίμακα από το 1 ως το 5, το 1 σημαίνει πως τον συγκεκριμένο παράγοντα τον θεωρείτε καθόλου σημαντικό και το 5 πως τον θεωρείτε πολύ σημαντικό και οι διαβαθμίσεις ανάμεσά τους δηλώνουν το πόσο κοντά είστε στο «Καθόλου σημαντικό» ή στο «Πολύ σημαντικό». Ευχαριστώ:

1) Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

2) Τόπος Διαμονής:.....

3) Ηλικία :

4) Απόφοιτος:

Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

ΙΕΚ

ΤΕΙ

ΑΕΙ

5) Πόσα παιδιά έχετε:.....

6) Ποια τάξη παρακολουθεί το παιδί σας:

Προ-προνήπια

Προνήπια

Νήπια

- 7) Πόσο συμφωνείτε με την απόφαση του υπουργείου Παιδείας να γίνει η φοίτηση στο νηπιαγωγείο υποχρεωτική:

Καθόλου

Αρκετά

Πολύ

Απόλυτα

- 8) Το νηπιαγωγείο κατά την γνώμη σας είναι:

Ένας χώρος μάθησης.

Ένας χώρος αγωγής, εκπαίδευσης και ανάπτυξης της προσωπικότητας του παιδιού.

Ένας χώρος φύλαξης για το παιδί.

- 9) Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς ανάπτυξης θέλετε να δώσει περισσότερο βάση το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου:

Γνωστική ανάπτυξη (π.χ λύση προβλημάτων, παράθεση ιδεών κ.τ.λ)

Κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη (π.χ συνεργασία με τα υπόλοιπα παιδιά, εκδήλωση συναισθημάτων κ.τ.λ)

Γλωσσική ανάπτυξη (π.χ προφορική επικοινωνία, ανάγνωση, γραφή κ.τ.λ)

- 10) Ποια από τις παρακάτω ερωτήσεις κάνετε πιο συχνά στον νηπιαγωγό:

Συμμετέχει στο πρόγραμμα;

Παίζει με τα άλλα παιδιά;

Έφαγε το φαγητό του;

Έχετε κάτι να μου πείτε;

11) Ποια είναι η σχέση σας με τον νηπιαγωγό:

- Ανύπαρκτη
- Μέτρια
- Καλή
- Πολύ καλή

12) Ποιο θεωρείτε ότι είναι το πιο σημαντικό προσόν ενός νηπιαγωγού:

- Η εξωτερική του εμφάνιση
- Η μόρφωση του
- Η εμπειρία/ηλικία του
- Ο χαρακτήρας του

13) Ποιος από τους παρακάτω λόγους είναι ο πιο σημαντικός λόγος για να στείλετε το παιδί σας στο νηπιαγωγείο:

- Για να κοινωνικοποιηθεί
- Για να αυτονομηθεί
- Για να εμπλουτίσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες του

14) Ποιον θεωρείτε ως καταλληλότερο αριθμό παιδιών σε ένα τμήμα:

- Έως 15
- Έως 20
- Έως 30

Οι ερωτήσεις που ακολουθούν αφορούν τους γονείς που ΔΕΝ πηγαίνουν το παιδί τους σε δημόσιο νηπιαγωγείο.

- 15) Με ποιον από τους παρακάτω τρόπους σας γνωρίσατε τον παιδικό σταθμό που φοιτά το παιδί σας:

Μέσω διαφήμισης	☐
Από γνωστούς/φίλους/συγγενής	☐
Από προσωπική έρευνα	☐
Τυχαία	☐

- 16) Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω καινοτομίες σε ένα πρόγραμμα για την απόφασή σας να διαλέξετε παιδικό σταθμό:

Εκμάθηση ξένων γλωσσών

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(H/Y κ.τ.λ)

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικές				Σημαντικές

Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε εργοστάσια κ.τ.λ)

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού με οποιονδήποτε τρόπο(παρουσίαση ενός επαγγέλματος, συμμετοχή στις γιορτές κ.τ.λ)

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

- 17) Πόσο σημαντικούς θεωρείτε τους παρακάτω παράγοντες στο χώρο του παιδικού σταθμού:

Την καθαριότητα

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Την διαμόρφωση/διακόσμηση του

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Τον υπαίθριο χώρο

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικό				Σημαντικό

Το μέγεθος του

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικό				Σημαντικό

- 18) Πόσο βαρύτητα δίνετε στους παρακάτω παράγοντες όταν επιλέγετε έναν παιδικό σταθμό:

Ο χώρος του

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικό				Σημαντικό

Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικό				Σημαντικό

Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντικό				Σημαντικό

Η τιμή των διδάκτρων

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Την παροχή σχολικού λεωφορείου

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού

1	2	3	4	5
Καθόλου				Πολύ
Σημαντική				Σημαντική

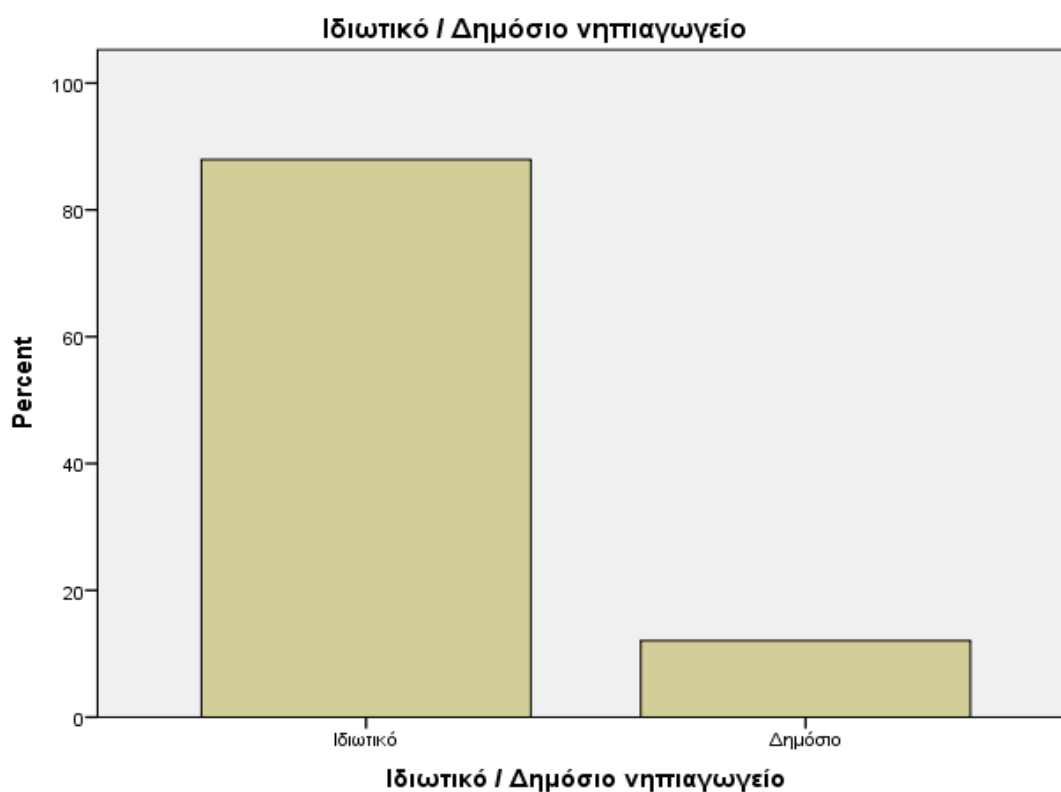
ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πίνακας 1.0:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοτήτων ως προς την φοίτηση σε Ιδιωτικό ή Δημόσιο φορέα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ιδιωτικό	73	88,0	88,0	88,0
	Δημόσιο	10	12,0	12,0	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 1.0:

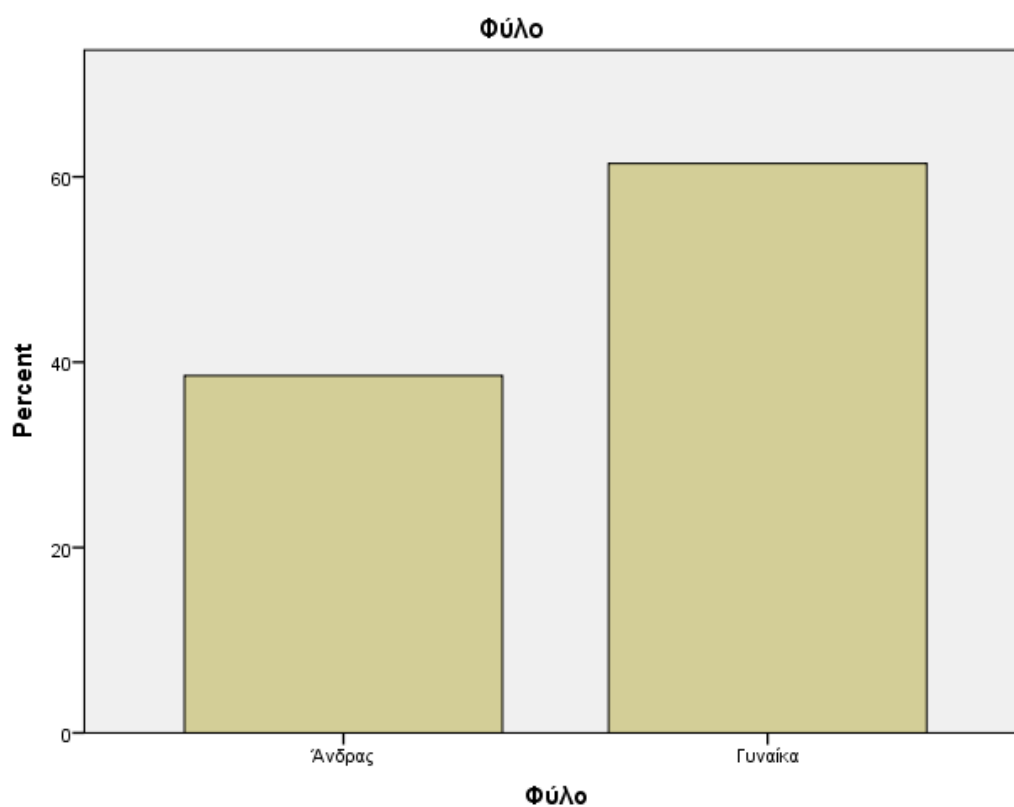

Πίνακας 1.1:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών ως προς το φύλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	32	38,6	38,6	38,6
	Γυναίκα	51	61,4	61,4	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 1.1:

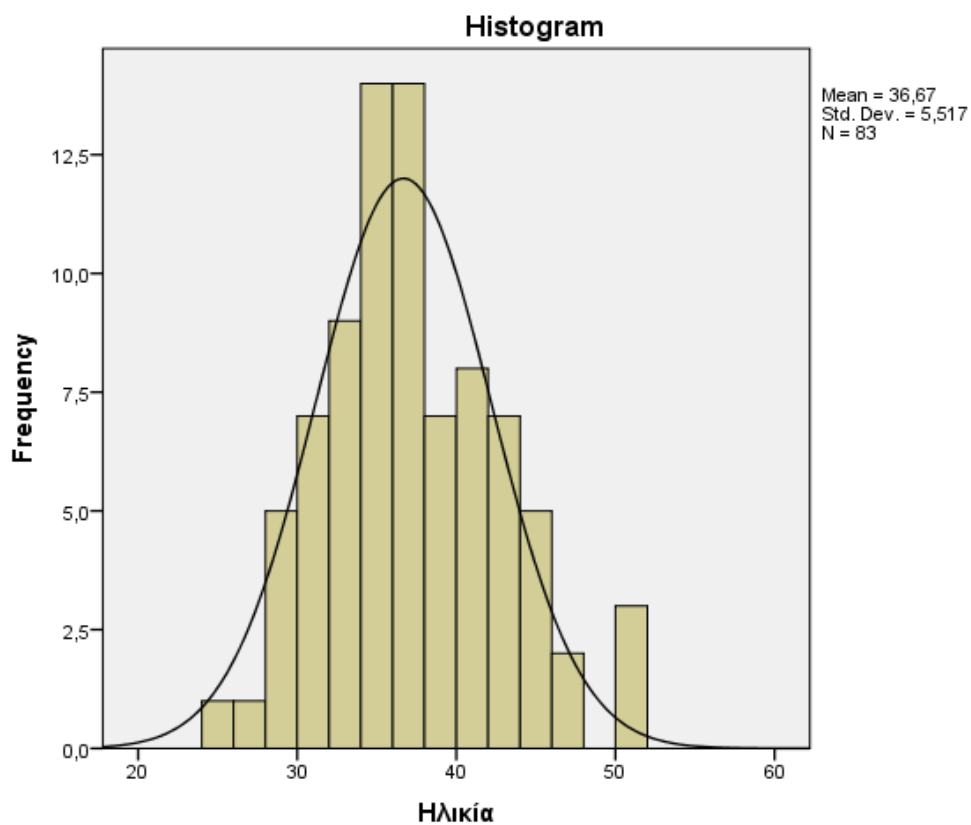

Πίνακας 1.2:

Δείκτες κεντρικής τάσης και διασποράς της ηλικίας

	N	Min	Max	Mean	SD
Ηλικία	83	25	50	36,67	5,517
Valid N (listwise)	83				

Γράφημα 1.2:

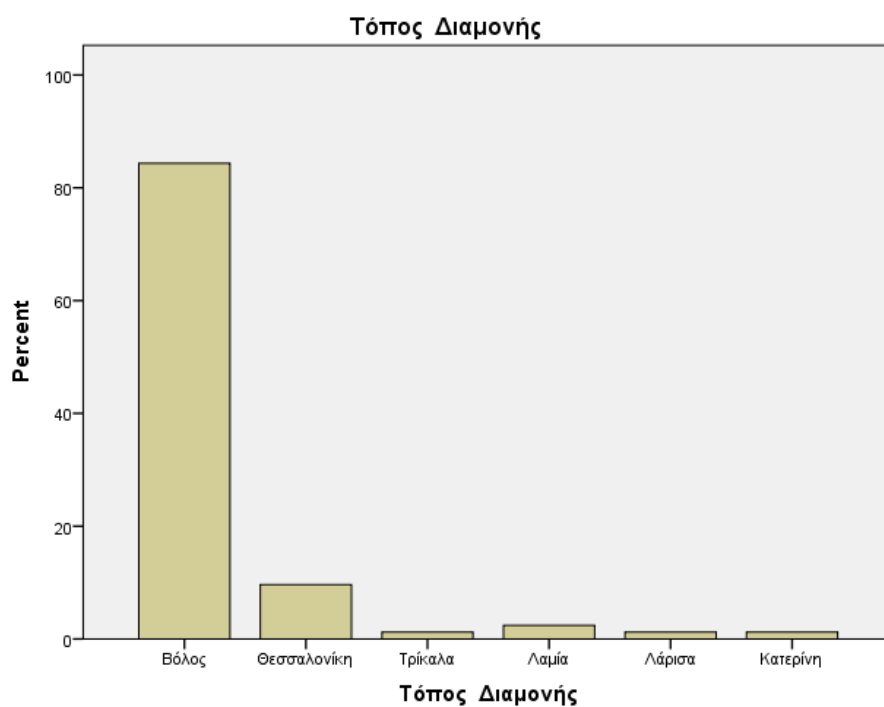

Πίνακας 1.3:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών ως προς τον τόπο διαμονής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Βόλος	70	84,3	84,3	84,3
	Θεσσαλονίκη	8	9,6	9,6	94,0
	Τρίκαλα	1	1,2	1,2	95,2
	Λαμία	2	2,4	2,4	97,6
	Λάρισα	1	1,2	1,2	98,8
	Κατερίνη	1	1,2	1,2	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 1.3:

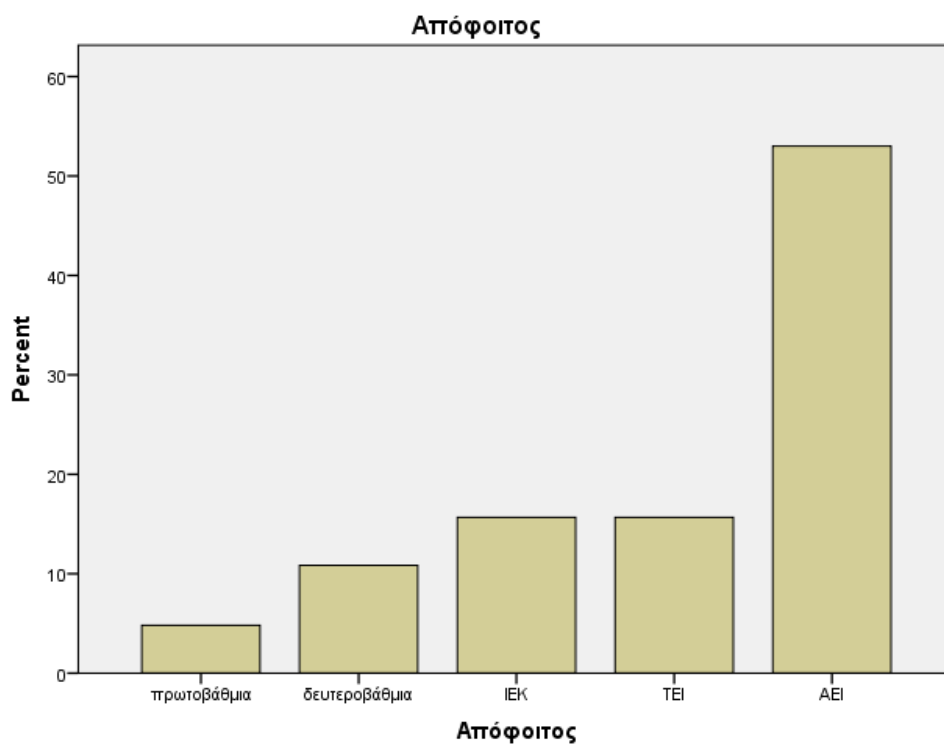

Πίνακας 1.4:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	πρωτοβάθμια	4	4,8	4,8	4,8
	δευτεροβάθμια	9	10,8	10,8	15,7
	ΙΕΚ	13	15,7	15,7	31,3
	ΤΕΙ	13	15,7	15,7	47,0
	ΑΕΙ	44	53,0	53,0	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 1.4:

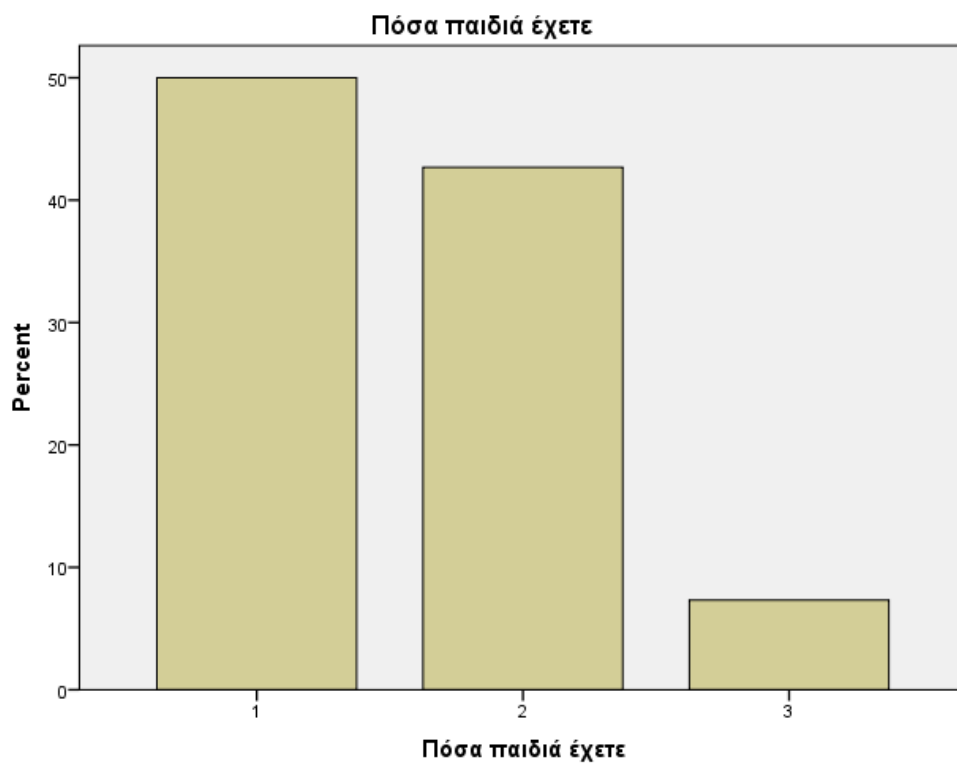

Πίνακας 1.5:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών ως προς τον αριθμό των παιδιών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	41	49,4	50,0	50,0
	2	35	42,2	42,7	92,7
	3	6	7,2	7,3	100,0
	Total	82	98,8	100,0	
Missing	System	1	1,2		
Total		83	100,0		

Γράφημα 1.5:

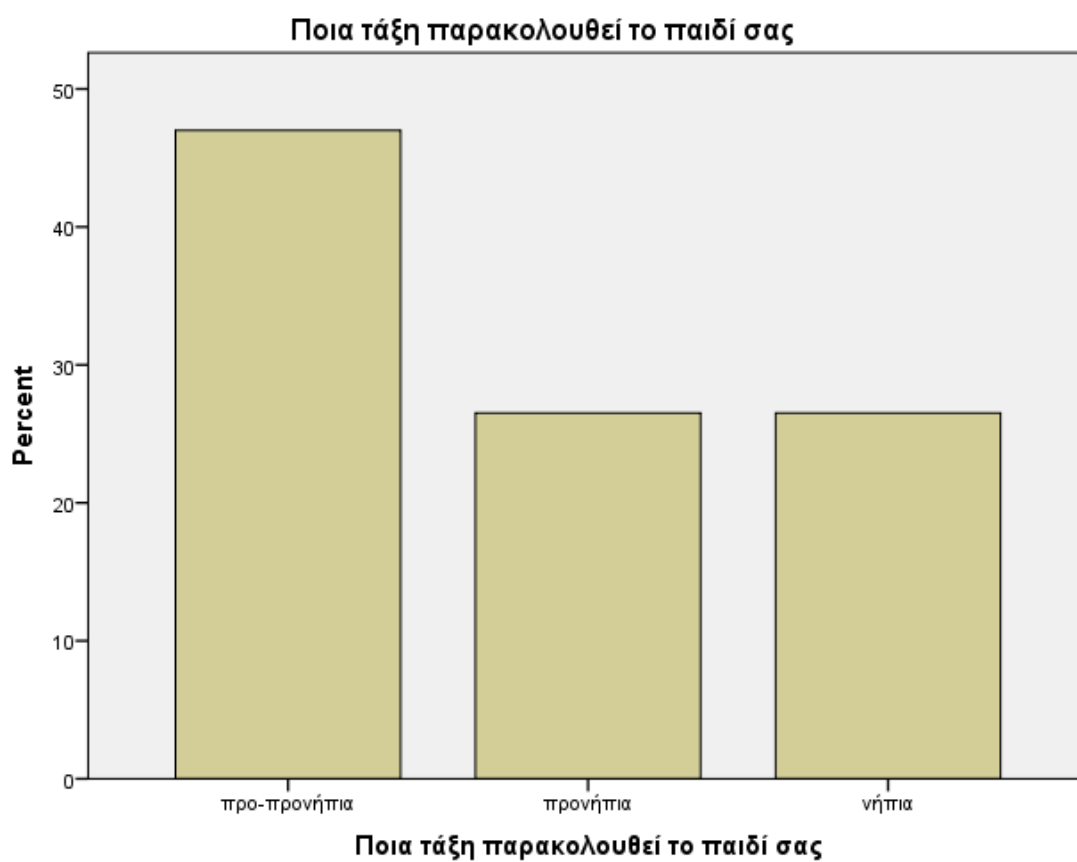

Πίνακας 1.6:

Κατανομή συχνοτήτων και ποσοστών ως προς την τάξη που παρακολουθεί το παιδί

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	προ-προνήπια	39	47,0	47,0	47,0
	προνήπια	22	26,5	26,5	73,5
	νήπια	22	26,5	26,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 1.6:

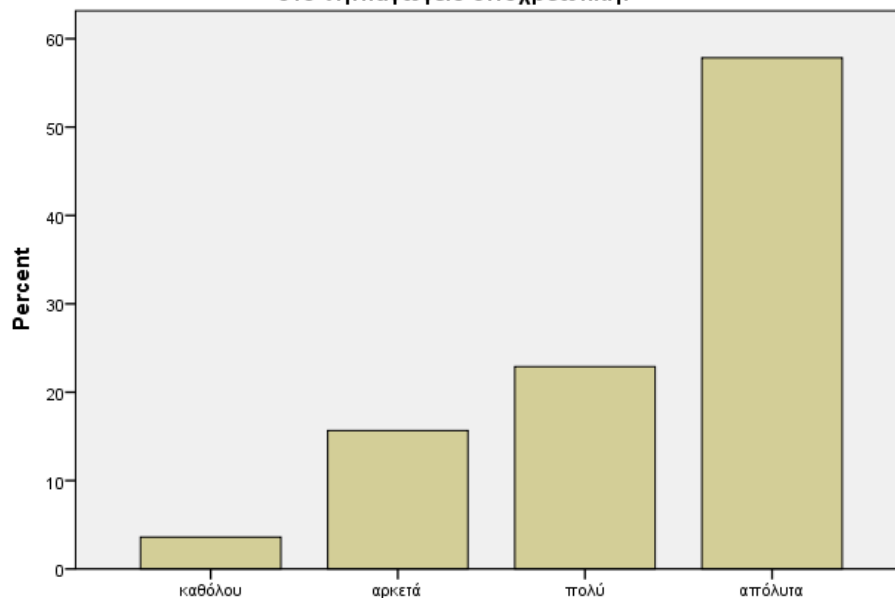

Πίνακας 2.0:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	3,6	3,6	3,6
	αρκετά	13	15,7	15,7	19,3
	πολύ	19	22,9	22,9	42,2
	απόλυτα	48	57,8	57,8	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 2.0:

Πόσο συμφωνείτε με την απόφαση του υπουργείου Παιδείας να γίνει η φοίτηση στο νηπιαγωγείο υποχρεωτική:

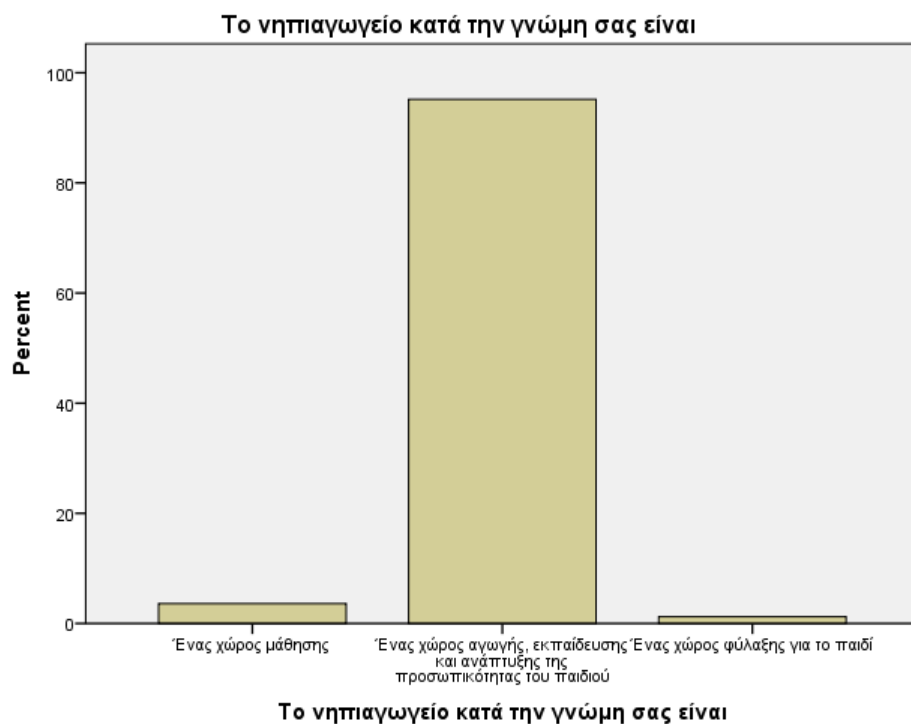

Πόσο συμφωνείτε με την απόφαση του υπουργείου Παιδείας να γίνει η φοίτηση στο νηπιαγωγείο υποχρεωτική:

Πίνακας 2.1:

<i>Το νηπιαγωγείο κατά την γνώμη σας είναι</i>					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ένας χώρος μάθησης	3	3,6	3,6	3,6
	Ένας χώρος αγωγής, εκπαίδευσης και ανάπτυξης της προσωπικότητας του παιδιού	79	95,2	95,2	98,8
	Ένας χώρος φύλαξης για το παιδί	1	1,2	1,2	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 2.1:

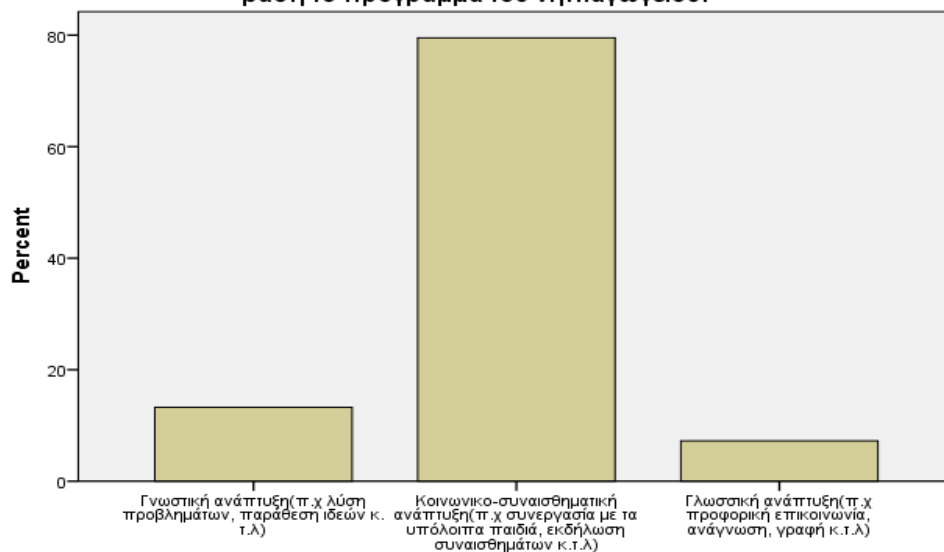

Πίνακας 2.2:

Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς ανάπτυξης θέλετε να δώσει περισσότερο βάση το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γνωστική ανάπτυξη(π.χ λύση προβλημάτων, παράθεση ιδεών κ.τ.λ)	11	13,3	13,3	13,3
	Κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη(π.χ συνεργασία με τα υπόλοιπα παιδιά, εκδήλωση συναισθημάτων κ.τ.λ)	66	79,5	79,5	92,8
	Γλωσσική ανάπτυξη(π.χ προφορική επικοινωνία, ανάγνωση, γραφή κ.τ.λ)	6	7,2	7,2	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Γράφημα 2.2:

Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς ανάπτυξης θέλετε να δώσει περισσότερο βάση το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου:

Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς ανάπτυξης θέλετε να δώσει περισσότερο βάση το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου:

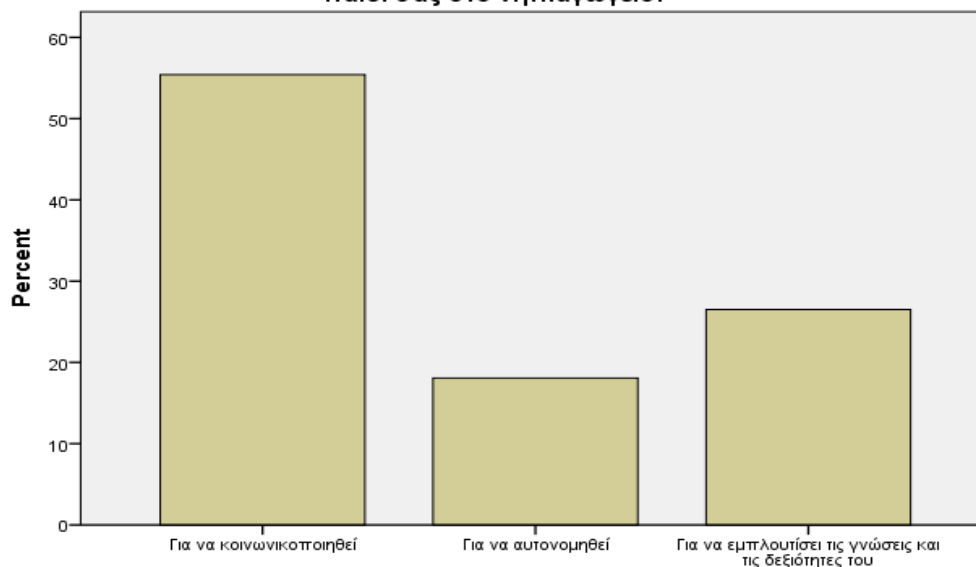
Πίνακας 2.3:

Ποιος από τους παρακάτω λόγους είναι ο πιο σημαντικός λόγος για να στείλετε το παιδί σας στο νηπιαγωγείο:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Για να κοινωνικοποιηθεί	46	55,4	55,4
	Για να αυτονομηθεί	15	18,1	73,5
	Για να εμπλουτίσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες του	22	26,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0

Γράφημα 2.3:

Ποιος από τους παρακάτω λόγους είναι ο πιο σημαντικός λόγος για να στείλετε το παιδί σας στο νηπιαγωγείο:

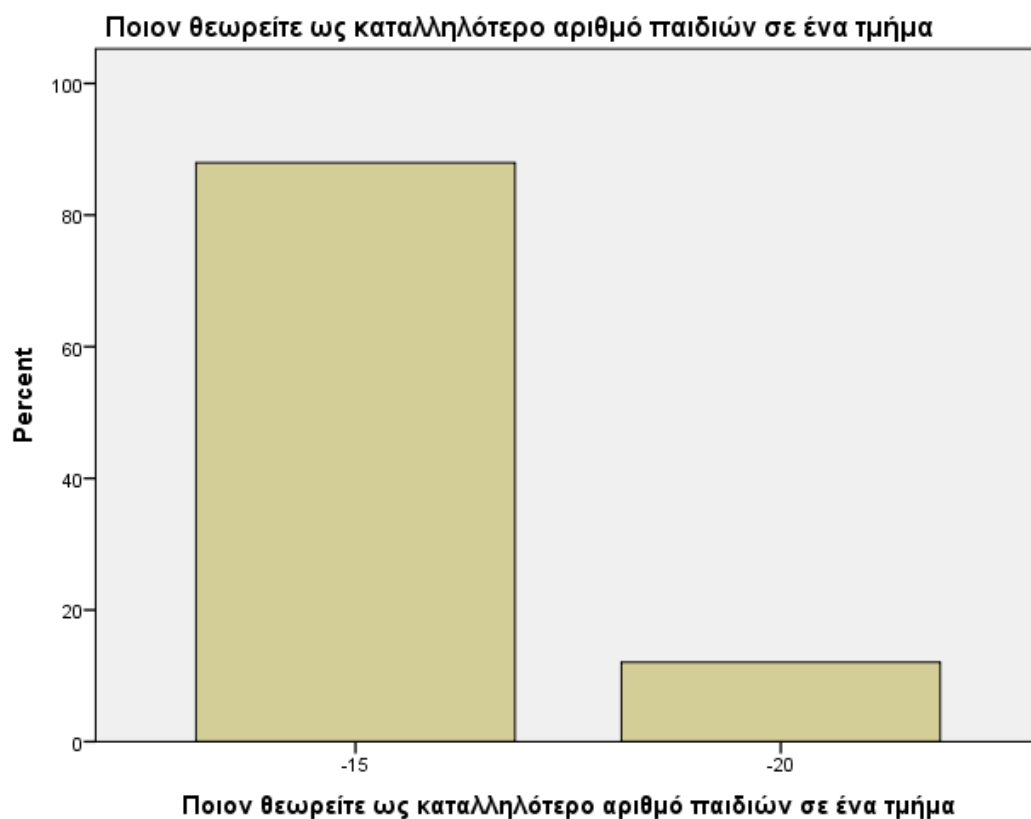

Ποιος από τους παρακάτω λόγους είναι ο πιο σημαντικός λόγος για να στείλετε το παιδί σας στο νηπιαγωγείο:

Πίνακας 2.4:

<i>Ποιον θεωρείτε ως καταλληλότερο αριθμό παιδιών σε ένα τμήμα</i>					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	-15	73	88,0	88,0	88,0
	-20	10	12,0	12,0	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

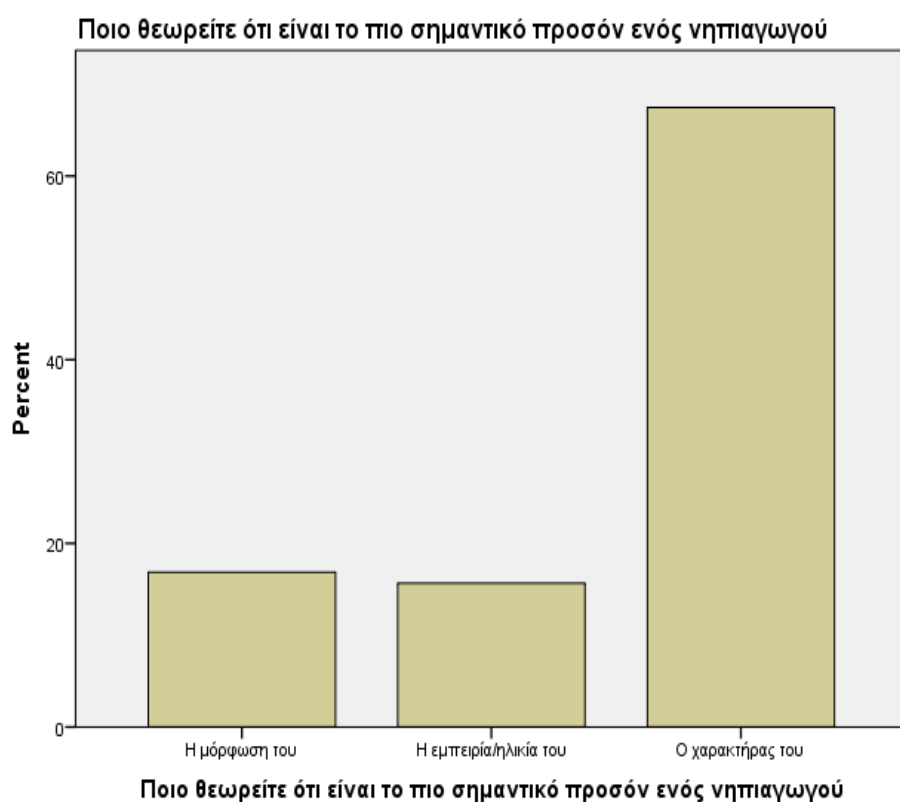
Γράφημα 2.4:

Πίνακας 2.5:

<i>Ποιο θεωρείτε ότι είναι το πιο σημαντικό προσόν ενός νηπιαγωγού</i>					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Η μόρφωση του	14	16,9	16,9	16,9
	Η εμπειρία/ηλικία του	13	15,7	15,7	32,5
	Ο χαρακτήρας του	56	67,5	67,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

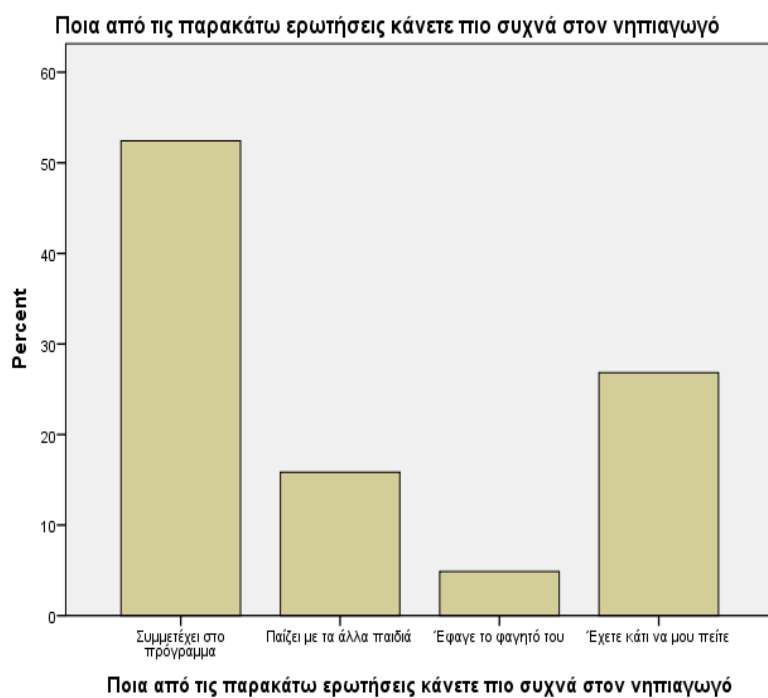
Γράφημα 2.5:

Πίνακας 2.6:

<i>Ποια από τις παρακάτω ερωτήσεις κάνετε πιο συχνά στον νηπιαγωγό</i>					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμμετέχει στο πρόγραμμα	43	51,8	52,4	52,4
	Παίζει με τα άλλα παιδιά	13	15,7	15,9	68,3
	Έφαγε το φαγητό του	4	4,8	4,9	73,2
	Έχετε κάτι να μου πείτε	22	26,5	26,8	100,0
	Total	82	98,8	100,0	
Missing	System	1	1,2		
Total		83	100,0		

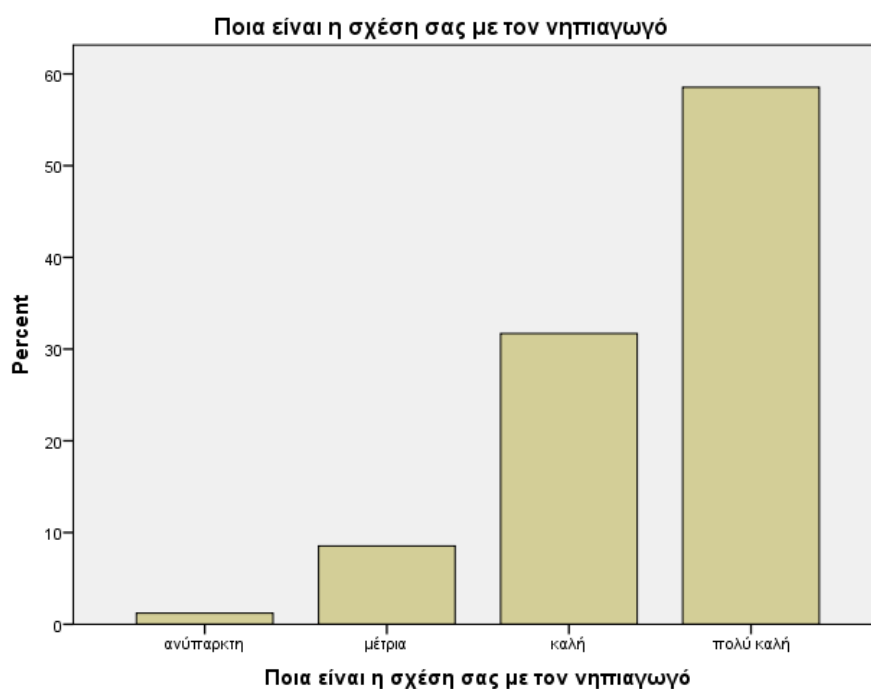
Γράφημα 2.6:

Πίνακας 2.7:

<i>Ποια είναι η σχέση σας με τον νηπιαγωγό</i>					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ανύπαρκτη	1	1,2	1,2	1,2
	μέτρια	7	8,4	8,5	9,8
	καλή	26	31,3	31,7	41,5
	πολύ καλή	48	57,8	58,5	100,0
	Total	82	98,8	100,0	
Missing	System	1	1,2		
Total		83	100,0		

Γράφημα 2.7:

Πίνακας 3.0:

	Φύλο	N	ΜΟ	ΤΑ	t	βε	p
Ποια είναι η σχέση σας με τον νηπιαγωγό	Άνδρας	32	3,22	,751	-2,737	80	,008
	Γυναίκα	50	3,64	,631			

Πίνακας 3.1:

		Ποιο θεωρείτε ότι είναι το πιο σημαντικό προσόν ενός νηπιαγωγού			Total
		Η μόρφωση του	Η εμπειρία/ηλικία του	Ο χαρακτήρας του	
Φύλο	Άνδρας	31,2%	28,1%	40,6%	100,0%
	Γυναίκα	7,8%	7,8%	84,3%	100,0%
Total		16,9%	15,7%	67,5%	100,0%

	x ²	βε	p
Pearson Chi-Square	17,113	2	,000

Πίνακας 3.2:

		Ποιος από τους παρακάτω λόγους είναι ο πιο σημαντικός λόγος για να στείλετε το παιδί σας στο νηπιαγωγείο:			Total
		Για να κοινωνικοποιηθεί	Για να αυτονομηθεί	Για να εμπλουτίσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες του	
Φύλο	Ανδρας	78,1%	9,4%	12,5%	100,0%
	Γυναίκα	41,2%	23,5%	35,3%	100,0%
Total		55,4%	18,1%	26,5%	100,0%

	x ²	βε	p
Pearson Chi-Square	10,878 ^a	2	,004

Πίνακας 3.3:

Πόσα παιδιά έχετε	N	ΜΟ	ΤΑ	t	βε	p
Πόσο συμφωνείτε με την απόφαση του υπουργείου Παιδείας να γίνει η φοίτηση στο νηπιαγωγείο υποχρεωτική:	1	41	3,20	,928	-1,969	,048
	2	35	3,57	,698		

Πίνακας 3.4:

		Ποιον θεωρείτε ως καταλληλότερο αριθμό παιδιών σε ένα τμήμα		Total
		-15	-20	
Πόσα παιδιά έχετε	1	80,5%	19,5%	100,0%
	2	97,1%	2,9%	100,0%
Total		88,2%	11,8%	100,0%

	p
Fisher's Exact Test	,026

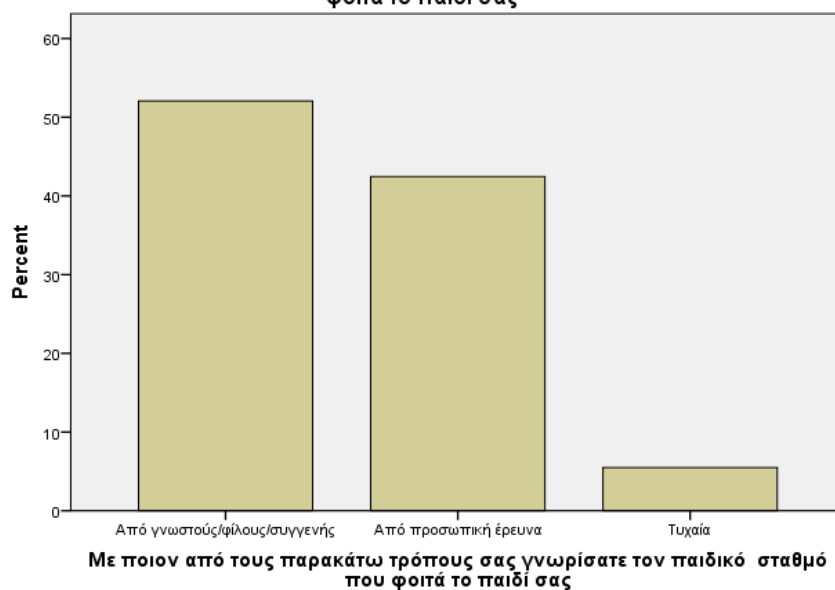
Πίνακας 4.0:

Με ποιον από τους παρακάτω τρόπους σας γνωρίσατε τον παιδικό σταθμό που φοιτά το παιδί σας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Από γνωστούς/φίλους/συγγενής	38	45,8	52,1	52,1
Από προσωπική έρευνα	31	37,3	42,5	94,5
Τυχαία	4	4,8	5,5	100,0
Total	73	88,0	100,0	
Missing System	10	12,0		
Total	83	100,0		

Γράφημα 4.0:

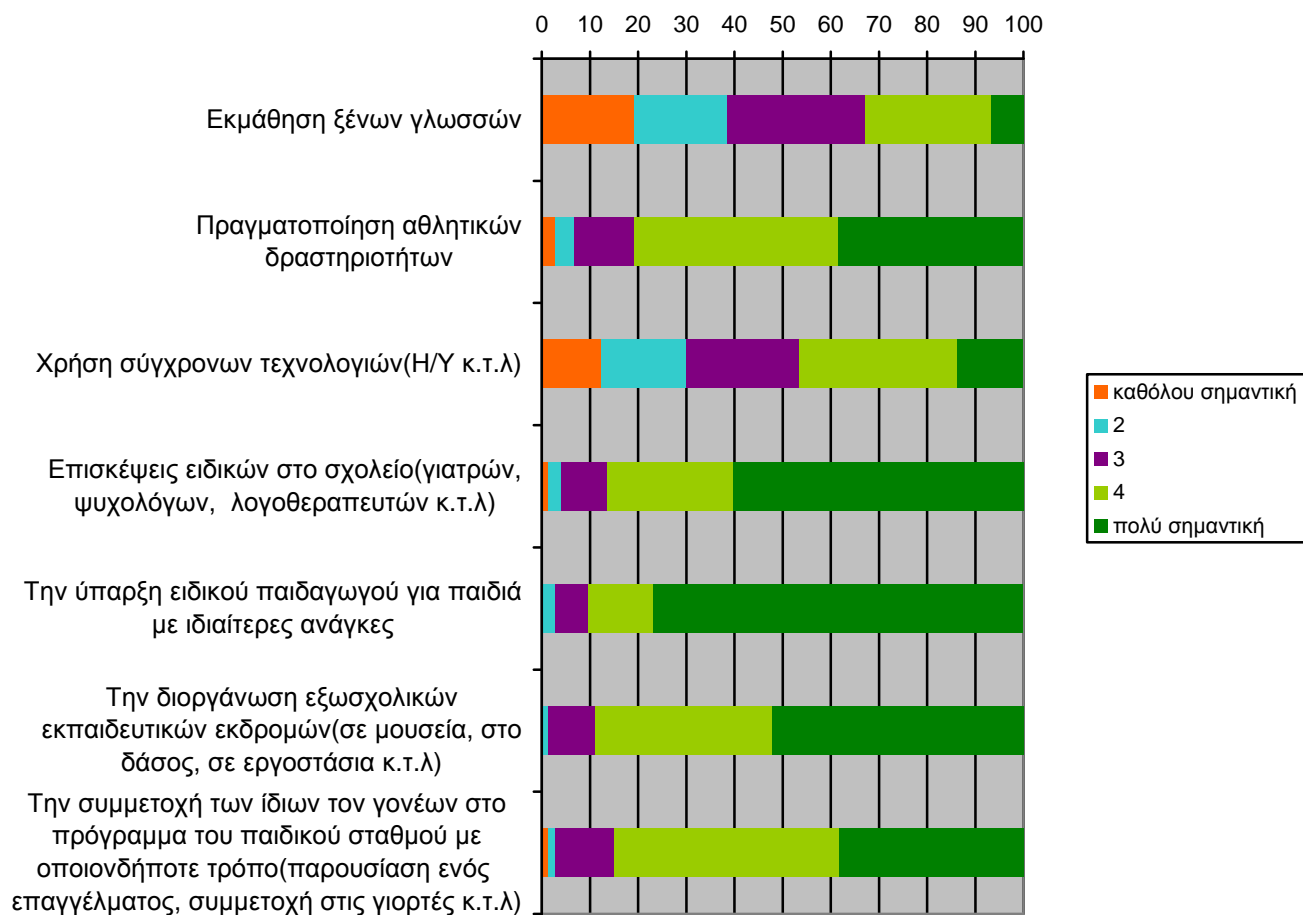
Με ποιον από τους παρακάτω τρόπους σας γνωρίσατε τον παιδικό σταθμό που φοιτά το παιδί σας

Πίνακας 4.1:

Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω καινοτομίες σε ένα πρόγραμμα για την απόφασή σας να διαλέξετε παιδικό σταθμό:	καθόλου σημαντική	2	3	4	πολύ σημαντική
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	19,2	19,2	28,8	26,0	6,8
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	2,7	4,1	12,3	42,5	38,4
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	12,3	17,8	23,3	32,9	13,7
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο (γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	1,4	2,7	9,6	26,0	60,3
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες		2,7	6,8	13,7	76,7
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε εργοστάσια κ.τ.λ)		1,4	9,6	37,0	52,1
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού με οποιονδήποτε τρόπο	1,4	1,4	12,3	46,6	38,4

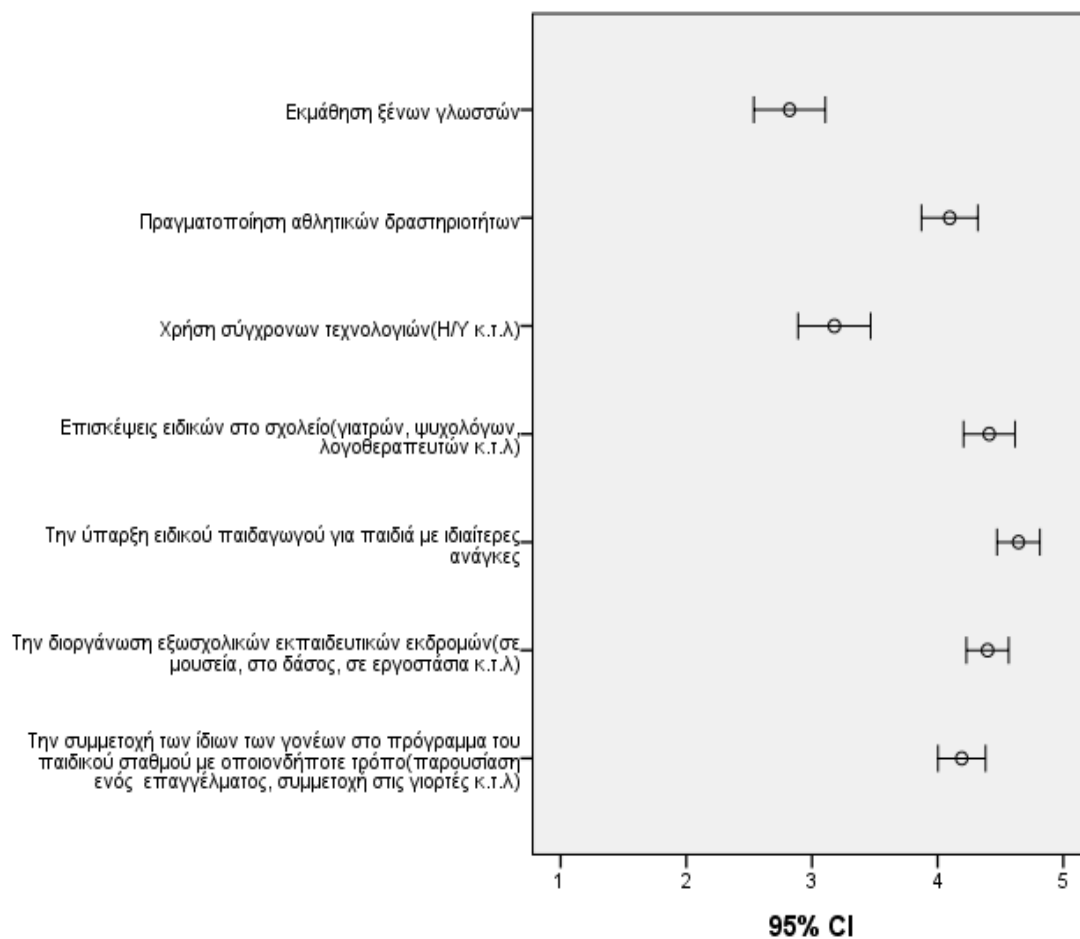
Γράφημα 4.1:

Πίνακας 4.2:

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	ΜΟ	ΤΑ
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	73	1	5	2,82	1,217
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	73	1	5	4,10	,960
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(H/Y κ.τ.λ)	73	1	5	3,18	1,240
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	73	1	5	4,41	,879
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	73	2	5	4,64	,734
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε εργοστάσια κ.τ.λ)	73	2	5	4,40	,721
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού με οποιονδήποτε τρόπο	73	1	5	4,19	,811
Valid N (listwise)	73				

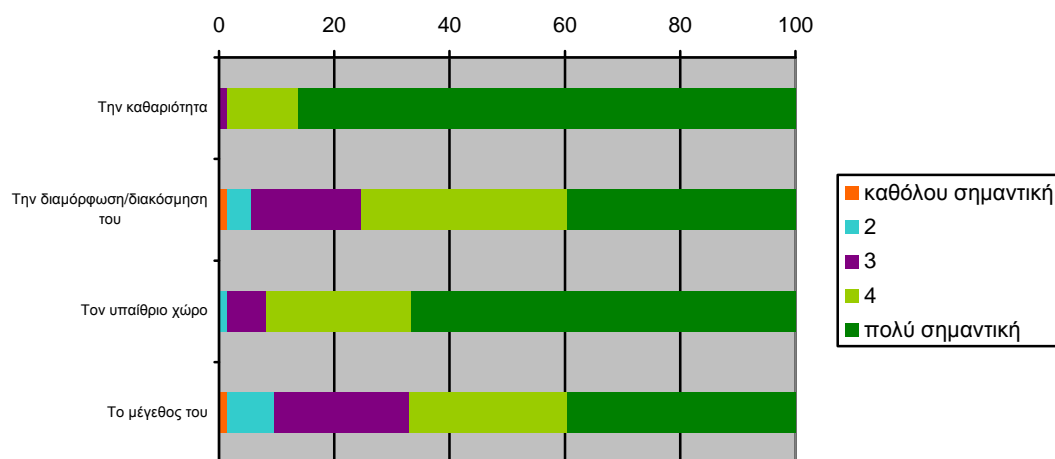
Γράφημα 4.2:

Πίνακας 4.3:

Πόσο σημαντικούς θεωρείτε τους παρακάτω παράγοντες στο χώρο του παιδικού σταθμού	καθόλου σημαντική	2	3	4	πολύ σημαντική
Την καθαριότητα			1,4	12,3	86,3
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	1,4	4,1	19,2	35,6	39,7
Τον υπαίθριο χώρο		1,4	6,9	25,0	66,7
Το μέγεθος του	1,4	8,2	23,3	27,4	39,7

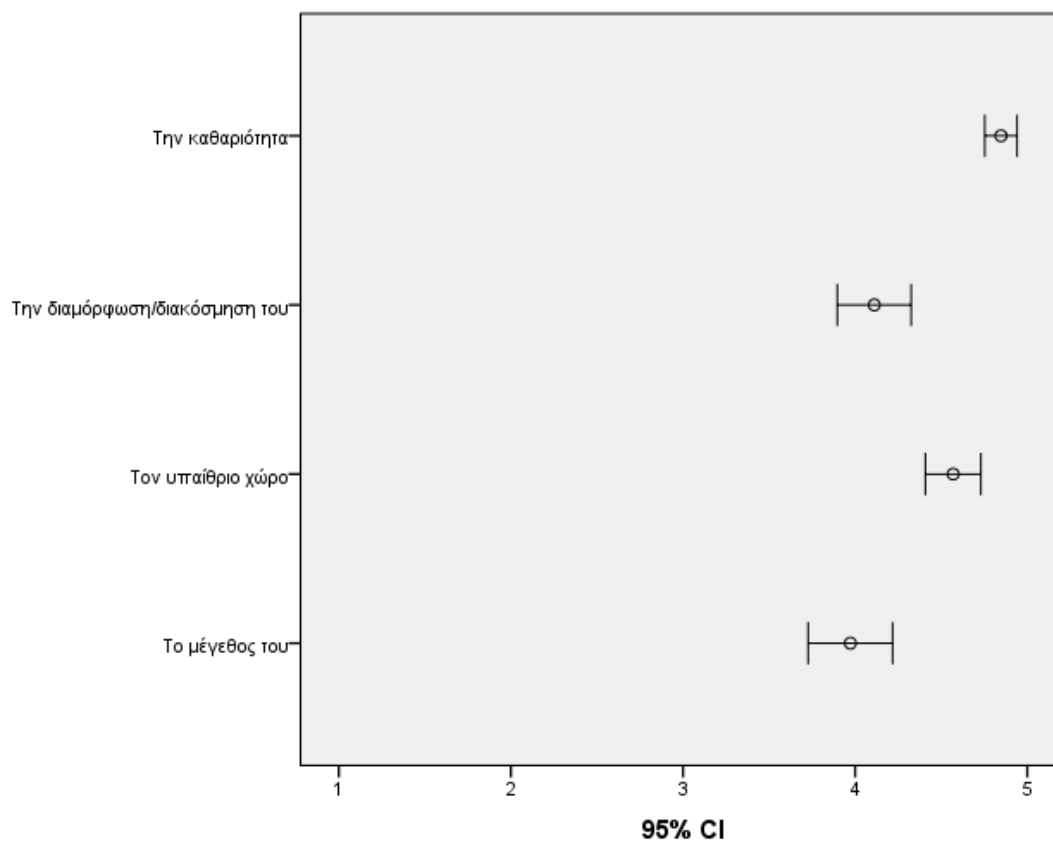
Γράφημα 4.3:

Πίνακας 4.4:

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	ΜΟ	ΓΑ
Την καθαριότητα	73	3	5	4,85	,397
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	73	1	5	4,08	,939
Τον υπαίθριο χώρο	72	2	5	4,57	,688
Το μέγεθος του	73	1	5	3,96	1,047
Valid N (listwise)	72				

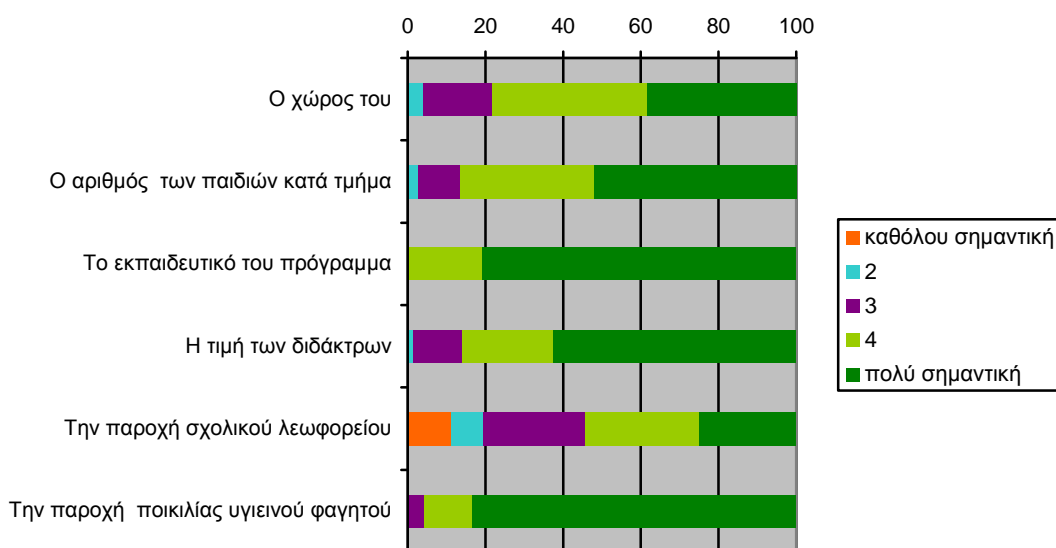
Γράφημα 4.4:

Πίνακας 4.5:

Πόσο βαρύτητα δίνετε στους παρακάτω παράγοντες όταν επιλέγετε έναν παιδικό σταθμό:	καθόλου σημαντική	2	3	4	πολύ σημαντική
Ο χώρος του		4,1	17,8	39,7	38,4
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα		2,7	11,0	34,2	52,1
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα				19,2	80,8
Η τιμή των διδάκτρων		1,4	12,5	23,6	62,5
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	11,1	8,3	26,4	29,2	25,0
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού			4,2	12,5	83,3

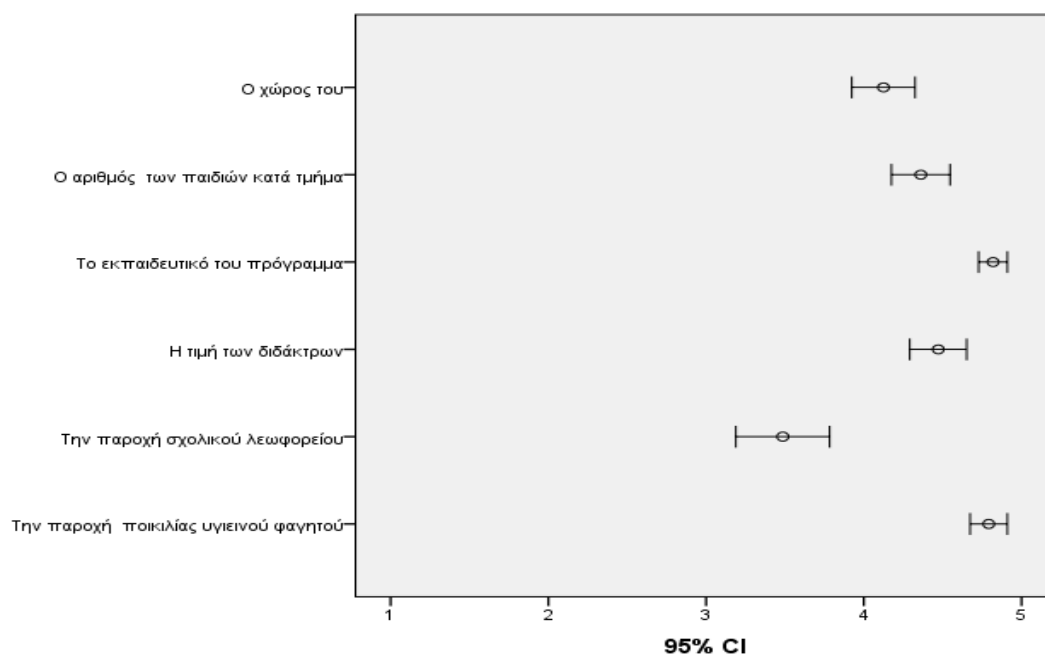
Γράφημα 4.5:

Πίνακας 4.6:

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	ΜΟ	ΤΑ
Ο χώρος του	73	2	5	4,12	,849
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	73	2	5	4,36	,788
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	73	4	5	4,81	,396
Η τιμή των διδάκτρων	72	2	5	4,47	,769
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	72	1	5	3,49	1,267
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	72	3	5	4,79	,502
Valid N (listwise)	72				

Γράφημα 4.6:

Πίνακας 5.0:

	Φύλο	N	ΜΟ	ΤΑ	t	βε	p
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	Ανδρας	30	2,73	1,461	-,517	71	,607
	Γυναίκα	43	2,88	1,028			
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	Ανδρας	30	4,00	1,017	-,711	71	,480
	Γυναίκα	43	4,16	,924			
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	Ανδρας	30	3,10	1,322	-,447	71	,656
	Γυναίκα	43	3,23	1,192			
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	Ανδρας	30	4,33	,922	-,627	71	,532
	Γυναίκα	43	4,47	,855			
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	Ανδρας	30	4,47	,819	-1,748	71	,085
	Γυναίκα	43	4,77	,649			
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών	Ανδρας	30	4,40	,675	,027	71	,979
	Γυναίκα	43	4,40	,760			
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού	Ανδρας	30	4,07	,980	-1,103	71	,274
	Γυναίκα	43	4,28	,666			
Την καθαριότητα	Ανδρας	30	4,87	,346	,310	71	,757
	Γυναίκα	43	4,84	,433			
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	Ανδρας	30	4,10	,960	,134	71	,893
	Γυναίκα	43	4,07	,936			
Τον υπαίθριο χώρο	Ανδρας	29	4,38	,775	-1,993	70	,050
	Γυναίκα	43	4,70	,599			
Το μέγεθος του	Ανδρας	30	4,00	,871	,278	71	,782
	Γυναίκα	43	3,93	1,163			
Ο χώρος του	Ανδρας	30	4,23	,858	,924	71	,359

	Γυναίκα	43	4,05	,844			
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	Άνδρας	30	4,50	,682	1,309	71	,195
	Γυναίκα	43	4,26	,848			
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	Άνδρας	30	4,80	,407	-,147	71	,884
	Γυναίκα	43	4,81	,394			
Η τιμή των διδάκτρων	Άνδρας	30	4,47	,776	-,051	70	,959
	Γυναίκα	42	4,48	,773			
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	Άνδρας	30	3,57	1,278	,453	70	,652
	Γυναίκα	42	3,43	1,272			
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	Άνδρας	30	4,80	,551	,118	70	,906
	Γυναίκα	42	4,79	,470			

Πίνακας 5.1:

		Ηλικία
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	R	-,208
	p	,078
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	R	-,195
	p	,099
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	R	-,145
	p	,222
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	R	-,361**
	p	,002
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	R	-,328**
	p	,005

Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών	R	-,051
	p	,668
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού	R	,033
	p	,779
Την καθαριότητα	R	,087
	p	,466
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	R	,099
	p	,403
Τον υπαίθριο χώρο	R	,022
	p	,857
Το μέγεθος του	R	,042
	p	,723
Ο χώρος του	R	,064
	p	,592
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	R	,224
	p	,056
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	R	,099
	p	,404
Η τιμή των διδάκτρων	R	,021
	p	,858
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	R	,103
	p	,388
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	R	-,139
	p	,245

Πίνακας 5.2:

		N	ΜΟ	ΤΑ	βε	F	p
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	- ΙΕΚ	23	3,39	,891	2	4,011	,022
	ΤΕΙ	11	2,64	1,502	70		
	ΑΕΙ	39	2,54	1,211	72		
	Total	73	2,82	1,217			
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	- ΙΕΚ	23	4,22	,850	2	2,305	,107
	ΤΕΙ	11	4,55	,522	70		
	ΑΕΙ	39	3,90	1,071	72		
	Total	73	4,10	,960			
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	- ΙΕΚ	23	3,39	1,270	2	,537	,587
	ΤΕΙ	11	3,18	1,250	70		
	ΑΕΙ	39	3,05	1,234	72		
	Total	73	3,18	1,240			
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	- ΙΕΚ	23	4,70	,559	2	3,087	,049
	ΤΕΙ	11	4,64	,674	70		
	ΑΕΙ	39	4,18	1,023	72		
	Total	73	4,41	,879			
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	- ΙΕΚ	23	4,87	,458	2	2,113	,129
	ΤΕΙ	11	4,73	,647	70		
	ΑΕΙ	39	4,49	,854	72		
	Total	73	4,64	,734			
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε	- ΙΕΚ	23	4,30	,703	2	,422	,657
	ΤΕΙ	11	4,55	,522	70		

εργοστάσια κ.τ.λ)	ΑΕΙ	39	4,41	,785	72		
	Total	73	4,40	,721			
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού με οποιονδήποτε τρόπο	- ΙΕΚ	23	4,43	,590	2	1,532	,223
	ΤΕΙ	11	4,09	,831	70		
	ΑΕΙ	39	4,08	,900	72		
	Total	73	4,19	,811			
Την καθαριότητα	- ΙΕΚ	23	4,87	,344	2	,606	,548
	ΤΕΙ	11	4,73	,467	70		
	ΑΕΙ	39	4,87	,409	72		
	Total	73	4,85	,397			
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	- ΙΕΚ	23	4,17	,717	2	,177	,838
	ΤΕΙ	11	4,09	,831	70		
	ΑΕΙ	39	4,03	1,088	72		
	Total	73	4,08	,939			
Τον υπαίθριο χώρο	- ΙΕΚ	23	4,57	,788	2	,010	,990
	ΤΕΙ	11	4,55	,688	69		
	ΑΕΙ	38	4,58	,642	71		
	Total	72	4,57	,688			
Το μέγεθος του	- ΙΕΚ	23	4,00	1,128	2	,031	,969
	ΤΕΙ	11	3,91	1,044	70		
	ΑΕΙ	39	3,95	1,025	72		
	Total	73	3,96	1,047			
Ο χώρος του	- ΙΕΚ	23	4,17	,937	2	,154	,858
	ΤΕΙ	11	4,00	1,095	70		
	ΑΕΙ	39	4,13	,732	72		

	Total	73	4,12	,849			
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	- ΙΕΚ	23	4,48	,730	2	,442	,645
	ΤΕΙ	11	4,36	,674	70		
	ΑΕΙ	39	4,28	,857	72		
	Total	73	4,36	,788			
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	- ΙΕΚ	23	4,87	,344	2	,520	,597
	ΤΕΙ	11	4,73	,467	70		
	ΑΕΙ	39	4,79	,409	72		
	Total	73	4,81	,396			
Η τιμή των διδάκτρων	- ΙΕΚ	23	4,65	,573	2	,931	,399
	ΤΕΙ	11	4,36	,809	69		
	ΑΕΙ	38	4,39	,855	71		
	Total	72	4,47	,769			
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	- ΙΕΚ	23	3,83	1,029	2	1,321	,274
	ΤΕΙ	11	3,18	1,471	69		
	ΑΕΙ	38	3,37	1,324	71		
	Total	72	3,49	1,267			
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	- ΙΕΚ	23	4,91	,288	2	1,892	,159
	ΤΕΙ	11	4,91	,302	69		
	ΑΕΙ	38	4,68	,620	71		
	Total	72	4,79	,502			

Πίνακας 5.3:

Πόσα παιδιά έχετε		N	ΜΟ	ΤΑ	t	βε	p
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	1	35	2,89	1,278	,159	64	,874
	2	31	2,84	1,098			
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	1	35	3,89	1,105	-1,566	64	,122
	2	31	4,26	,773			
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	1	35	2,91	1,337	-1,278	64	,206
	2	31	3,29	1,006			
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	1	35	4,40	,914	-,400	64	,690
	2	31	4,48	,769			
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	1	35	4,63	,731	,083	64	,934
	2	31	4,61	,803			
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών	1	35	4,31	,796	-,575	64	,567
	2	31	4,42	,672			
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού	1	35	4,20	,677	,503	64	,617
	2	31	4,10	,978			
Την καθαριότητα	1	35	4,74	,505	-1,923	64	,050
	2	31	4,94	,250			
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	1	35	4,03	,985	-,426	64	,671
	2	31	4,13	,922			
Τον υπαίθριο χώρο	1	34	4,56	,786	,059	63	,953
	2	31	4,55	,624			
Το μέγεθος του	1	35	3,89	1,051	-,308	64	,759
	2	31	3,97	1,110			
Ο χώρος του	1	35	4,09	,919	,099	64	,922

	2	31	4,06	,814			
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	1	35	4,23	,843	-1,733	64	,088
	2	31	4,55	,624			
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	1	35	4,71	,458	-1,559	64	,124
	2	31	4,87	,341			
Η τιμή των διδάκτρων	1	35	4,60	,553	1,766	63	,082
	2	30	4,27	,944			
Την παροχή σχολικού λεωφορείου	1	35	3,29	1,274	-,263	63	,793
	2	30	3,37	1,189			
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	1	35	4,77	,490	,036	63	,971
	2	30	4,77	,568			

Πίνακας 5.4:

		N	ΜΟ	ΤΑ	βε	F	p
Εκμάθηση ξένων γλωσσών	προ-προνήπια	33	3,00	1,275	2	1,060	,352
	προνήπια	20	2,85	1,387	70		
	νήπια	20	2,50	,889	72		
	Total	73	2,82	1,217			
Πραγματοποίηση αθλητικών δραστηριοτήτων	προ-προνήπια	33	4,09	1,042	2	,054	,948
	προνήπια	20	4,05	,945	70		
	νήπια	20	4,15	,875	72		
	Total	73	4,10	,960			
Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών(Η/Υ κ.τ.λ)	προ-προνήπια	33	3,12	1,269	2	,070	,933
	προνήπια	20	3,20	1,196	70		

	νήπια	20	3,25	1,293	72		
	Total	73	3,18	1,240			
Επισκέψεις ειδικών στο σχολείο(γιατρών, ψυχολόγων, λογοθεραπευτών κ.τ.λ)	προ-προνήπια	33	4,61	,788	2	2,129	,127
	προνήπια	20	4,10	,852	70		
	νήπια	20	4,40	,995	72		
	Total	73	4,41	,879			
Την ύπαρξη ειδικού παιδαγωγού για παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες	προ-προνήπια	33	4,67	,692	2	,233	,793
	προνήπια	20	4,70	,657	70		
	νήπια	20	4,55	,887	72		
	Total	73	4,64	,734			
Την διοργάνωση εξωσχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών(σε μουσεία, στο δάσος, σε εργοστάσια κ.τ.λ)	προ-προνήπια	33	4,48	,667	2	,654	,523
	προνήπια	20	4,25	,716	70		
	νήπια	20	4,40	,821	72		
	Total	73	4,40	,721			
Την συμμετοχή των ίδιων των γονέων στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού με οποιονδήποτε τρόπο	προ-προνήπια	33	4,27	,911	2	,464	,630
	προνήπια	20	4,20	,616	70		
	νήπια	20	4,05	,826	72		
	Total	73	4,19	,811			
Την καθαριότητα	προ-προνήπια	33	4,73	,517	2	3,373	,040
	προνήπια	20	4,90	,308	70		
	νήπια	20	5,00	,000	72		
	Total	73	4,85	,397			
Την διαμόρφωση/διακόσμηση του	προ-προνήπια	33	4,18	,882	2	1,795	,174
	προνήπια	20	4,25	,639	70		
	νήπια	20	3,75	1,209	72		

	Total	73	4,08	,939			
Τον υπαίθριο χώρο	προ-προνήπια	33	4,61	,609	2	,090	,914
	προνήπια	20	4,55	,826	69		
	νήπια	19	4,53	,697	71		
	Total	72	4,57	,688			
Το μέγεθος του	προ-προνήπια	33	3,94	1,059	2	,110	,896
	προνήπια	20	3,90	1,294	70		
	νήπια	20	4,05	,759	72		
	Total	73	3,96	1,047			
Ο χώρος του	προ-προνήπια	33	4,06	,827	2	,177	,838
	προνήπια	20	4,15	1,040	70		
	νήπια	20	4,20	,696	72		
	Total	73	4,12	,849			
Ο αριθμός των παιδιών κατά τμήμα	προ-προνήπια	33	4,52	,667	2	1,422	,248
	προνήπια	20	4,15	,813	70		
	νήπια	20	4,30	,923	72		
	Total	73	4,36	,788			
Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα	προ-προνήπια	33	4,76	,435	2	,484	,618
	προνήπια	20	4,85	,366	70		
	νήπια	20	4,85	,366	72		
	Total	73	4,81	,396			
Η τιμή των διδασκτρων	προ-προνήπια	33	4,24	,902	2	3,584	,033
	προνήπια	20	4,80	,410	69		
	νήπια	19	4,53	,697	71		
	Total	72	4,47	,769			

Την παροχή σχολικού λεωφορείου	προ-προνήπια	33	3,21	1,244	2	2,437	,095
	προνήπια	20	3,45	1,234	69		
	νήπια	19	4,00	1,247	71		
	Total	72	3,49	1,267			
Την παροχή ποικιλίας υγιεινού φαγητού	προ-προνήπια	33	4,85	,442	2	,538	,586
	προνήπια	20	4,70	,571	69		
	νήπια	19	4,79	,535	71		
	Total	72	4,79	,502			

Πίνακας 5.5:

Η τιμή των διδάκτρων			
Scheffe			
Ποια τάξη παρακολουθεί το παιδί σας	N	Subset for alpha = 0.05	
		1	2
προ-προνήπια	33	4,24	
νήπια	19	4,53	4,53
προνήπια	20		4,80
Sig.		,442	,468